Cod. fragm. 29

Vide domine afflictionem meam quoniam
erectus est inimicus meus ℣ me in latitudine
In tribulatione inuocaui dominum & exaudiuit
Iudicasti domine causam animae meae defensor
uitę meae domine deus meus ℣ respondemihi
Populę meus quidfeci tibi aut quidmolestus fui
Numquid redditur probono malum quia foderunt
foueam animae meae
Abraham pater uester exultauit utuideret diem meum
uidit & gauisus est.
Cod. fragm. ulerunt lapides uidei ut iacerent in eum ihesus
29 autem abscondit se & exiuit de templo
In die magno festiuitatis stabat ihesus & clamabat
dicens siquis sitit ueniat ad me & bibat
Siquis sitit ueniat & bibat & de uen tre

Stuttg. L.B.

Abb. 11 b

hriften gibt es von Gunzos

es?

GH gedruckt?

hrieben?

ses?

tulare legi Ribuariae additum

?

h?

e Satz dieses Capitulare?

cf. Chin. 4317 Spiegel cav. (Bk)

Kat. Stuttgt.

1r–155r VORLESUNGS- BZW. UNTERRICHTSNACHSCHRIFTEN (1r–126r) *In Oratorem ad Brutum commentarius*. Kommentare zu Werken von Cicero: (1r–113v) Orator, (117r–126r) Brutus; (129r–155r) JAKOB PONTANUS (S. J., 1542–1626): ORATIONES ARTIFICIAE *Sequuntur quaedam conficiendarum orationum artificia ...*

Cod. poet. et phil. 4° 69

Kommentierte Psalmenübersetzung (oberdt.) · mittelhochdt. Kleinepik

Papier · 298 Bl · 21,5 x 15,5 · Süddeutschland / Österreich · (1470–1475)

Überwiegend Senionen; zwischen Bl 12/13 fehlen 2 Bl (Textverlust); Wortreklamanten · Schriftraum 16 x 11 · 2r–201r 22–23 Zeilen, 202r–294v Zeilenzahl wechselnd (22–28) · Bastarda von mehreren Händen · rubriziert (außer 202r–213v); 163v–201r rote und grüne Verzierungen · rote (163v–200r grüne) 2–3zeilige Lombarden · ehemals heller Lederbd mit Einzelstempeln (Rosette bzw. Lilie im Kreis); auf den Deckeln je 5 Buckel, 1 Schließe, abgerissen; in den Deckeln Leimabdrucke der herausgelösten Spiegel (liturgische Gesänge für Sonn- und Wochentage der Passionszeit, 10. Jh?), jetzt Cod. fragm. 29.

Die Hs wurde in der 2. Hälfte des 15. Jhs geschrieben; aufgrund einer Papieruntersuchung für Bl 284–288 durch G. PICCARD (mündliche Auskunft) ergibt sich als wahrscheinlicher Beschriftungszeitraum 1470 bis 1475. Anhaltspunkte für eine grobe Lokalisierung lassen sich durch die textlichen Abhängigkeitsverhältnisse (s. u.) gewinnen. Als mögliches Entstehungsgebiet kommt Süddeutschland-Österreich, auf alle Fälle der oberdt. Sprachraum in Frage. Die Kgl. Öffentl. Bibliothek erwarb die Hs aus dem Besitz von Heinrich Christoph Büttner (ADB 3, 661).

E. G. GRAFF, Diutiska 2 S. 77–111; A. VON KELLER, E. SIEVERS, Verzeichnis altdt. Hss. 1890 S. 150 Nr. 83; K. GEUTHER, Studien zum Liederbuch der Klara Hätzlerin. 1899 S. 6f; Zs. für deutsches Altertum und dt. Literatur 50 (1908) 225f; O. WEBER, Peter Suchenwirt. 1937 S. 55; E. WIESSNER, Der Bauernhochzeitsschwank. 1956 S. 59f; T. BRANDIS, Mittelhochdt., mittelniederdt. und mittelniederländische Minnereden. 1968 S. 263f; K. J. SEIDEL, Der Cgm 379 der BSB und das »Augsburger Liederbuch« von 1454. 1972 S. 58 und 64.

1r Federprobe; 1v leer.

2r–188v KOMMENTIERTE PS-ÜBERSETZUNG (oberdt., Ps 1–148) nebst Cantica. Textverlust (s. o.) zwischen Ps 7 und 9. Nach K. E. SCHÖNDORF, Die Tradition der dt. Ps-Übersetzung. 1967 S. 56 gehört die Hs, die Ähnlichkeiten mit Cod. bibl. fol. 35 (dort eingebunden Ulmer Urkunde) und UB Innsbruck 631 (vgl. H. VOLLMER, Bibel und dt. Kultur 2. 1932 S. 8 u. Tab. Ia/b = Ps 6) aufweist, zur (jüngeren) mitteldt. Ps-Gruppe (südlicher Überlieferungszweig im oberdt. Sprachraum).

2r–5v Vorrede (erweiterte C-Fassung; Entlehnung aus der Mügelnschen Übersetzung des Nikolaus von Lyra, s. F. W. RATCLIFFE, Die Ps-Übersetzung des Heinrich von Mügeln, in: Zs. für dt. Philologie 84 (1965) 46–76, und beeinflußt von den Versionen der beiden Hss Wien, Schottenkloster 209 und Graz UB 194). *In dem namen des ewigen und almechtigen gots Amen der rein und selig lerer Sant Paulus ... – ... des sol man mercken.* Druck: RATCLIFFE S. 54–59.

Cod. fragm. 29

Aus Cod. poet. et philol. Q 69 Vorderdeckel

tentur libera me desanguinibus deus salutis meae

Domine labia mea aperies & os meum adnuntia

bit laudem tuam LIBERA depuis . a . adesto Q.

Grue aframea deus animam meam & de manu

canis unicam meam humilitatem meam

Eripe me domine ab hominе malo auiro inquo

libera me HUMILITAT ... Ego dominus

Deore leonis libera me domine & a cornibus

unicornuorum humilitatem meam Grue afra

Principes persecuti sunt me gratis & auerbis

tuis formidauit cor meum laetabor ego super

eloquia tua Quasi quinuenit spolia multa Et

Usquequo exaltabitur inimicus meus super me

respice & exaudi me domine deus meus

Quatri bulant me exultabunt si motus fuero

ego autem ... misericordia tua ...

Stuttgart. L.B. Cod. fragm. 29

Omnes occurramus cum rmnis & cantus [illegible]

cantes & dicentes benedictus dominus AD VIS

Scriptum enim percutiam pastorem & disper

gentur oues gregis post quam autem surrex

ero precedam uos ingalileam ibi me uidebitis

dicit dominus AD [illegible]

Vbi tempserunt me patres uestri probauerunt

etunderunt opera mea [illegible]

[illegible] nona uem[illegible]uantibus &con

spuentibus inme gregem meam

[illegible]ranea suscitare aduersus eos quidis pergunt

Appenderunt mercedem meam triginta argenteis

quos appreciatus sum abeis

[illegible]nundauerunt aque [illegible] super

[illegible]

[illegible]

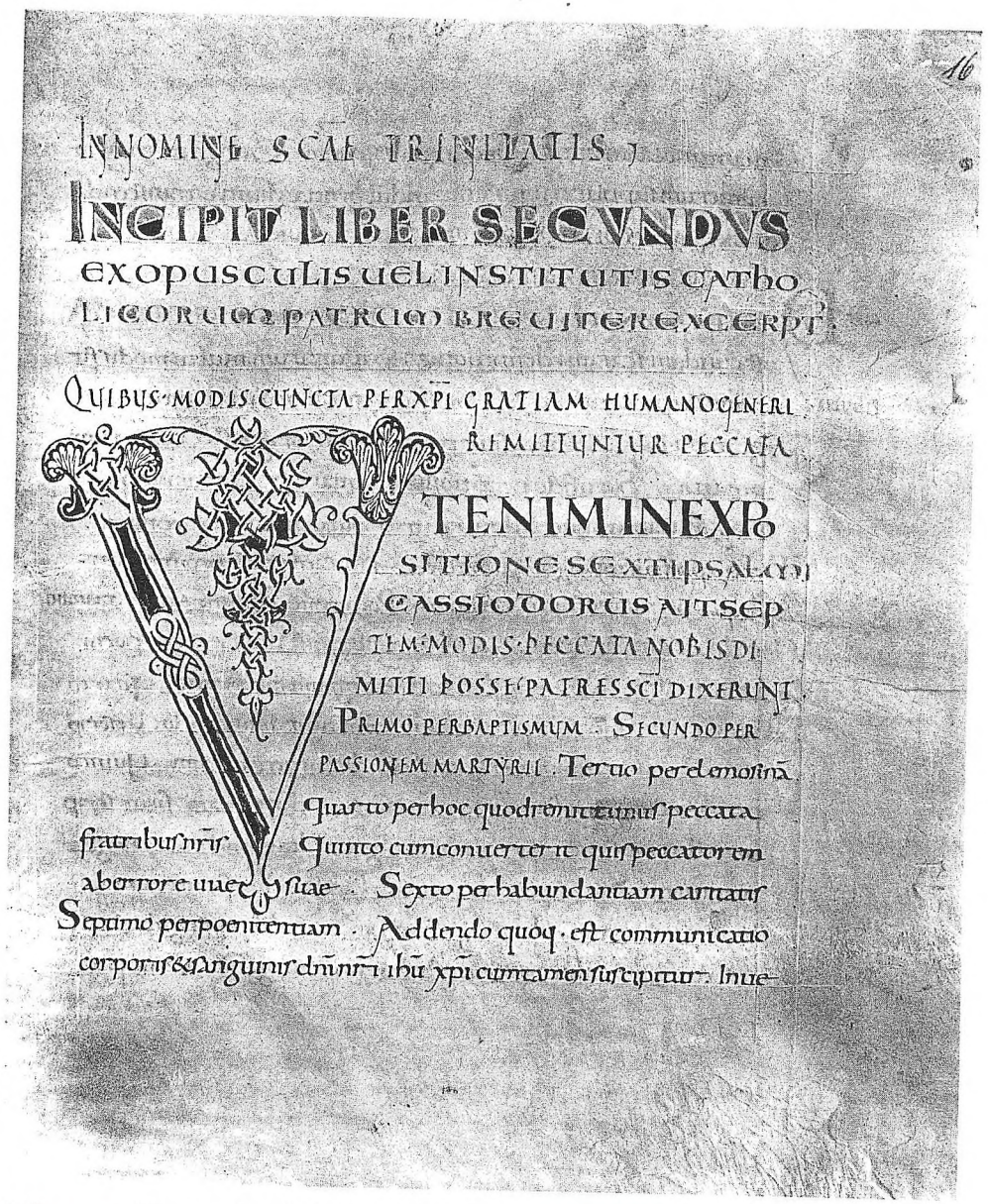
cabo nomen tuum domine

cende dñe.
ĕr m ℟ celusi-

Cod. fragm. 29

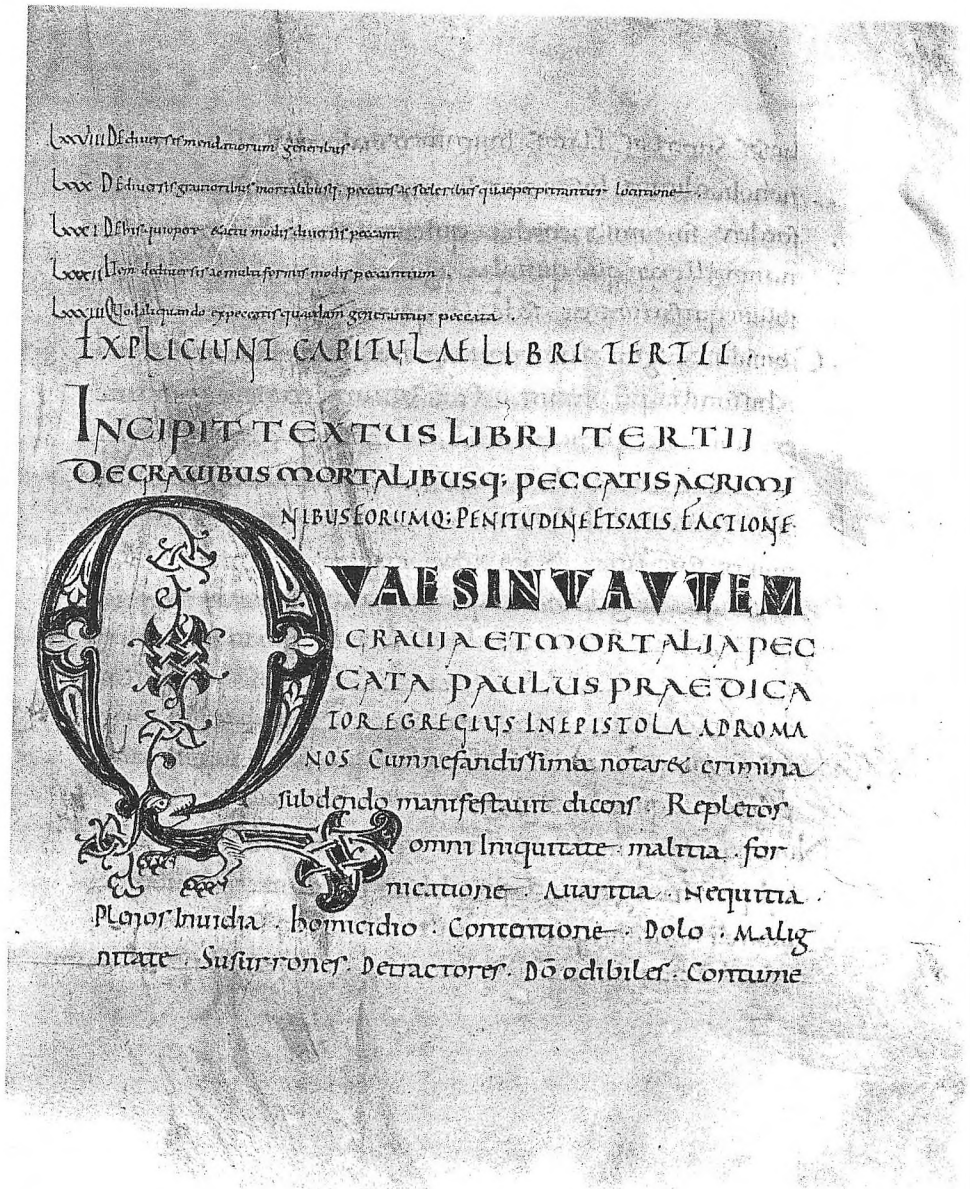
Steigl. LB.

Christine Jakobi-Mirwald, Die illum. Hss. d. Hss. LB Freda 1 Textbd. (1993) S. 167

9. Stuttgart, Württembergische Landesbibliothek HB VII 62, 16r

Kat. 14

10. Stuttgart, Württembergische Landesbibliothek HB VII 62, 41r

Kat. 1-

uoluntatis operis fructum ꝓpensius exequentes.
pietatis tue remedia maiora percapiamus. ꝑ.

Proprius esto dñe supplicationibus nris & populi tui oblationibus
precibusque suscepte. omnium nrm adte
corda conuerte. ut ea terrenis cupiditatibus
liberi. ad celestia desideria transeamus. Per

AD COMPLENDUM

Concede nobis dñe qs ut sacramenta quae
sumpsimus. et quod in nostra mente ui
[illegible] esse ipsa [illegible] dona [illegible]. ꝑ.

IN VIGILIA OMNIUM SCORUM.

SUPER OBLATA.

Maiestate tua dñe supplices deprecamur
ut hec sci quiegerimus. & apte certis nos
delicte exuant & sanctis. ꝑ. AD COMPL.

Sanctificationibus tuis nris omp dr. & tua nra cura
tua. & remedia nobis aeterna proueniant. ꝑ

XXXVI. DOM XVIIII POST PENTECOST

Dirigat corda nra dñe qs tue miserationis
operatio. quia ubi sine te placere non pos
sumus. Per SECRETA

Oblatum tibi domine sacrificium fecundet
merita unius summeque diuinitatis pasta

cm 1 2 3 4 5 6 7 8
Mikroverfilmung WLB-STUTTGART

Stuttgt. LB. HB I 227, Spiegel

pore ẽspeditq; quæcunq; sunt liberis mentibus exequamur. Per

Hæc munera qs dne quæsumus ut maiestati tuæ offerimus salutaria nobis esse concede perdnm

ua nos dne medicinalis operatio. & a prauis perversitatibus clementer expediat. & ut sacris semper inhærere mandatis. Perdnm

Largire qs dne fidelibus tuis indulgentiam placatus. & pacem. ut pariter ab omnibus mundentur offensis. & secura ubi mente

protegente sis libera. & in bonis actibus tuo nomini sit devota. Per

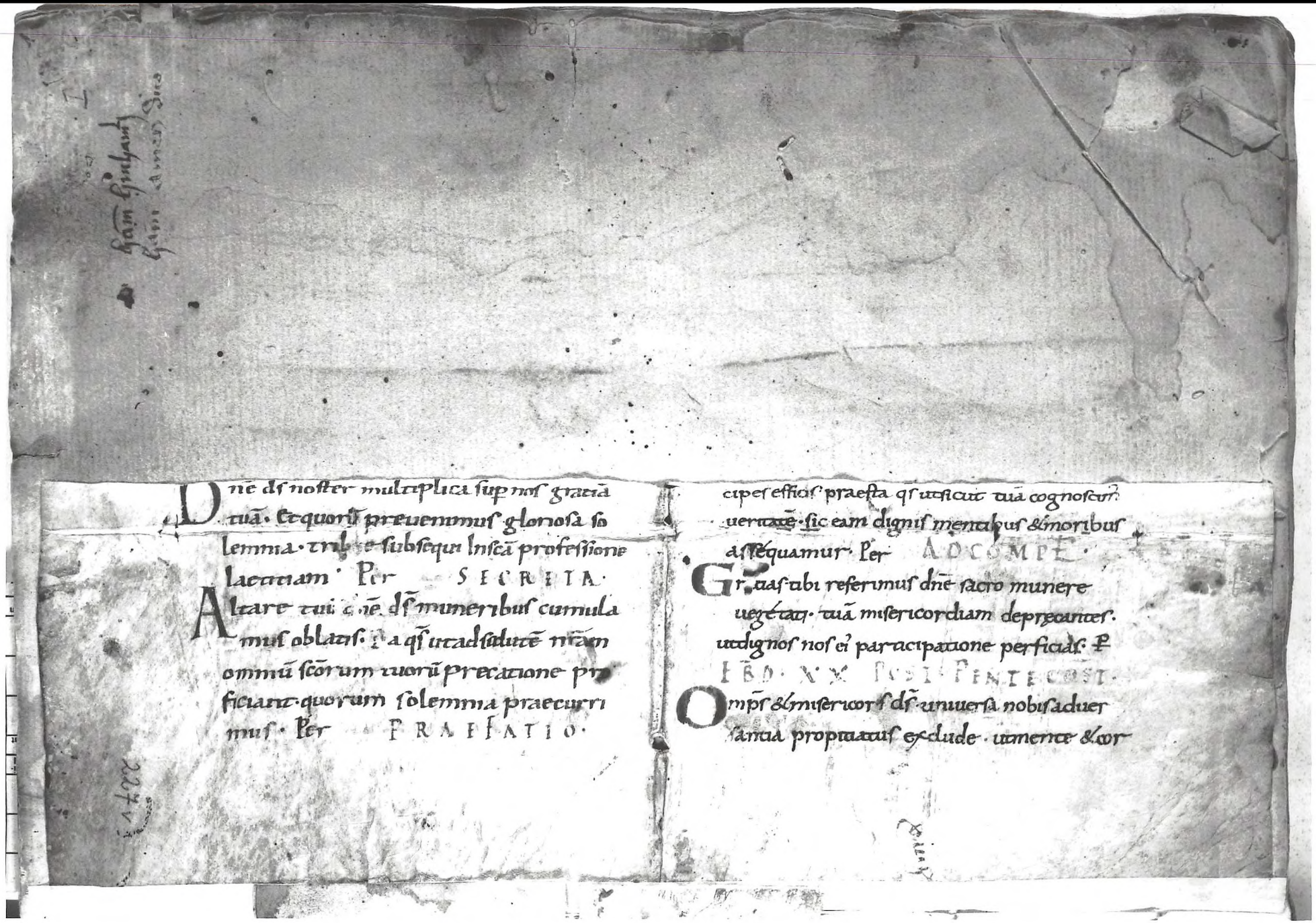
usq; ad dne propitius hostias quibus & tibi placare voluisti. & nobis salutem postula precatione refutata. Per

nmortalitatis alimoniam consecuti. qs dne quæsumus ut quod ore percepimus. mente sectemur. Pr

XL

DS refugium nrm & virtus. adesto pius ecclesiæ tuæ precibus auctor ipse pietatis. & præsta ut quod fideliter petimus. efficaciter consequamur. Per

Stuttgt. LB. HB I 227, Spiegel

Dñe ds noster multiplica sup nos gratiã
tuã. Et quorũ preuenimus gloriosa so
lemnia. tribue subsequi lnscã professione
lactitiam. Per SECRETA.
Altare tui dñe ds muneribus cumula
mus oblatis. Da qt ut ad salutẽ nr̃am
omniũ scorum tuorũ precatione pro
ficiat. quorum solemnia praecurri
mus. Per PRAEFATIO.

cipere effici. praesta qt uerticat tuã cognoscẽ
ueritatẽ. sic eam dignis moribus
assequamur. Per ADCOMPL.
Gr̃as tibi referimus dñe sacro munere
uegetati. tuã misericordiam deprecantes.
ut digni nos ei participatione perficias. P
HEBD. XX POST PENTECOST.
Ompr & miseric. ds. uniuersã nobis aduer
santia propitiatus exclude. ut mente & cor

Stuttg. LB. HB I 227, Spiegel

Mikroverfilmung WLB - STUTTGART
1 2 3 4 5 6 7 8

Alia Collecta con
D Deum Patrem
Sancti Hylarii Epi.

Libri Gregorialis
Homilia in diebus
Pentecostes de S.S.
Vestus Germanico

D amissorum fructuosa salutaris oblatio da
propitius nostrorum reatibus indesinenter espe
diat. & ab omnibus tueatur aduersis. Per
S umpsimus dne sacri dona
misterii. humiliter deprecantes. ut quę
istius commemoratione nos facere precepisti.
in nostre proficiant infirmitatis auxilium. Per

XLI

eiusdi dne qs uocę fidelium uoluntates

deseruiant. P
celestem nobis prebeant hę misteria
qs dne medicinam. & culpa nri cordis
expurgent. P
V sacris dne reddamur digni muneribus.
fac nos qs tuis oboedire mandatis. Per

XXXVIII

familiam tuam qs dne continua pietate
custodi. ut a cunctis aduersitatibus re

Stuttgart LB. HB I 227, Spiegel

incipiat sacramentū qd̄ acceptum meis̄mate prodesse

baptizandus ē. quia ipsa reconciliatione ac̄ pace prestatur ut ad
remissionem peccatorū eius munitate ꝯ̄ prodeē nonpoterit. Si
dix̄erint in illo quificus accessit p̄ scām uim tamū sacramenti
dimissa quidē illi esse peccata in ipso tempor̄is puncto. sed p̄ficti
onē ipsius redisse continuo · uel p̄s̄ · & ad fuerit baptizato ut
peccata recederent. & p̄seuerantiam finiendi fugerit ut rediret.
ut & illud uerū sit · quotquot in xp̄o baptizati estis xp̄m induistis.
Et illud · sc̄ enim spūs disciplinę effugiet fictū · ideo ut & induatur ē
xp̄o sc̄ti baptismi. & exuta eū xp̄o p̄mitiei ficti onis. Sicut fit cū
quisq; ab tenebris p̄ lucē transit ad tenebras · oculi quidē eius ante
nebras p̄ pectus dirigunt ur. Sed non potest cū lux nisi p̄fundere
transeuntem · si hoc ergo dix̄erint. hoc & iam in eis me ll egi fieri
qui extra ecclesię cōmunionem · sed tamen baptismate aecclesię
baptizantur · quo dubitatiq; fuerit sēmet ipsi p̄ceptū · & ideo nonē ecc ·
quise separant · sed eius unde se separant. Ual & tamen & apud
eos accensus · ut p̄ eius lucem transeant · ad dissensionis suę tenebras ·
continuo redeunt ab; peccatis quę baptismatis sc̄ti tas in illo tē
poris puncto dimiserat · ab aquā redeunte obscuritate. qua lux
in transitu excussera t. Nam redire dimissa peccata ubi fraterna
caritas non est · apertissime dns in euangelio doc & de illo seruo ·
quē cū inuenisset debitorē decē milium talentorū · dep̄canti

25

S. L.

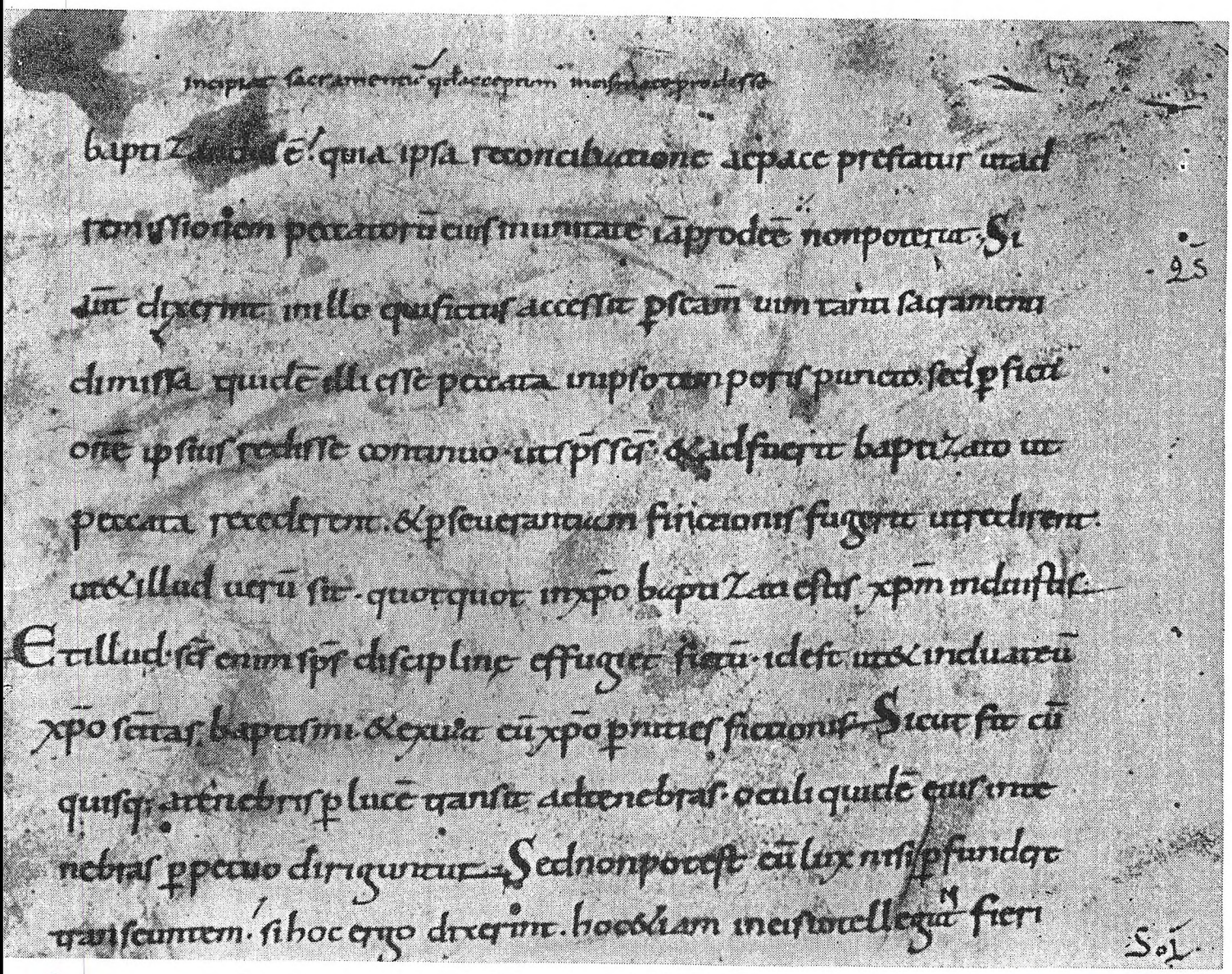
de quo ꝑco xp̄s
ipse ō q̄ baptizat

B III 22

Stuttgart. L.B. Don. Fragm. B III 22

A. Dold, Gelöste Palimpseste + Palimpsesttexte aus gelösten ambrosianischen Blättern. I. Reihe. Texte und Arbeiten hg. v. der Erzabtei Beuron 1, 14 (1928)

X.

SCHRIFTPROBE VOM FRAGMENT B III 22 (TEIL VOM FOL. r.).
AUGUSTINUS, DE BABTISMO, LIB. I., 18 &19.
TEXT SIEHE SEITE 52.

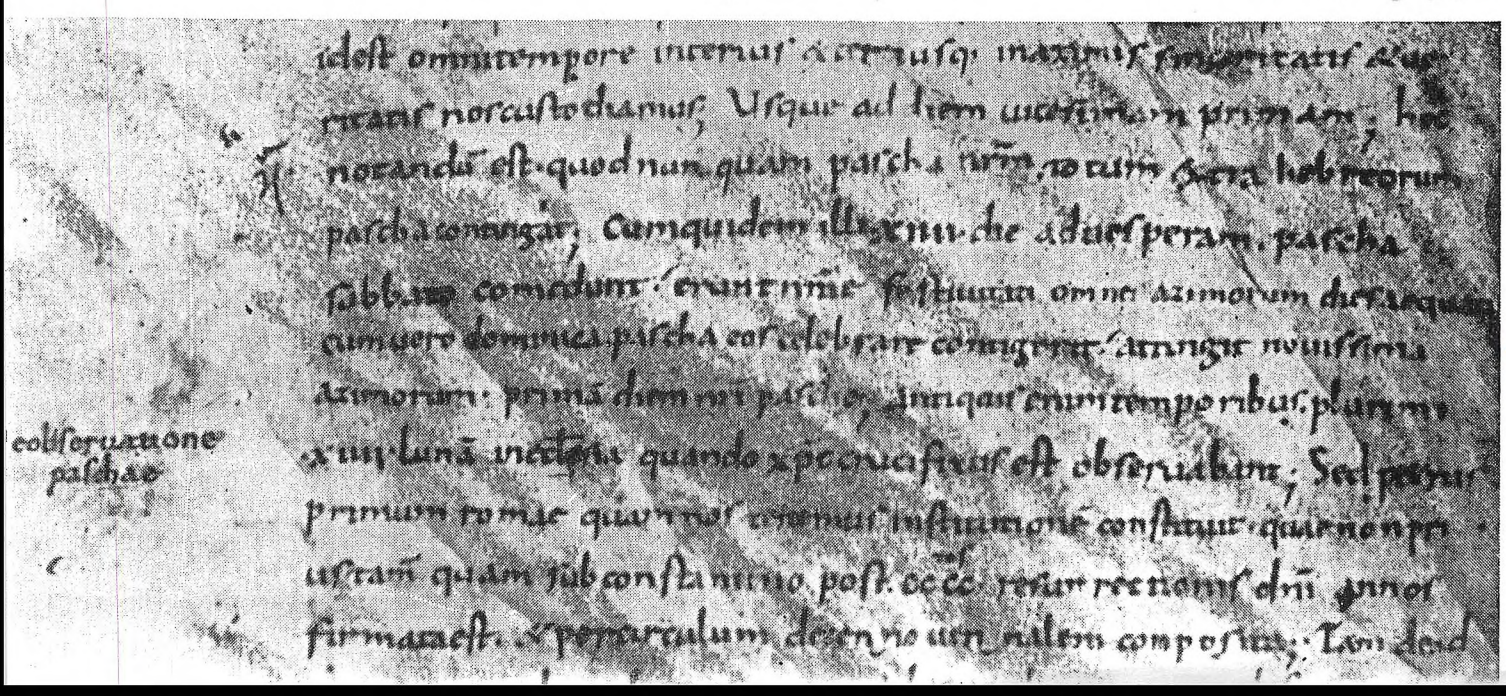
Stuttgart LB. Donaueschingen

28 x 20,5 cm

Bischoff, Kat. Nr. 11022

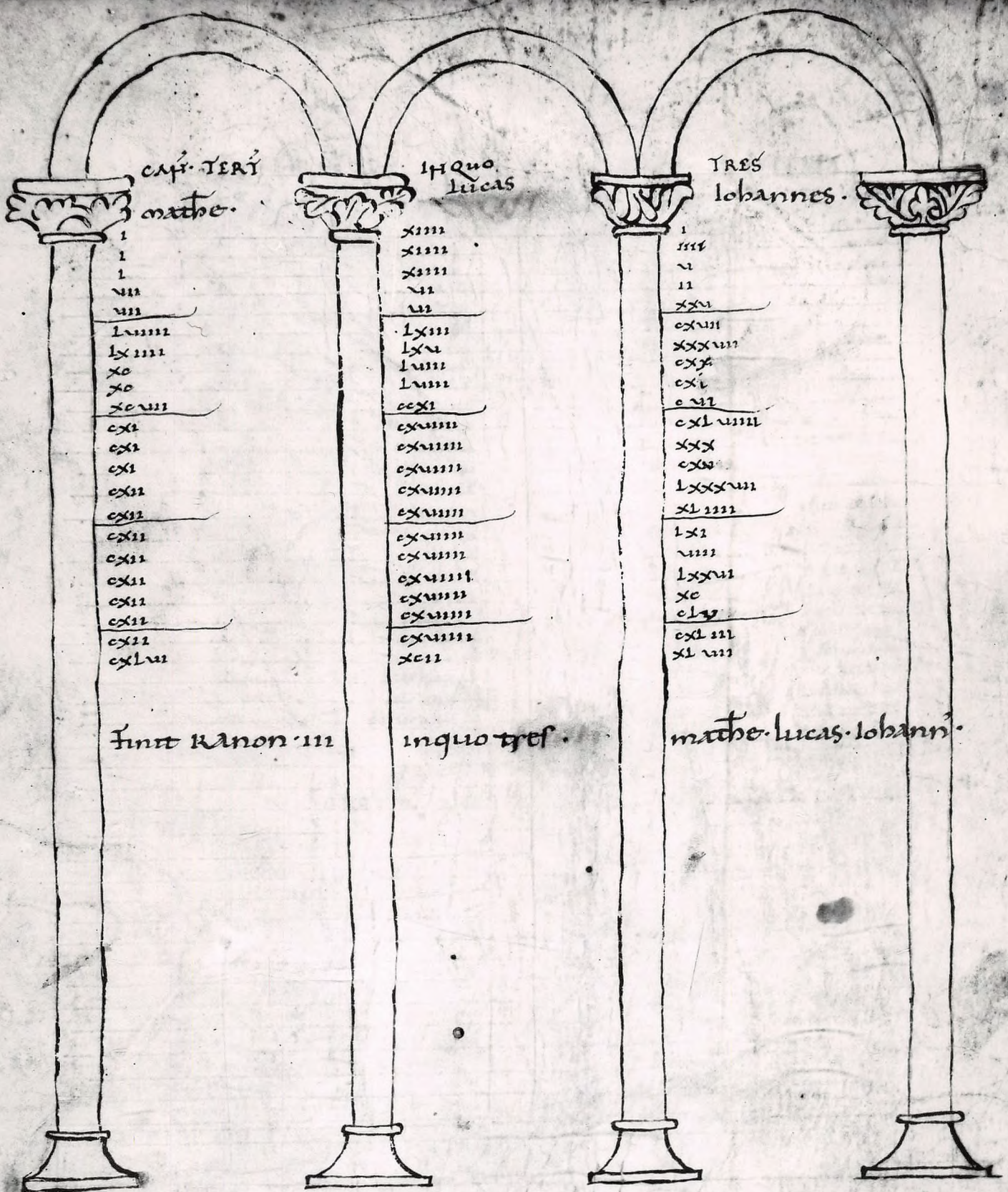
Bodensee s. IX 3/3

XI.

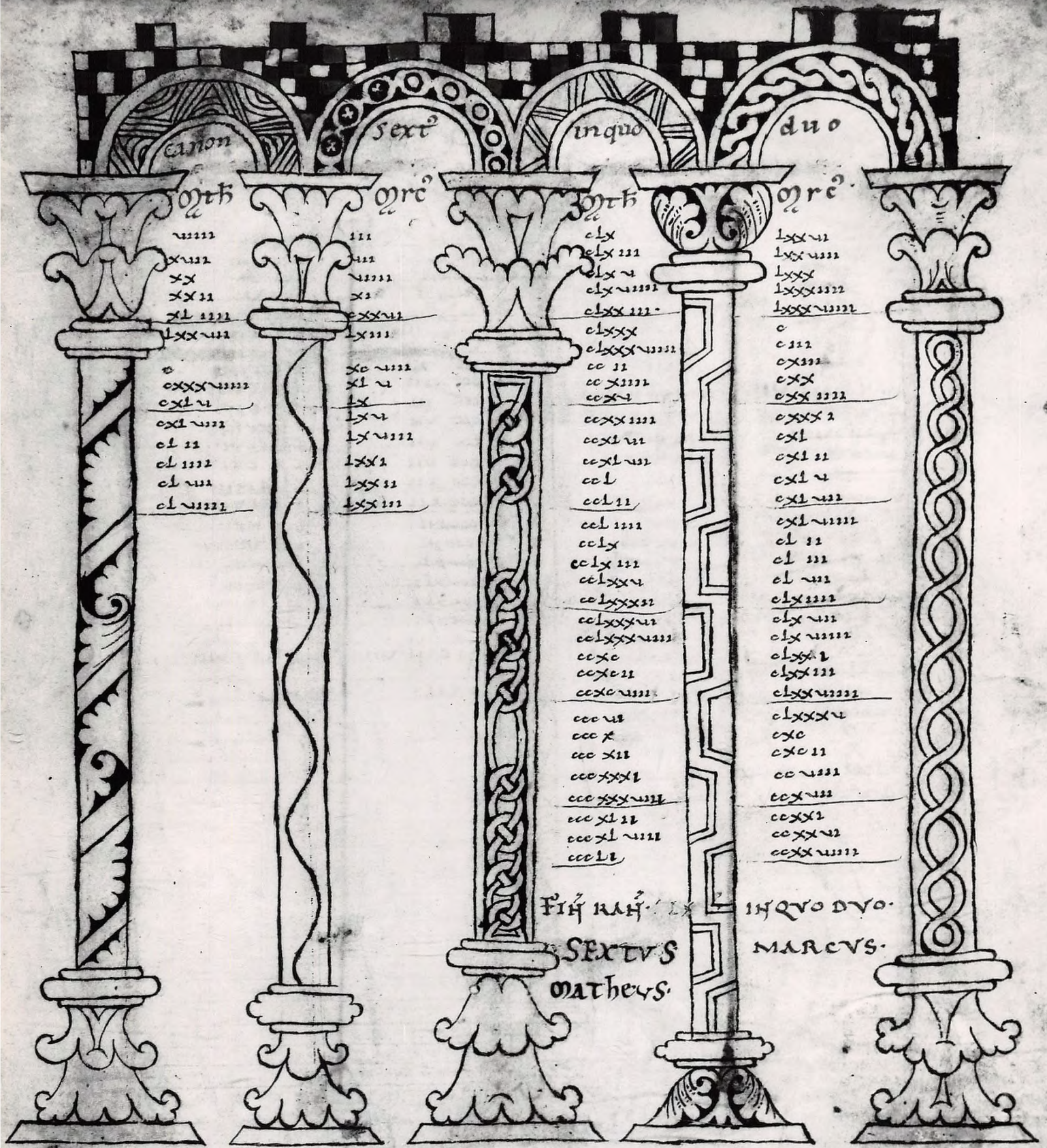

B III 23

collatio paschae

Stuttgart. L.B. Bibl. qu. 1, fol. 4r

Stuttgart. L.B. bibl. qu. 1, fol. 6r

Stiftgt. LB. libl. 4° 1. fol. 189v

fer. iii Scdm math. lxxxvii. Locutus ē ihc adturbas. usq. quisehumiliat exaltabitur.

fer. iiii Scdm math. lxxxi. Ascendit ihc hierosolym nam. usq. redemptionē p multis.

fer. v Scdm lucā cxxvi. Homo q̄dam erat diues. usq. resurrexerint credent.

fer vi. Scdm math. cxxviii. Hom q̄dā erat pat familias. usq. ppheta cū habebam.

Sabb Scdm lucā lxxx. Hom q̄dā habuit duos filios. usq. perierat et inuent est.

dom Scdm lucā xpc cxxvi. Erat ihc eiciens demoniū. usq. et custodiunt illud.

fer. ii Scdm lucā lxxx. Quanta audiuim facta. usq. p medium illoz ibat.

fer. iii Scdm math. lxxxiii. Respiciens ihc discipulos. usq. septuagies septies.

fer iiii Scdm math. lxxxiii. Accesserūt ad ihm a hierosol. usq. nō coinquinat hominē.

fer v. Scdm lucā lxxxvi. Surgens ihc de synagoga. usq. p dicans in synagogis.

fer vi Scdm ioh. lxxxvii. Ihc fatigatus exterunere. usq. uere saluator mundi.

Sabb. fer. i Scdm ioh. lxxxvii. Ser rex ihc in monte. usq. iam plus noli peccare.

dom. Scdm ioh. lxxxvi. Abiit ihc trans mare galileę. usq. q̄ uenturus ē in mundū.

fer ii Scdm ioh. lxxx. Prope erat pascha iudeoz. usq. qđ est in homine.

fer. iii Scdm ioh. lxxxv. Iam die festo mediante. usq. multi crediderūt in eū.

fer iiii Scdm ioh lxxxviii. Preteriens ihc uidit. usq. et ppediens adorauit eum.

fer. v Scdm lucā lxxvii. Ibat ihc in ciuitatē. usq. instituit plebē suam.

fer. vi Scdm ioh. lxxxiii. Erat quidā languens. usq. crediderunt in eū.

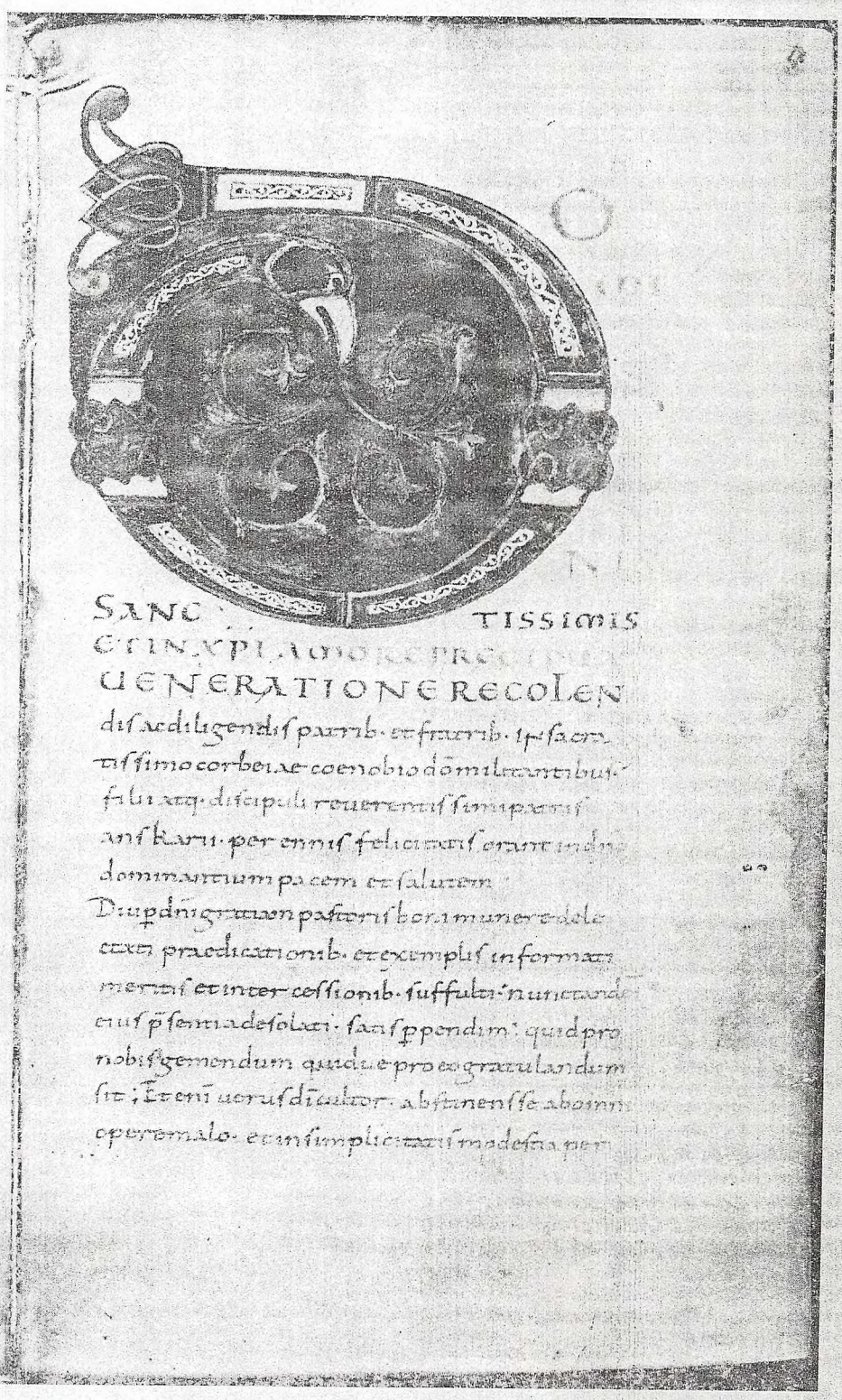
Sabb. Scdm ioh. lxxxvii. Ego sum lux mundi. usq. uenit hora eius.

dom Scdm ioh. lxxxviii. Quis ex uob arguit me. usq. et exiuit de templo.

cf. Basel UB.
NI 6 Nr. 31

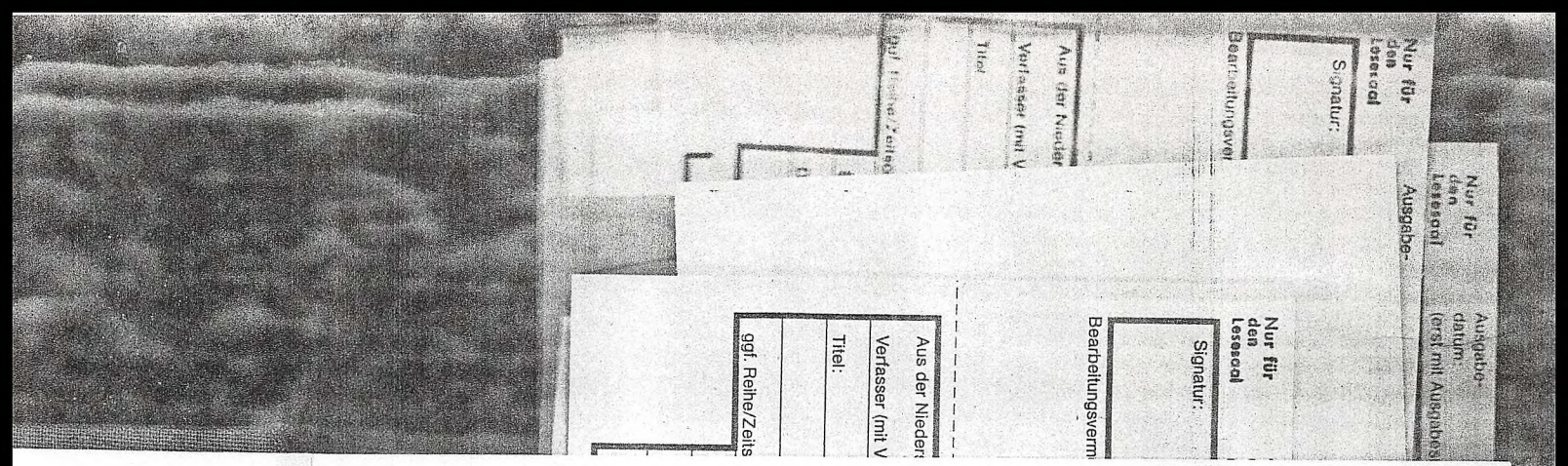
7 123995

E. Odelmann, A. Ekenberg u. a., Boken om Ansgar (1986)

SANC TISSIMIS
ET IN XPI AGONE PRE
GENERATIONE RECOLEN
dis ac diligendis patrib. et fratrib. ipsa con-
tissimo corbeiae coenobio dominantibus
filiis atq. discipulis reuerentissimi pa-
ris karoli. perennis felicitas et aeterna in
dominantium pacem et salutem.
Dum pdni gratiam pastoris boni munere edela
cem praedicationib. et exemplis informan
mentis et intercessionib. suffulsi nunc quod
eius pfectionis solacii. sanctis appendim. quid pro
nobis gerendum quidue pro eo gratulandum
sit; Et enim uerus dilector. abstinere ab omni
operemalo. et in simplicitate mentis pa-

Stuttgart LB HB XIV 7

BOKEN OM ANSGAR

Rimbert: Ansgars liv

Översatt av

Eva Odelman

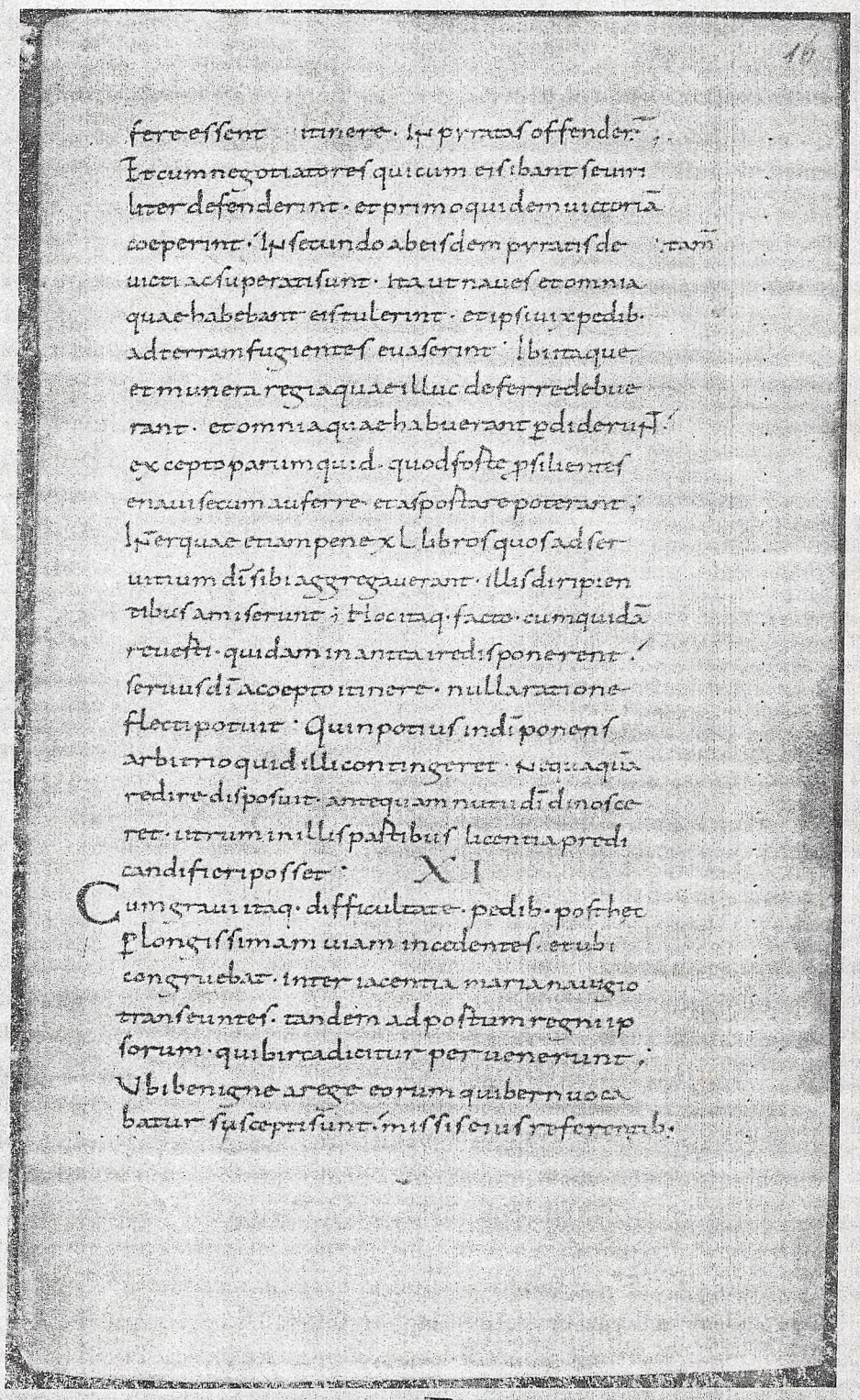
Med kommentarer av

Anders Ekenberg
Carl Fredrik Hallencreutz
Sven Helander
Alf Härdelin
Eva Odelman

NISMO

PROPRIUS FÖRLAG · STOCKHOLM 1986

E. Odelman, A. Ekenberg u. a., Boken om Ansgar (1986)

fere essent itinere. Ip̄ pyratas offendere.
Et cum negotiatores qui cum eis ibant seum
liter defenderint. et primo quidem victoriā
coeperint. Ip̄se cundo ab eisdem pyratis de tam̄
victi ac superati sunt. tra utnaues et omnia
quae habebant eis tulerint. et ipsi uix pedib.
ad terram fugientes euaserint. Ibi itaque
et munera regia quae illuc deferre debue
rant. et omnia quae habuerant p̄diderunt.
excepto parum quid. quod forte p̄silientes
enauis secum auferre. et apostasare potuerant.
Ip̄e quae et tam pene xl libros quos ad ser
uitium dīuīn̄ sibi aggregauerant. illis diripien
tibus amiserunt. Hoc itaq. facto. cum quidā
reuersi. quidam in anteā redisponerent.
seruus dī acceptoitinere. nulla ratione
flecti potuit. Quin potius indīponens
arbitrio quid illi contingeret. Neq; aquā
redire disposuit. antequam nutu dīuīno sce
ret. utrum in illis partibus licentia prodi
candi fieri posset. XI

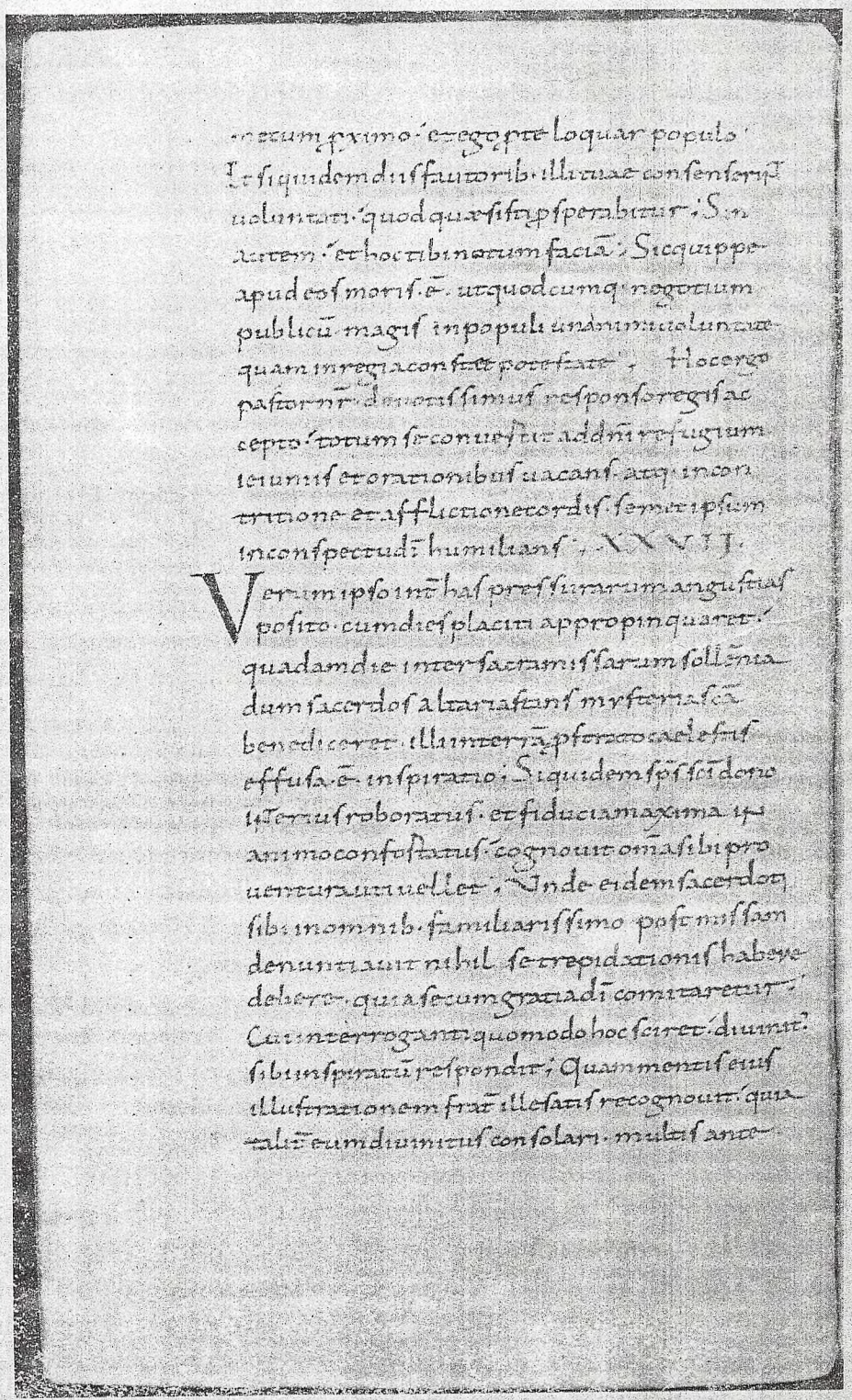
Cum grauitaq. difficultate. pedib. posthec
p̄ longissimam uiam incedentes. et ubi
congruebat. inter itinera mari nauigio
transeuntes. tandem ad postum regni ip
sorum. quibi cadicitur peruenerunt.
Ubi benigne a rege eorum quibernuoca
batur susceptisunt. missis eius literis. et

Stuttgart LB. HB XIV 7

E. Odelmann, A. Ekenberg, Boken om Ansgar (1986)

finde
fore- 352
hän- 353
it lo-
354

el 26
sän-
e per- 355
n till 356
e ald-
itlig.
r gett
n-lo-
i sitt
i öns-
rätt. 357
egars
v fol- 358
för- 359
just
lt, git
blivit
länge 360
land
tygä- 361
ler ni
, och,
över
dess-
v den
, och
rler 362
Erik 363

mecum ꝙximo · et ego ꝙte loquar populo ·
Et siquidem diuinis auribus illius placuerit
uoluntas · quod quesitus ꝙsperabitur · Si
autem · et hoc tibi non cum facia · Sicquippe
apud eos moris · e · utquod cumq; negotium
publicū magis in populi unanimi uoluntate
quam in regia consistit potestate · Hoc ergo
pastor · dulcissimus responso regis ac
cepto · totum se conuertit ad dñi refugium
iciunijs et orationibus uacans · atq; incon
tritione et afflictione cordis semetipsum
inconspectu dei humilians · · XXVII ·

Verum ipso int̄ has pressurarum angustias
posito · cum dies placita appropinquaret ·
quadam die inter sacra missarum sollēnia
dum sacerdos altaria tangit · mr̄ familia
benedicere · illum ter ꝙpfecto celestis
effusa · e · inspiratio · Siquidem ꝙfecto deo
ut̄ero roboratus · et fiducia maxima ip
se animo confortatus · cognouit omnia sibi pro
uentura uelle · Inde eidem sacerdoti
sibi in omnib · familiarissimo · pfecto missam
denuntiauit nihil se trepidationis habere
debere · quia secum gratia dei comitaretur ·
Cui interroganti quomodo hoc sciret · diuinit⁹
sibi inspiratū respondit · Quam mentis eius
illustrationem frat̄ illesus recognouit · qua
et ipse eum diuinitus consolari · multis ante-

Stuttgart LB. HB XIV 7

E. Odelman, A. Ekenberg u. a., Boken om Ansgar (1986)

392

393

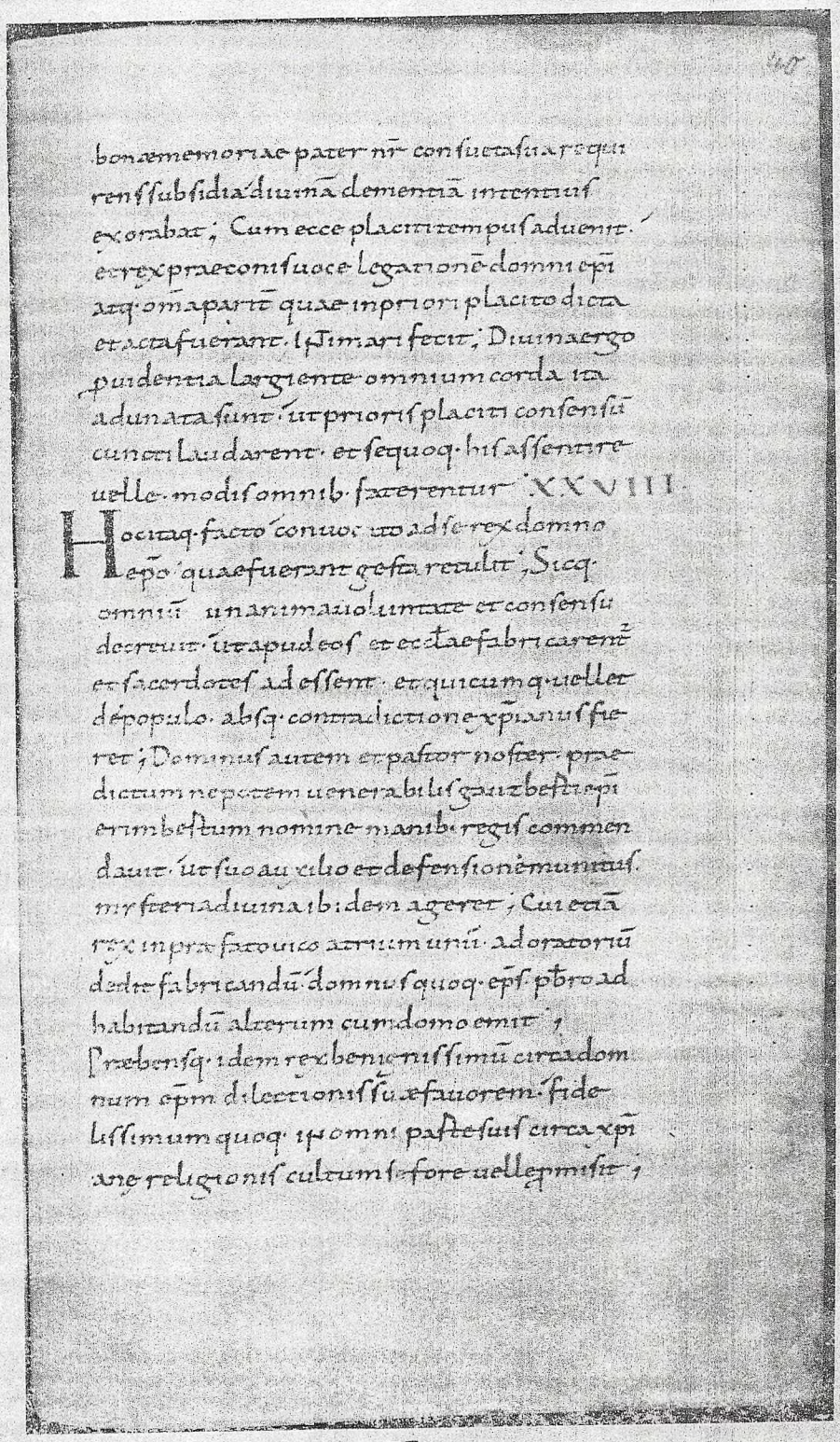
394

395

396

397

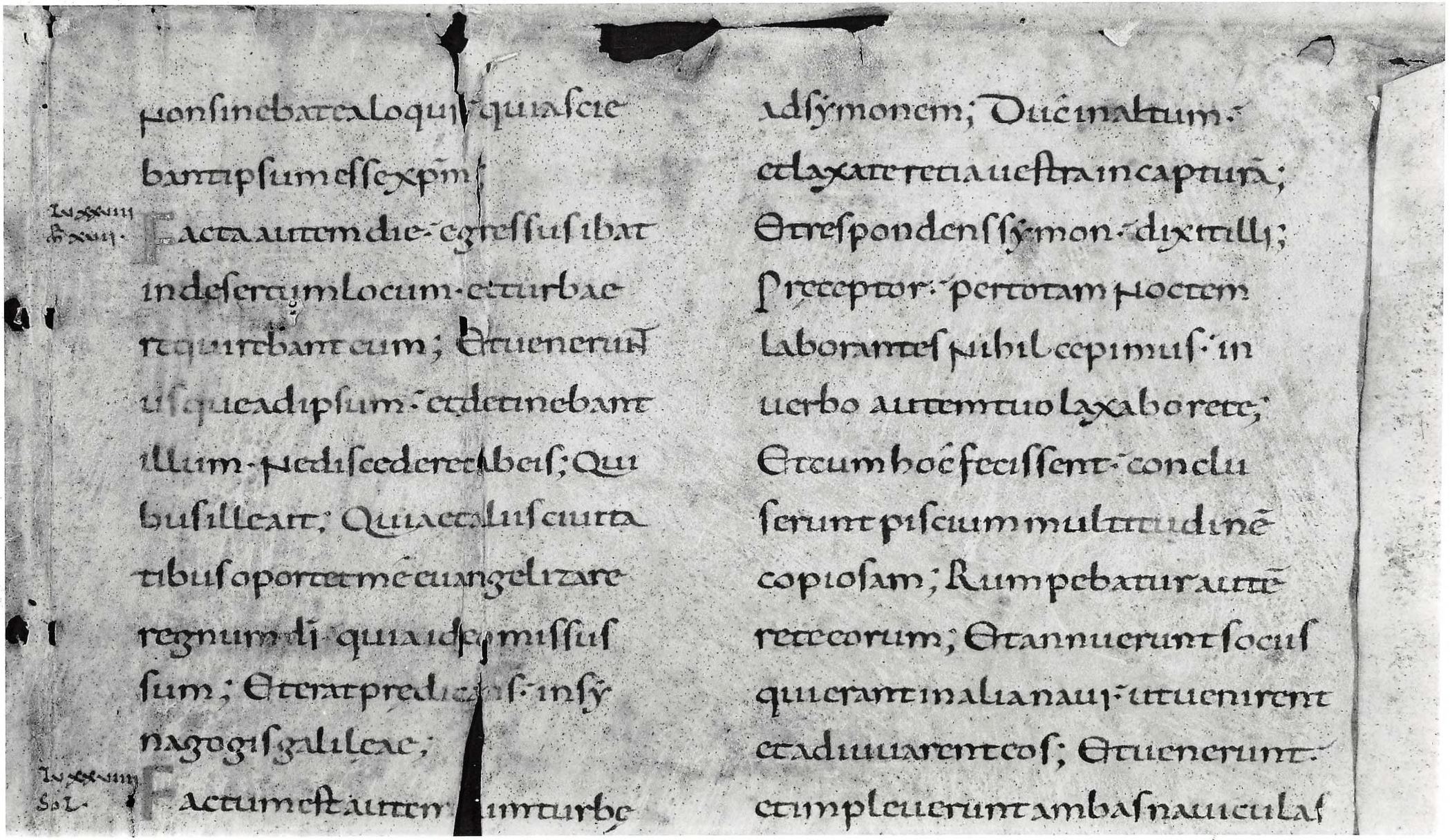
398

bonaememoriae pater nr consuetasuarequi
rens subsidia diuina dementia intentus
exorabat; Cum ecce placiti tempus aduenit.
et rex praeconis uoce legationem domni epi
scq omia partim quae in prioni placito dicta
et acta fuerant. ipse mari fecit, Diuina ergo
prudentia largiente omnium corda ita
adunata sunt. ut prioris placiti consensui
cuncti laudarent. et sequoq. his assentire
uelle. modis omnib. fatererentur. XXVIII.

Hoc itaq. facto conuocato ad se rex domno
epo quae fuerant gesta retulit, Sicq.
omnium unanimi uoluntate et consensu
decreuit. ut apud eos et ecclesiae fabricarent
et sacerdotes ad essent. et quicumq. uellet
de populo. absq. contradictione xpianus fie
ret; Dominus autem et pastor noster. prae
dictum nepotem uenerabilis gauzbesti epi
et imbestum nomine manibus regis commen
dauit. ut suo auxilio et defensione munitus.
mysteria diuina ibidem ageret; Cui et ad
rex in praefato uico atrium unum. ad oratorium
dedit fabricandum. domnus quoq. epis. pro ad
habitandum alterum cum domo emit;
Prebens. idem rex benignissimum erga dom
num epm dilectionis suae fauorem. fide
lissimum quoq. ipsum omni paste suis circa xpi
ane religionis cultum se fore uelle promisit;

Stuttgart LB. HB XIV 7

ꝓnsinebatalocui quiascie
batipsumessexpm;
Factaautemdie egressusibat
indesertumlocum·etturbae
requirebanteum; Etvenerunt
usqueadipsum·etdetinebant
illum·nediscederetabeis; Qui
busilleait; Quiactaliuscuita
tibusoporteatmeeuangelizare
regnumdi quiaideomissus
sum; Etrathpredicabat·insy
nagogisgalileae;
Factumestautemcumturbe

adsymonem; Ducinaltum·
etlaxateretiauestraincapturā;
Etrespondenssymon·dixitilli;
Preceptor·pertotamnoctem
laborantesnihilcepimus·in
uerbo autemtuolaxaboretē;
Etcumhoefecissent·conclu
serunt piscium multitudinē
copiosam; Rumpebaturautē
reteeorum; Etannuerunt socius
quierantinalianau·utvenirent
etadiuuarenteos; Etvenerunt·
etimpleuerunt ambasnauiculas

Stuttgart, L.B., Cod. fragm. 77, fol. 2r

Reproduktionsrecht bei der
Württ. Landesbibliothek Stuttgart
Signatur:
Film Nr.:
Aufnahme

Stuttg. L B
Cod. fragm. 77
fol. 2r

ꝓnsinebatalocuꝫquiascie
batapsumesseꝯpm;
Exiitautemdieegressusibat
inꝺesertumlocum·etturbae
requirebanteum; Etvenerunt
usqueadipsum·etdetinebant
illum;ꝓtdiscederetabeis; Qui
busilleait; Quiaetaliisciuita
tibusoporteatmeevangelizare
regnumdeiquiaadhocmissus
sum; Etcatꝓdicabat·insy
nagogisgalileae;
Factumestautemcumturbe
adsymonem; Ditepatrem·
etlaxateretiauestraincaptum;
Etrespondenssymon·dixitilli;
Ꝓceptor·pertotamnoctem
laborantesnihilcepimus·in
uerbo autemtuolaxaboraꝫ;
Etcumhoc̃fecissent·conclu
serunt piscium multitudinẽ
copiosam; Rumpebaturautẽ
retseorum; Etannuerunt socijs
quierantinalianauꝫ·ut uenirent
etadiuuarentcos; Etuenerunt·
etimpleuerunt ambasnauiculas

Stuttgart. LB Cod. fragm. 77
fol. 2r

Stuttgart. LB. HB VII 37, fol. 13r

est unde confirmata. Templum uero eius hoc est quod solū
quia æternus rex ibi habitat ubi sedē. Angelorum & hominū
naturā ad cognoscendū se dns condidit. quā dū consistere
ad æternitatē uolunt. eā p culpā dubio ad suā similitudinem
creauit. Noue sunt ordines angelorū. sed ut compleret æter-
electorū numerus. homo decimus est creatus. qui conditori
suo nec post culpam periit. quia hunc æterna sapientia per
carnē miraculis coruscans. ex lumine testę reparauit. No
uem ordines angelorū diximus. quia uidelicet testante sa
cro ęloquio ee scimus. angelos. archangelos. uirtutes. potesta
tes. principatus. dominationes. cherubim. thronos. atq; sera
phim. esse quidē angelos & archangelos. pene omīs sacri elo
quii pagine testantur. Sed cherubim atq; seraphim sepe
ut notū est libri pphārū locuntur. Quatuor quoq; ordi
num nomina paulus apls ad ephesios enumerat dicens. Supra
omnē principatū & potestatē. & uirtutē & dominationē. Pau
lus apls ad colosenses scribens ait. Siue throni. siue dominatio
nes. siue principatus. siue potestates. Dominaciones uero
principatus ac potestates. iam ad ephesios loquens. de scripse
rat. Sed ea quoq; colosensibus dicturus p̄misit. thronos de
quib; nec dum fuerat quicquā ephesiis locutus. Dū ergo illis
quatuor quę ad ephesios ante dixit. id est principatibus
potestatib; uirtutib; atq; dominationib; coniungunt ur
throni. Quinq; sunt ordines qui spāliter exprimuntur.
quib; dum angeli & archangeli cherubim atq; seraphim.
adiuncta sunt. p culpā dubio nouē esse ordines angelorum
inueniuntur. Ipsi angelo qui primus ē conditus ppha dā
dicitur. Tu cherub signaculū similitudinis plenus sapientia
perfectus decore. in deliciis paradysi dei fuisti. Qui notandum
est qui non ad similitudinē dei factus. sed signaculū similitu

Stiftsbibl. LB.

HB VII 37

Stuttgt. LB. HB VII 37, fol. 24v

psuasionis eius semina concipit & repboss se filios adsimilitu
dinē illius quasi crudeles catulos gignit. Catuli leonū sunt
quilibet repbi. adiniquā uitā malignorū spuūm errore ge
nerati. qui & simul omīs uniuersā mundi ciuitatē. quā pre
dximus babiloniā faciunt. & tamen hi idē singuli babilonię
filii quasi non leena. sed leenę catuli uocantur; sicut syon
tota simul ęcta dicitur. filii aut syon. scę. quiq' singuli
memorantur. Ita & filii babilonię singuli quiq' repborū.
& eadē babilonia simul omīs repbe uocantur. Sci uiri quam
diu in hac uita sunt. semetipsos sollicita circūspectione custo
diunt. ne leo circuiens insidiando subripiat. Idē antiquus
hostis sub aliqua imagine uirtutis occidat. & ne leenę uox
auribe obstrepat. idē ne babilonię gta sensū ab amore
patriae cęlestis auertat. Quid significet archa diluuii.
Archa diluuii quę inferius ampla. superius uero angusta
describitur. scā ęcta figuratur. Quę trecentis sexaginta
ac triginta cubitis adunū cubitū colligitur. quia habea la
titudine quā scā ęcta in membris suis infirmantibus hab&
paulisper angustata & in altū pficiens adunū tendit. Ratio
exigit ut credamus quod illa archę latitudine omīs bestiae
cunctaq' quadrupedia atq' reptilia in inferioribe fuerunt.
Homo uero atq' uolatilia nimirū in superioribus, iuxta super
iorē. & enim paste fenestra fuit in latere. in qua coruum.
uel columbā dimisit. homo. ut si iā diluuii transisset aqua.
cognoscere. & quia archa eadē in uno fuit cubito consum
mata homo & uolatilia iuxta cubitū fuerunt. Recte archā
uniuersa ęcta designatur. quę adhuc in multis suis carna
libus lata ē. in paucis spitalib' angusta. Et quia adunum
hominē qui est sine peccato colligitur. quasi in uno cubito
consummatur. Archa in undis diluuii. ęcte typū gessit.

dioſe prauitatiſ & quiſ ignor& inquanta diſtancia culpa diſtin
guat ur· utrū precipitacione aliquiſ an ſtudio mentiat ur·
Summopere cauendū ē om̄e mendaciū· quāuiſ nonnūquā ſit
aliquot genuſ mendatii culpe leuioriſ· ſiquiſquā p̄ſtando
menciat ur· Script ū eſt· Oſ qđ mentit occidit anim̄ & p̄ deſ
coſ qui loquunt ur· mendaciū· Hoc quoq; mendacii genuſ· p̄fecti
uri ſummopere fugiunt· ut nec una cuiuſ lib& p̄ce fallaciam
defendat ur· nec ſuę anim̄ noceant dū p̄ſtare carni alienae
nit unt ur· quāquā hoc ipſū peccati genuſ facillime credimuſ
relaxari· Nam ſi quelib& culpa ſequendi ſol& pia operatione
purgari· quantomagiſ hec facile abſterg it ur· qua mater bo
ni operiſ pr& aſ ipſa comitat ur· Nonnulli ex obſ̄tricū fallacia
conant ur· aſſerere· hoc mendacii genuſ n ē peccat ū· maxime
quod illiſ mentientib· ſcript ū ē· Quia aedificauit eiſ dn̄ſ domoſ
In obſ̄tricū egyptiar ū recompenſacione· cognoſcit ur· quid men
dacii culpa mereatur· Nam benignitatiſ ear ū merceſ quę potuit
eſſ in& erna uita reſcribi· p̄ampta culpa mendacii interrena eſt·
compenſacione declinata ut munta ſua quā mentiendo tueri uo
luerunt ea quę fecer bona reciperent· & ulteriuſ quod exp̄ectarent
mercediſ ſuę p̄miū non haberent· Si ſubtiliter p̄pendat ur· obſ̄tri
ces aegyptię amore uitę p̄ſentiſ mentit ue ſunt· n intencione mer
cediſ· Parcendo quippe conat ę infantiū uitā egere· mentiendo ſuā
necare· & lic& in teſtamento uc̄eri nonnulla poſſint talia repe
riri· pene nūquā· tam hoc uel tale genuſ mendatii ap̄fectiſ· am̄
miſſum ſtudioſuſ ibi lector inuen& Sicut enim ędificiū lapidib·
ita mendatiū ſermonib· fabricat ur· Ubi enim n dolosa locutio
ſed ſenſuſ ueritatiſ ē· quaſi munita moliſ n ec fabrica ſed ex natura
conſurg it· Beatuſ iob amiciſſuiſ n recte ſentientib· dicit· Numquid
dſ indig& uro mendatio ut p illo loquamini doloſ· Dſ mendatio non
eg& quia ueritaſ fulciri non quer it auxilio falſitatiſ·

Konstanz Stadtbibl. LB. HB VII 37, f. 141r

Stuttgt. L.B, HB VII 37, f. 25r

quia scilicꝫ ampla ininferioribus & angusta insuperioribꝫ
fuit · quę insūmitate & iā sua aduniusmensurā cubiti excre
uit · Inferius quippe quadrupedia atqꝫ reptilia · superius
uero aues & homines habuisse credenda ē · Ibi lata extitit ar
cha ubi bestias habuit · ibi angusta ubi homines seruauit ·
Quia nimirū scā ęcclā incarnalibꝫ ampla ē · inspītalibꝫ an
gusta · Ubi enim bestiales hominū mores tollerat · illic latius
sinum laxat · Ubi aut̄ eos hab& qui spītali ratione suffulti
sunt · illic quidē adsummū ducitur · sed tamen quia pauci
sunt anguſtatur · Lata quippe uia ē quę ducit adpdicionē ·
& multi sunt qui uadunt pea · Et angusta posta ē quę ducit
aduitā · & pauci sunt qui inuenium eā · Io usqꝫ archa angusta
tur insummi · quo aduscꝫ mensurā uniuscubiti pducatur ·
Quia inscā ęccla · quanto sanctiores quiqꝫ sunt · tanto paucio
resquę insummū adillū pducitur · qui solus inhominibꝫ homo
& sine ullius comparatione natus ē scs · Qui iuxta psalmiste
uocē · factus ē passer · unicus inaedificio · ORTIS ·

MDeelectis ante legem · et sub lege · et in fine ex
Multi electi abipso mundi primordio ante redemptionis
tempus exosti sunt · & tamen huic mundo semꝫ ipsos mostificare
curauerunt · qui conscriptę legis tabulas non habentes · quasi
abutero mostui sunt · qui auctorē suum naturali lege timu
erunt · & cū uenturū mediatorē crederent · studuerunt
sūmopere mostificandis uoluptatibꝫ & iā quę scripta non ac
ceperant pcepta seruare · Tempus illud quod iuxta mundi
initiū mostuos huic sęto patres nros ptulit · quasi abostiui
uteri fuit · Ibi namqꝫ abel qui occidenti fratri se restituisse
non legitur · Ibi enoch qui talē se exhibuit · ut ambulatur us
cū dno transferꝫ · Noe scilicꝫ phoc quod diuino examini
placuit · in mundo mundi supstes fuit · Abrahā patriarcha

suffic̄ qđ in extremo iudicio dicturū se eē phibunt. Quādiu fecistis uni exhis fratrib⁹ meis minimis mihi fecistis. Nisi ē tante iudiciū hoc eē ostendere ē qđ dixisse ē ut uidelicē demōstra re ē quia bona quę suis nūc opera indigentib⁹ exhibē ē et hęc specialiter impendit. cuius hę amore exhibuerit. & tanto mis plus quisq; maiorē mercedē recipit. quanto nec eū despicit. qui amplius despiciendus uidēur.

DE TRINA OPINATIONE FIDELIU QUANDO VENIAT

Cuius quidē aduentus horā merito sci oms diligunt et citius ad eē desiderant. sed periculose satis agunt. si qui hanc prope an longe sit putare. nol p̄dicare p̄sumunt. Un de pulcherrime beatus augustinus remoto illo seruo ne quā. qui dic in corde suo. Morā facit dominus meus ue nire. Iste quippe pculdubio domini sui odit aduentū. Dat exemplū de tribus seruis optamis. aduentū domini sui sitientē desiderantib⁹. vigilantē expectantib⁹. fidelit amantib⁹. quorū unus dicit. Vigilemus & oremus. quia citius uenturus ē dominus. Alter dic. Vigilemus et oremus quia breuis ē ista uita et incerta. quāuis tardius uentu rus sit dns. Tertius dic. Vigilemus et oremus. quia et bre uis & incerta ē ista uita. et nescimus tempus. quando venturus sit dns. Inde si hoc factu fuerit. qđ p̄ dixerat primus. gaudebunt cu illo scdi et tertius. Si aut factu n̄ fuerit. metuendu ē ne pturbentur qui illi crediderant et incipiant aduentu dni n tardu putare sed nullu. Qui aut credunt qđ dic scdi. tardius ee dnm uenturū. si falsū fuerit inuentū. citius dno uenīente. nullomodo qui ei crediderant turbabunt in fide. sed inopinato gaudio pfruent. Qua ppt qui dic dnm citius et ven turū optabilius loquit. sed periculose fallit. Qui aut

Stuttgt. LB. HB VII 37, f. 179r

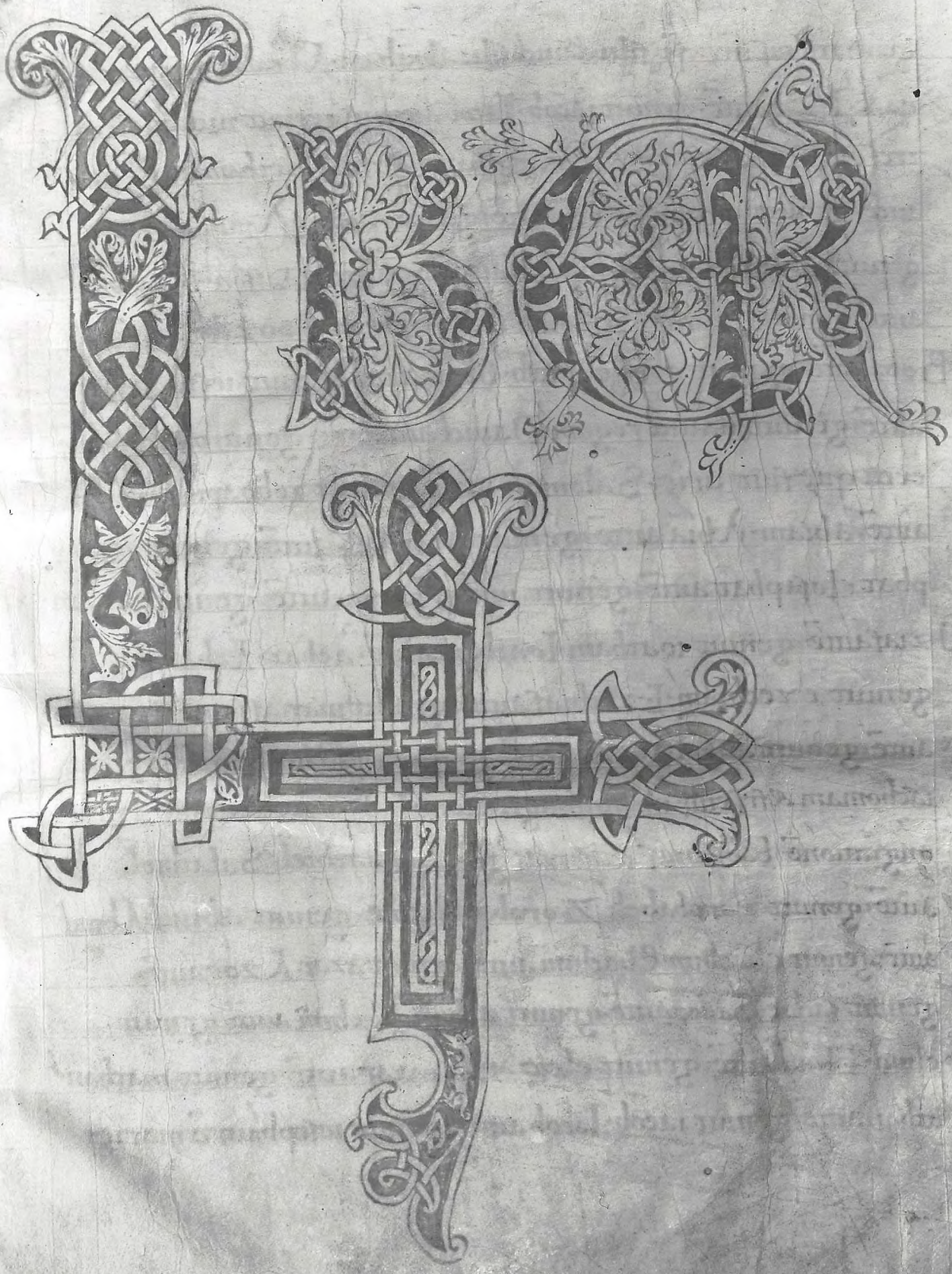
Abb. 66a.

Aduenier aut dies dñi sic fur. quia sic ipse testat nescimus quando ueniat sero. an media nocte. an galli cantu. an mane. In quo caeli inquit magno impetu transient. elementa uero a calore soluent. Qui aut sint caeli. qui transient paulo superius docet idem apts petrus dicens. Caeli erant prius. et terra de aqua. et p aquā cōsistens uerbo dei. p quae ille tunc mundus perit. caeli aut qui nc sunt et terra. eode uerbo repositi sunt igni reseruati in die iudicii. N ergo firmamentu caeli in quo sydera fixa circueunt nr caelu aethereum. hoc e inane illud maximu a cēlo sydereo usq; ad aera turbolentu. in quo puro & quieto diurneq; lucis semp pleno errantia. vii sidera. uaga ferri creduntur. sed cēlu hoc aereu. ide terrae primu. a quo auct caeli qt meo uolente appellant. qt aqua quonda diluuio delenda terrestrib, transcendendo p dixit hoc ignis extremu iudicii eusde mensure spatio pertescens occupato disperdet, Nec sola hec beati petri sententia qua illos dic cēlos igne die iudicii p dendos. qua qua diluuio perierant testatur. sydereu cēlu igni illo qua uis maximo nr ee tangendu. sed etia sermo qui dic. Statim aut post tribulatione dierum illoru sol obscurabitur. & luna nr dabit lumen suu. & stelle cadent de caelo. neq; enim sol obscuram luna suo lumine priuari. stelle potest cadere de cēlo. si cēlu ipsu. locus in deliceo eoru igni uoracu transibit. Nunc aut caelum quide aereu igni marcescet. sydereu in lesu manebit. Pro sydera obscurabunt. non suo lumine uacuata sed maiori uis luminis adiacentiu supni iudicis. ne uideat obtecta quod in hac utta luna stellasq; omis aportare lumine solis in tepidu pta cunctis in ppetu e. Cu aut p acta iudicio

Videns

Videns autem tyrannus quia beati martires nulla tormentorum genera

STUTTGART LB bdl. 4° 32 | fol 9

BILDARCHIV FOTO MARBURG
IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT DER
PHILIPPS-UNIVERSITÄT D-3550 MARBURG
ERNST-VON-HÜLSEN-HAUS · POSTFACH 14 60
TEL. 0 64 21 / 28 36 00 · TELEX 48 23 72 UMRD

ARCHIVNUMMER: 236.435

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR MIT
GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK DES ARCHIVS
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

STUTTGART LB bibl. 4° 32 | fol 50v

Deunguento supra caput ihu effuso · iudas sacerdotibus dnm prodæ.
Apparatus paschæ · dns dicit abuno eorū se tradendū oblatio · petro
prædicit negaturū · orationes ihu · traditio iudæ iudeis ·
Principes interrogant ihm & condemnant eū · petrus tertio
negat · ihc pilato traditur · Pilatus dimisso barabba · ihm flagel
latum crucifigendū tradit · Passio ihu & sepultura & resurre
ctio eius ex mortuis · Post resurrectionem mandata
& ascensio eius in cælis · SCD̄M MARCVM ·

INITIV EVANGE LII IHV XPI

BILDARCHIV FOTO MARBURG
IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT DER
PHILIPPS-UNIVERSITÄT D-3550 MARBURG
ERNST-VON-HÜLSEN-HAUS · POSTFACH 14 60
TEL. 0 64 21 / 28 36 00 · TELEX 48 23 72 UMRD

ARCHIVNUMMER: 236.436

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR MIT
GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK DES ARCHIVS
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

est & omis hierosolima cū illo. Et congregans omes principes sacerdotū
VII & scribas populi scisciabatur abeis ubi xps nasceretur. At illi dixe
runt ei. In bethleem iudæ. Sic enī scriptū est pphetā. Et tu beth
leem terra iuda nequaquā minima es in principibus iuda. Ex te enī
X exiet dux qui regat populū meū isrl. Tunc herodes clam uocatis
magis diligenter didicit abeis tempus stellæ quæ apparuit eis. Et
mittens illos in bethleem dixit. Ite & interrogate diligenter de puero.
Et cū inueneritis renunciate mihi. ut & ego ueniens adorem eū. Qui
cū audissent regē abierunt. Et ecce stella quā uiderant in oriente
antecedebat eos usq; dū ueniens staret supra ubi erat puer. Videntes
autē stellā gauisi sunt gaudio magno ualde. Et intrantes domū in
uenerunt puerū cū maria matre eius. Et procidentes adorauerunt
eū. Et apertis thesauris suis obtulerunt ei munera. Aurū thus &
myrrā. Et responso accepto in somnis ne redirent ad herodem.
S Matth per aliam uiā reuersi sunt in regionē suā. Quibus recessissent. ecce angls
dñi apparuit in somnis ioseph in ægypto dicens. Surge & accipe puerū
& matrē eius & fuge in ægyptū. & erat ibi usq; ad obitū herodis. ut
adimpleretur qd dictū est a dño per pphetā dicentē. Ex ægypto uocaui filium
meū. Tunc herodes uidens quō in lusus esset a magis iratus est
ualde. Et mittens occidit omes pueros qui erant in bethleem & in
omnibus finibus eius a bimatu & infra. secdm tempus
quod exquisierat a magis. Tunc adimpletū est.
h Ex esto ibi usq; dū dicā tibi. Futurū ē enī ut herodes querat puerū ad pdendū eū. Ille con
surgens accepit puerū & matrē eius & secessit in ægyptū.

MIKROVERFILMUNG

Stuttgart LB. Bibl. 4° 32, fol. 10v

Stiftsl. LB. Bibl. 4° 32

qđ dictū est p hieremiā ꝓphetā dicentē. Vox in rama audita est. plora
tus & ululatus multus. Rachel plorans filios suos; & noluit consolari quia
III non sunt. DEFVNCTO AVTĒ HERODE ecce angelus dni apparuit
in somnis ioseph in ęgypto dicens. Surge & accipe puerū & matrē
eius. & uade in terrā israhel. Defuncti sunt enī. qui quęrebant
animā pueri. Qui surgens accepit puerū & matrē eius. & uenit
in terrā isrl. Audiens autē qđ archelaus regnaret in iudęa pro
herode patre suo. timuit illō ire. Et admonitus in somnis
secessit in partes galileę. Et ueniens habitauit in ciuitate.
quę uocatur nazareth. ut adimpleretur qđ dictū est p prophetas.
III quo nazareus uocabitur. In diebus autē illis. uenit iohannes Cap. 3.
baptista prędicans in deserto iudeę, dicens. Pęnitentiā agite.
I adpropinquabit enī regnū cęlorū. Hic est enī qui dictus dę qđ dictū
est p isaiam ꝓphetā dicentē. Vox clamantis in deserto. parate
VI uiā dni. rectas facite semitas eius. Ipse autē iohannes habebat
uestimentū de pilis camelorū. & zonā pellicię circa lumbos eius. & suos
Esca autē eius erat locusta. & mel siluestre. Tunc exiebat ad eū
hierosolima & omnis iudea. & omis regio circa iordanen.
Et baptizabantur abeo in iordane. confitentes peccata sua.
V Videns autē multos pharisęorū & saduceorū. uenientes ad
baptismū suū. dixit eis. Progenies uiperarū quis demonstrauit b

De qua natus est ihc qui uocatur xpc. Oms ergo generationes
ab abraham usq; addauid generationes quattuordeci. Et a dauid tab
usq; adtransmigrationē babyloniſ generationes quattuordecim.
Et atransmigratione babylonis usq; adxpm generationes quattuor
decī. Xpi aūt generatio sic erat.
Cū esſ& desponsata mater eius maria ioseph antequā conuenirent.
inuenta est inutero habens de spū scō. Ioseph aūt uir eius cū esſ&
iustus & nollet eam traducere uoluit occulte dimittere eā. Hæc
autē eo cogitante ecce angelus dnī in somnis apparuit ei dicens.
Ioseph fili dauid noli timere accipere mariā coniugē tuā. quod
enī in ea natū est de spū scō est. Pariſ autē filiū & uocabis nomen
eius ihm. Ipse enī saluū faciet populū suū a peccatis eorū. Hoc aūt
totū factū est. ut adimpleretur qd dictū est. adnō p̄ pphetam
dicentē. Ecce uirgo inutero habebit & pariſ filiū & uocabunt nomen
eius emmanuel qd est interpretatū nobiscū ds. Exurgens autē ioseph
a somno fecit sicut præcepit ei angelus dnī. Et accepit coniugē suā
& non cognoscebat eā donec peperit filiū suū primogenitū & uo
cauit nomen eius ihm. Cū natus esſ& ihc in bethleem iude in Cap. marth
diebꝫ herodis regis ecce magi aboriente uenerunt hierosolimam
dicentes. Vbi est qui natus est rex iudeorū. Vidimus enī stellā eius
in oriente & uenimus adorare eū. Audiens autē herodes rex turbatus

Stuttgart LB.
Bibl. qu. 32
fol. 10r

11
M xl viiii.
M lxxiiii.
luc lxxxv.

batur. Et cum transcendisset ihc in naui rursus transfretauit conuenit turba multa adillū. & erat circa mare. Et uenit quidam de archisynagogis nomine iaierus. Et uidens eum procidit adpedes eius. & deprecabatur eū multū dicens. Quoniā filia mea in extremis est. ueni inpone manū sup eam ut salua sit & uiuat. Et abiit cū illo. & sequebatur eū turba multa. & comprimebant eum. Et mulier quę erat in pfluuio sanguinis annis duodecī. & fuerat multa ppessa a complu ribus medicis. & erogauerat omnia sua nec quicquā pfecerat. sed magis deterius habebat. Cū audisset de ihu. uenit in turba retro. & tetigit uestimentū eius. Dicebat enim. Quia si uel uestimentū eius tetigero. salua ero. Et confestim siccatus est fons sanguinis eius. & sensit corpore quod sanata esset a plaga. Et statim ihc cognoscens in semetipso uirtutē quę exierat de eo. conuersus ad turbam dicebat. Quis tetigit uestimenta mea. & dicebant ei discipuli sui. Uides turbam comprimentē te. & dicis quis me tetigit. Et circūspiciebat uidere eā. quę hoc fecerat. Mulier autē timens & tremens. sciens quod factū esset in se. uenit & procidit ante eū. & dixit ei omnē ueritatē. Ille autē. dixit ei. Filia fides tua te saluam fecit. Uade in pace. & esto sana a plaga tua. Adhuc eo loquente. uenunt ad archisynagogū dicentes. Quia filia tua mortua est.

P RO VBERTATE PLVVIE SCDM LVCĀ CAP LXXXIII.

Factū ē vnuna dierū discendit ihs VSQ& & mariobedierūt ei.

P RO STERILITATE PLVVIE SCDM MAT CAP CLX.

Misereor turbis VSQ& & discipuliei eumeo.

IN CŌMOTIONE GENTIV SCDM LVCĀ Ē L.

Dixit ihs discē nolite sollicitiē quid manducetis VSQ& & hec oīa adicientur uob.

IN NAT PAPE. SCDM LVCĀ CAP CCLXX.

Factae ē tentio int discipulos VSQ& iudicantes XII tribub. isr.

ITĒ ALIA SCDM LVCĀ CAP CCXXVIIII.

Dixit ihs discē parbt hanc homo quidā erat nobilis hic abiit VSQ& omi habenti dab & hab

IN ORDINATIONE PRBI SCDM MAT CAP CCLXIII.

Dixit ihs discē ungulate ergo quia nescitis VSQ& supōmā bona sua ōstit.

Dixit ihs discē quis putas ē fidelis seruus

IN ORDINATIONE DIACONI SCDM MAT CAP CIIII.

Dixit ihs discē Am Am dico uobis nisi granū frumti VSQ& patmis quie ingelis.

ITĒ INNAT. PAPAE SCDM MAT CAP CLXVI.

Venit ihs in partes cesaree philippi VSQ& solutū & ingelis.

IN DEDICAT ORATORII. SCDM LVCĀ CAP LX. XCVIIII.

Egressus ihs pambulabat hiericho VSQ& & salui facere quod perierat.

onē arbor bona quefacit fructus malos fundata eni supā p&rā.

Stgt. LB. bibl. 4° 32, f. 171r

Stuttgart. L.B.
Bibl. 4° 32

INCIPIT CAPITVLAREVANGELIORVM DE CIRCVLO ANNI · IN NATIVITATE DNI AD SCAM MARIAM MAIOREM · SEC LVCAM CAP III ·

EXIIT edictum a cesare aug. VSQVE Pax hominib⁹ bonae voluntatis ·

IN TEMPORE AD SCAM ANASTASIAM SEC LVC K III ·

PASTORES loquebantur ad invicem VSQVE Dictum est ad illos ·

IN TEMPORE AD SCM PETRVM · SEC IOH K I ·

IN principio erat verbum · VSQVE gratiae & veritatis

IN NATALE SCI STEPHANI SECVNDVM MAT K CCXL ·

DICEBAT ihs turbis iudeorum VSQ · benedictus qui venit in nomine dni

IN NATI SCI IOHANNIS · SEC IOH K CCXXI ·

DIXIT ihs petro sequere me · VSQVE quia verum est testimonium eius

IN NATI INNOCENTVM SEC MAT K VI ·

ECCE angelus dni apparuit ioseph VSQVE Qm nazareus vocabitur

IN NATI SCI SILVESTRI SEC MAT K CCLXIII ·

DIXIT ihs discipulis suis · vigilate quia nescitis VSQ · Sup omnia bona sua constituit

IN OCTAB DNI AD SCAM MARIAM AD MARTIRES · SEC LVC K III ·

POSTQUAM consummati sunt dies octo VSQVE gloria plebis tue israel ·

IN VIGILIA DE THEOPHANIA IN ECCLESIA SCI PETRI · SEC MAT K VI ·

IN nullo tempore defuncto herode · VSQVE nazareus vocabitur

IN THEOPHANIA SEC MAT · K III ·

CUM ergo natus esset ihs VSQVE in regionem suam ·

DOM P THEOPHANIA IN ECCLA SCI IOH & PAVLI · SEC LVC · K III ·

Abb.2 Stuttgart, Bibl.fol.23, Vorsatzblatt vorn verso

subduplex. subsesquale. subduplex subsesquiquarte cuius
subduplex subsesquiquarte. &cetera quę abunamodū

Multiplex ū suppartiens ē. CAP. XXVI.

quotiens nūrus adnūrum cōparat. habebit ens
aliū nūrum totū plusquā semel. &ct. t duas t
tres. t qlibet plures particulas secūm nūri sup
partientis figurā. Inhoc qq. ppē causā supius
dictā. nec due medietates. neq. due quarte.
neq. due sexte. sed due octue. t due quinte. t
due septime. adpriorē similē cōsequentiā. Non ē
autē difficile. secūm porū exempla ponere. hos
qq. affē nra exempla nūros inuenire. Vocabunt q
bu nūri secūm partes ppias. duplex supbipartiens. t duplex supertripartiens. t duplex supquadripartiens. & rursus. triplex supbipartiens. & triplex supertripartiens. & triplex supquadripartiens. & cetera similē. vi. viii. ad ix. cōparati. facium duplicē supbipartiemē. & xvi. ad vi. &cōs qui cūq. ab viii. incipientes. octonario sese nūro transgredient cōparati ad eos q. deinceps inchoantes. ē ria sese quantitate ire

Max scilicet me
dietas non habue
re nūrus qm
nec infra se
continet duplus
suppartiente
ponę

eunt. Hoc erit difficile aliās et partes secūm pene ul
modū diligentib. reppere. Hic qq. illud meminisse
debem. qd minores & comites. nisine sub ppositi
one nominant. ut sit subduplex subsupbipartiens.
subduplex subsupertripartiens. CAP. XXVII.

Restat autē nob profundissimā quandā tradere
disciplinā. que adomnē naturē ui rerūq.
integritatē maxima ratione praneat. Magn'
qppe fructus inhac scientia ē. siqs nescire qt
bonitas definita. & subscientiū cadens. anumq
sep immutabilis. & preceptibus. prima natura. &
& sue substantie decore ppetua. infinitis ui
malitie. decus ē. nullis ppriis principiis nixa.
sednatura semp eadem. a boni definitione
principii rāquā aliquo signo optime figure.
impssa cōponit. & exillo erroris fluctu reuocat.
Nā minimā cupiditatē. neq. immodicā. essrena
tionē. quasi quedā rector animi pura intelle
gentia roborat. asstringit. & has quodāmō ine
qualitatis formas rēperata bonitate cōstituit.
Hoc autē erit pspicuū si intellegam' omīs inequali

Abb. 3 Stuttgart, Bibl. fol. 23, Vorsatzblatt hinten recto

INCIPIT PROLOGVS SECVNDVS MARCI.

MARCVS EVANGELISTA DI
ct petri inbaptismate filius. atq; indi
uino sermone discipulus. sacerdocium inisrt
agens secundum carnem leuita. conuersus ad fi
dem xpi. euangelium in italia scripsit. ostendens
meo. quid et generi suo deberet ct xpo. Namim
tium principii inuoce, pphetice exclamationis
instituens. ordinem leuitice lectionis ostendit. ut
pdicans pdistinctum iohannem filium zachariæ.
inuoce angeli annuntiantis emissum. Non solum
uerbum caro factum. sed corpus dni momnia per
uerbū diuinae uocis animatū. intuitu euangelicae
pdicationis ostenderet. ut qui haec legens scire.
cui inicium carnis in dno ct ihu aduenientis ha
bitaculum caro deberet agnoscere. atq; in se uerbū
uocis. quod inconsonantibus pdiderat inueniret.
Deniq; ct pfecti euangelii opus intrasset. abapti
sma dni. pdicare dm inchoans. non laborauit

MIKROVERFILMUNG

Stuttgart. LB. Bibl. 4° 46, f. 61r

INCIPIT PROLOGVS SECVNDV̄ LVCA.

LVCAS SYRVS ANTIOCENSIS ANTE
MEDICVS DISCIPVLVS APOSTOLORV̄.
postea paulū secutus usq; adconfessionē eī seruiens
dō sine crimine. Nam neq; uxorē umquā habens.
neq; filios. septuaginta quatuor annox. obiit inbȳ
thinia plenus spūs scō. Qui cū iā scripta essent
euangelia p matheū quidē in iudea. p marcū aū
italia. scō instigante spū in achaiae partibus.
hoc scripsit euangeliū. significans etiā ipse in
principio. ante alia ee descripta. cui extra ea
que ordo euangelicę dispositionis exposcit. Ea
maxime necessitas laboris fuit. ut primum
debitus. omni prophetatione ueniret. incarnedi
xpi manifesta humanitas. ne iudaicis fabulis attenti.
insolo legis desiderio tenerentur. nel ut hereticis
fabulis. & stultis sollicitationibus seducti ex
cederent ueritate elaborarę. Dehinc ut in

Stuttgart. LB. bibl. 4° 46, f. 98r

principio euangelii iohannis presumpta · cui euangeliū
scribere · & inquo electus scriberet indicare · contestans
inse completa ēē · quę essent abaliis inchoata ·
Cui ideo post baptismum filii aperfectione genera
tionis inxpo implere repetende aprincipio natiui
tatis humane · Potestas ꝓmissa ē · utrequirentibus
demonstraret inquo apprehendens erat pernathan
filiū · intrinitum recurrentis · indm generationis am-
misso · indisparabilis dei predicans · inhominibus xpi
tum suum perfecti opus hominis redire inse
perfilium faceret · quiperdiuid uenientibus uer
prebebat inxristo · cuiluce noninmerito era
scribendorum apostolorum actuum potestas ·
immysterio datur · ut dō indm pleno & filio ꝑ
diuonis extincto · oratione abapostolis facta sor
te dni electionis numerus compleretur · Sicq;
paulū consummationē apostolicis actibus dare ·
quē diu contra stimulū recalcitrantem dns
elegisse · Quod & legentibus · acrequirentibus ·
& sipersingula expediri anobis utile fuerat ·

Stuttgart LB. Bibl. 4° 46, f. 98v

Stuttgt. LB.

Bibl. 4° 46. f. 166 r

mnomine eius poenitentiã et remissionẽ peccatõ
rũ inomĩs gentes incipientib; abhierosolima. Vos
autẽ estis testes horũ. et ego mittã pmissũ patris
mei in uos. Vos autẽ sedete incuitate quoad
usq; induamini uirtute exalto. Eduxit autẽ
eos foras in bethaniam. et eleuatis manib; suis
benedixit eis. Et factũ ẽ dũ benediceret illis recess
sit ab eis. et ferebatur in cẽlũ. et ipsi adorantes.
regressi sunt in hierusalẽ cũ gaudio magno. et
erant semp in templo. laudantes et benedicen
tes dñm.

EXPLICIT. EUANGELIUM SECUNDUM LUCAM.

INCIPIT. ARGUMENTUM SCI IOH

Hic ẽ iohannes euangelista. unus ex discipulis
dei. qui uirgo electus adõ ẽ. quẽ denuptiis

Stuttgart. LB.
Bibl. 4° 46

INCIP EVANG SECUNDU IOH.
IT VONAT ONI

INPRINCIPIO

ERAT UERBUM · ET UERBUM ERAT

apud dm̄ · & ds̄ erat uerbum . hoc erat inprin
cipio apud dm̄ . omnia per ipsum facta sunt & sine ipso
factum ē nihil · quod factum est in ipso · uita erat · Et
uita erat lux hominum . & lux in tenebris luca· et te
nebre eam n̄ conp̄henderunt · Fuit homo missus
adō · cui nomen erat iohannes · Hic uenit in testimoniū
ut testimonium perhibera· de lumine · ut om̄s crede
rent p̄illum . Non erat ille lux · sed ut testimonium
perhibera· de lumine · Erat lux uera · que inluminat
omnē hominē uenientem in hunc mundum . In mun
do erat · & mundus per ipsum factus est · et mundus
eum n̄ cognouit · In ppria uenit · & sui eum non re
ceperunt · quotquot autē receperunt eum . dedit
eis potestatē filios dī fieri . his qui credunt in nomine

Stuttgart. LB. 4° 46, f. 182²

rent interroganter eum. erexit se & dixit eis. Qui sine
peccato ē urm. primus in illam lapidem mittat. Et
iterum se inclinans scribebat interra. Audientes autē
unus post unū exiebant. incipientes a seniorib⁹. Et
remansit solus ihc. & mulier in medio stans. Erigens
autem se ihc. dixit ei. O mulier. ubi sunt qui te accu
sabant. nemo te condempnauit. Quae dixit. Ne
mo dne. Dixit autem ihc. Nec ego te condempna
bo. Uade et ampliꝰ noli peccare. Iterum ergo locu
tus ē eis ihc dicens. Ego sum lux mundi. Qui sequitur
me n ambulabit in tenebris. sed habebit lumen uite.
Dixerunt ergo ei pharisei. Tu de te ipso testimonium
phibes. testimoniū tuū non ē uerum. Respondit
ihc. & dixit eis. Ego testimoniū phibeo de me.
ipso uerum ē testimonium meū quia scio. unde
uenio & quo uado. Uos autem nescitis unde uenio
aut quo uado. Uos autem secundum carnē iudica
tis. Ego non iudico quemquā. Et si iudico ego.
iudicium meū uerū ē. quia solus non sum. sed ego
& qui me misit pater. Et in lege uīa scriptum ē.

Stuttgt. LB. Don B VI 4 [illegible]

Acta Sanctorum, Jul. Tom. III, p. 98, Sp. B [illegible] f. I.

3. Potthast, S. 594, Sp. 2, unten.

[illegible] A [illegible] B [illegible] G B [illegible]

[illegible] spes [illegible] anim deprec. ipsa
[illegible] meritis redimere implorat. Huc
[illegible] pces quide supplicantiu benig
[illegible] suscepit. s; ut adopa sua qrrotus
[illegible] redirent impaum. Quid multa. Vbi
[illegible] immotu labios aliquandiu lacrima
[illegible] uidesiqd tam cu nouitate stuporis duc
tum sit uideas celu umpati & aeris
[illegible] ac si qda ure refrenari. Itaq;
[illegible] nisi celi cataractis ruente pluali
da nimbos grandine celu impte se
[illegible] nulluerit. atq; solis radios sup ags
[illegible] uirginis largi infudit. Mirum
dictu ipsa densa nymbos ygeriesan
[illegible] agrum beate uirginis cingens. ac
[illegible] fixa pependit. ut nec uestu
[illegible] nubis ut modicu eam celi parte
[illegible] furdus ei erat obfuscare potuiss;
[illegible] ergo cli sponsa agnu. qm cu he
[illegible] celum clausit. nubes abegit. treq;
[illegible] ubiubium pluuia contraxit. Inclus
ille metator campi Jarchos mulcre diu
[illegible] solis dixit & stetit. hec orant. J
luminis sui defectum sol ignorauit. In
eo aute qd uastus mundus undatione
ne pluuie maduit. s; insolo illi agro
ne stillicidu stillauit fortissim[illegible]

turabant. rursus u dissimulant. uelim
qui impata explere quide cupiant. sed
impossibilia ee uideant. Quos hesitan
tes ac mussitantes quedam semonialium
nomine Eneuua uidens. redarguit dic.
Ignaui & tardi. si rem grandem uobis
dixiss; dna nra certe faciendu erat. qnto
magis qua nunc dixit. ite & uolucres
illas minate. Jam femina ego uros p
cedam. uos me sequimini & actus mei
imitamini. Et ne longi pcrahar. iuit
incapum. & ecce late omia albicant
pennatis uolucrib. quas co. muni uoca
bulo ganas appellat. solem. Quib Jsi
cu uimento balaam comuna uerba n
erant. tam ut animaduertere q[illegible] simu
lacro eas humane seruire atq; dis
cernere. deposuit unam capitib; ac si
missis alis. ita dum eas munarem e
mansuetudine pibant. ut neu ia qde
exeis mouere pemā. aut appetere os et
gannire. Inde denq; erat psp[illegible] eas pacti sceleris ee consias. atq; efusas.
Subsequenti aute nocte. cu expleto
matutino ymnus. ingo dni [illegible] eccia
ne domi redu[illegible]et. miserata uoces per

devotissimum communicauit. Quo
tante omi mundo insolo uellere siccitate impetrauit. Pater quippe qa qb
virgo dni insublimitate signoꝝ equa
lis emicuit. eve numeꝝ spu plena fu
it. Residente igit ñ longo p tẽpꝰ
sacratissima virgine Amalberga in ora
torio qd in supradicta villa oratio
rum vigiliarumq; frequentiã domui
sue contiguũ edificaueran. atq; dum
sicut ei mos est annuũ unctionis suꝰ
quidã puer famulatus ipse qq; officiũ
preparationis gerens. quem adeam dice
multa milia auiũ depascere semen
agri sui. Et rursũ inter dii uncti dñi
uerbi fugari cedi. si p hora rei
tas. fatigari quide queunt. si; ni
importune ab his sedib' eliminari neque
unq; Beatã itaq; amalberga. ne aut
pueris fides. & eas incustodia publica
preludere. famuli impara pficere ma
abirent. Ex omi illa auiũ multitudi
ne puer officialis una subtraxit. Hoc
cultro abscondit. Reliquę oms iam lon
gius cellę eclaustris exibant. Ipse pen
te se oms. mutuo circũspecti. ad ora
tor uerebantur. & virginis di ipsemã
requirebant. Tum pter solitũ garrientes
subinde se circũspectantes. subinde i di ignẽ
que tũ forte stabat pfecti. pspicies
uno obtutu herentes. fixi cernere eas
affectui pstolarentur quib' dã signis nu
tib; prendisse. Virgo aũ dñi quid que
rerent ut qd peterent. utrum sibi a
dñ nota agnouit. captiuaq; sociã reddi
gregiq; iubet sociari. Qua recepta. oẽs
discedere usse. Et cã ut pceptũ est po
situm ut iã ampliꝰ fines agri illi ñ ex
grederent. & hoc uoluntã generatione sua
nũq; pterirent. Ita demũ gregarii om
nis illa auiũ multitudo euolauit. ut
sic a finibus adhuc restat. nulla q nec

1 2 3 4 5 6 7 8
Mikroverfilmung WLB - STUTTGART
Stuttgart. L.B.
Don B VI 4

Vita Amalbergæ

SS 15, 639 N. 1

Anal. Boll. 31 (1912) 401 - 409 Poncelet

[? HES 32/65]

Albert Poncelet, Les trographes de Ste Amelberge, in:

BHL 323 wird in Thierry de St-Trud, cond. entstanden um 1089, nach Beginn 10. Jh.

Vita Amalbergae Stuttgart. LB. Don B VI 4°

BHL 321, 322, 323

[PL 132, 549 ai chiave Radbodo]

BHL 321: AA SS. Iul. III ii towns 69-70

10. Iulii 3ª ed. 67 ed. Joannes Carnandet (1867)

BHL 323: AA. SS. Iul. VI. ~~Ea 102~~ (bpp. p. 87-98, bes.

~~87-98~~) auctor: Theodericus ab. S. Trudonis c. 3, S. 94 – c. 4 § 35, S. 96 § 29,

Tenckhoff, in: Anal. Boll. 30 (1912) 401-9

Stuttgart. LB. Don B VI 4

magni meriti iuuenco. cui nichilo
dei etia cita auersitate admirabilis fuit.

Eo tempore rex karolus Hunoldo aq
tanoꝝ lupo qq; wasconi ducib' bel
lo eque subiugatis. victor potit aqta
nia totaq; wascoma. laureat' redit'
ac triumphales aglas nobili francie
reportauit. Interea fama adaures re
gis pmulgauit. qa beata uirgo adalber
ta cu fre fuga transmarinam inierit.
Qui audito hoc uerbo. merore deiecit.
atq; ad amore uirginis reaccensus. p
uertendi adeu toto nisu captat. Et
acer rogatu pcib; adriani romam
pontificis. tunc moliret bellu contra
Desiderium regem longobardoꝝ. filium
ei adalgisum. qd inobilit pmodu ad
ministraut. tam susceptu tale tantuq;
negotium uterum prahendo suspen
dit. & causa uirginis usq; ad tornacu
castru festinando puenit. Ipse eni ar
bitrabatur. si quam tunc imagendo
mouam pateret. omne sibi spem adi
[illegible]

ducendam sponsam xpi u[illegible]
bergam uel haberet. Ex[illegible]
pbr. & dumne uisionem credens. ascen
equo peam descendit uia. [illegible]
te transiuit regem isomnis [illegible]
Qui longiculo pgressus e. [illegible]
equoꝝ & armoꝝ clarus [illegible]
Sustinens g euentuq; rei [illegible]
causas uenerit ecce dicit. [illegible]
de uia auertit. dicens eos [illegible]
ceptoq; uenere posse adu[illegible]
ipsi uellent puenire. [illegible]
unam uenerit partem iam[illegible]
loco q ibant nullatenu ap[illegible]
animaduertentes se abhor[illegible]
ee. & pqueq; heremu uia [illegible]
que pcte relinquebant [illegible]
rebant. Pres bitert u opo[illegible]
loci. & beneficio noctis adu[illegible]
sese subtrahendo declinan[illegible]
& puiam cpendu eos p[illegible]
uenensq; ad domu uirgini di. [illegible]
nunciat aduentu. Que a[illegible]
rem quet euestigio iamul[illegible]
mbelo & ipe [illegible]
[illegible]

[illegible] paulo an
te uisum e.
ecce strepu
t audiri.
eplanis ubi
regem cuius
nia secuto
minime q
multe max
ficerent.
quaret.
ne illusos
mpe. calle
ursus repe
tu uane
sensim
t aurba
ansiit. que
patu regis
nc loquen
ris obseruc
t. ade
uolus eum
tyronum

cie ei magiem ꝛnierit. usq; in nullã ma
triam ꝓrarep it. atq; inibi tunc tẽ
poris delituer it. Vnde existimans be
neficio noctis sese posse suffragari er
ca ipsa somnũ ꝑmedia. it qd ducebat
ad uillã oratorĩã arripit. ut si sibi spon
te ꝯsentire noluiss; ui saltẽ qdã remen
ti atq; reluctanti matrimonii thorũ cõ
municass; Qd ad effectũ puenire potu
iss; ni euidens dei puidentia tã presens
affuisset. & salubriss quedã uisio appari
uiss; Habebat denicq; sacratissima uirgo
in comitatu suo pbrm noie Waldulfũ.
uirũ industriũ. ꝓpositi uirtutis uirũ.
Cui ꝑsomnii uisum fuit. qsi cuneũ ar
matoꝝ ꝑ eam tẽ aspiceret. Et scis-
citans qd nã eẽt. uel qd sibi uellet. res
[illegible] dicq; cir cũ
iota oran
torũ domi
ne actũ e[illegible]
uisionem ere
go dñm de
clinaret. Que ut oratorii u[illegible]
uenerando altari err[illegible]
atq; his ꝑcib; xpm sponsum
hũ benignissime amatoꝝ castitatis
custos uirginitatis. ne de[illegible]
die tribulationis. Te sponsum elegi
te amatorẽ totis uirib; cupiui. ꝓpter
te nihil dulce umq; habui. Cui qa
fide seruaui. regie tyrannidis minas
incurri. Et ecce leo ut m[illegible]
undiq; ꝑsequit. atq; ut iss ia latibulũ
refugii & ꝑfuga habeã ñ[illegible]
eõmodo & die ibi pudicicia ãmeã ne ũ
quã pdã uirginitatis coronã. Inclina

S. 100

Stuttgart LB.
Don B VI 4

siue accipiendum sicut in lege dñi p̄ceptū habemus.
Conjurationis. t conjurationis spirationis
crim̄ & ab exteris legib; ē omnino phibitū multo ma
gis hoc in dī ecc̄ta ne fiat ammonere c̄uenit. Si quergo
clerici. t monachi. reptifuerint conjurantes. aut con
spirantes. aut insidias ponentes epis. aut clericis. gradu
p̄prio penit̄ abscidem̄.
Nec clerici. nec monachi. c̄spiratione. t insidias
c̄tra pastorē suū faciant.
Nos quoq; epī auctoritate dī & sacroꝝ canonū sic sci
pontifices. dc.xxxc. calcidonensi. concilii c̄spiratione
fieri phibuer̄. & sic c&era c̄cilia epoꝝ huiꝰ modi p̄nitiosa
facta uetuer̄. & nos phibemus quia facientes illa peoꝝ
iudiciū quicum dō iam in celo regnant. & a celesti ecc̄ta
& a xp̄ianoꝝ societate separatis. nisi p̄ dignos penitentię
fructus ad hoc redeant. ut sc̄ę ecc̄tę possint readunari.
Conspirationes uero quicumq; facere.
p̄sumpserint. & sacramento quācumq;
conspiratione firmauerint. triplici ratione iudi
centur. Primo ut ubicumq; aliquod malū p̄hoc p̄
petratū fuit auctores facti interficiant̄. aduito
res uero illoꝝ singuli alter alterum flagellent̄.
& nare sibi inuicē p̄cidant. Vbi uero nihil mali
p̄petratum ē. simili quidem inter se flagellentur.

bei der
Landesbibliothek Stuttgart
Film Nr:
Aufnahme:

HB VI 114

fol. 129r

Vi duas ꝙ apposito discedentes uiduitatis sup quib; nos
consule re uolut dilectio tua fr̄ Km̄. Credo te nosse.
ascō paulo & a multis scīs patrib; nisi cuertantur
olim eē damnatas quas & nos apostolica auctoritate
damnandas: & acōmunione fideliū. atq; aliminibus
ecclē arcendas fore censem' usquequo oboediant
epīs suis & ad bonum quod ceper̄ inuitē aut uolunta
rie reuertant. de uirginib; aū ñ uelatis sic dixisse
rint. ascē memorie p̄decessore nrō papa innocen
tio taliter decretū habemus. hē uero quē nec dum
sacro uelamine tectē. tam̄ in ꝓposito uirginali semꝑ
se simulauer̄ ꝑmanere. luc & uelate ñ fuerint.
sinu pserint. his agenda aliquanto tempore pe
nitentiae. qua sponsio earū adnō tenebatur.
Si enim homines sol & bone fidei contractus. nulla
ratione dissoluu. quanto magis ista pollicitacio
quā cum dō pepigit solui sine uindicta ñ poterit. ꝛ
&c &c. Iam siuirgines ñ dū uelate talē penitentia
publica puniunt. & a coetu fideliū usq; ad satisfac
tionē excludunt. quanto potius uidue quē pfec
tio ris ētatis & maturioris sapientie. atq; cōsilii ex
istunt. uiroꝝ q; consortio multotiens use sunt
& uelari sep miser̄. habituq; religionis assumpser̄

...ht bei der
...liothek Stuttgart
Film Nr:
Aufnahme:

HB VI 114

fol. 130 r

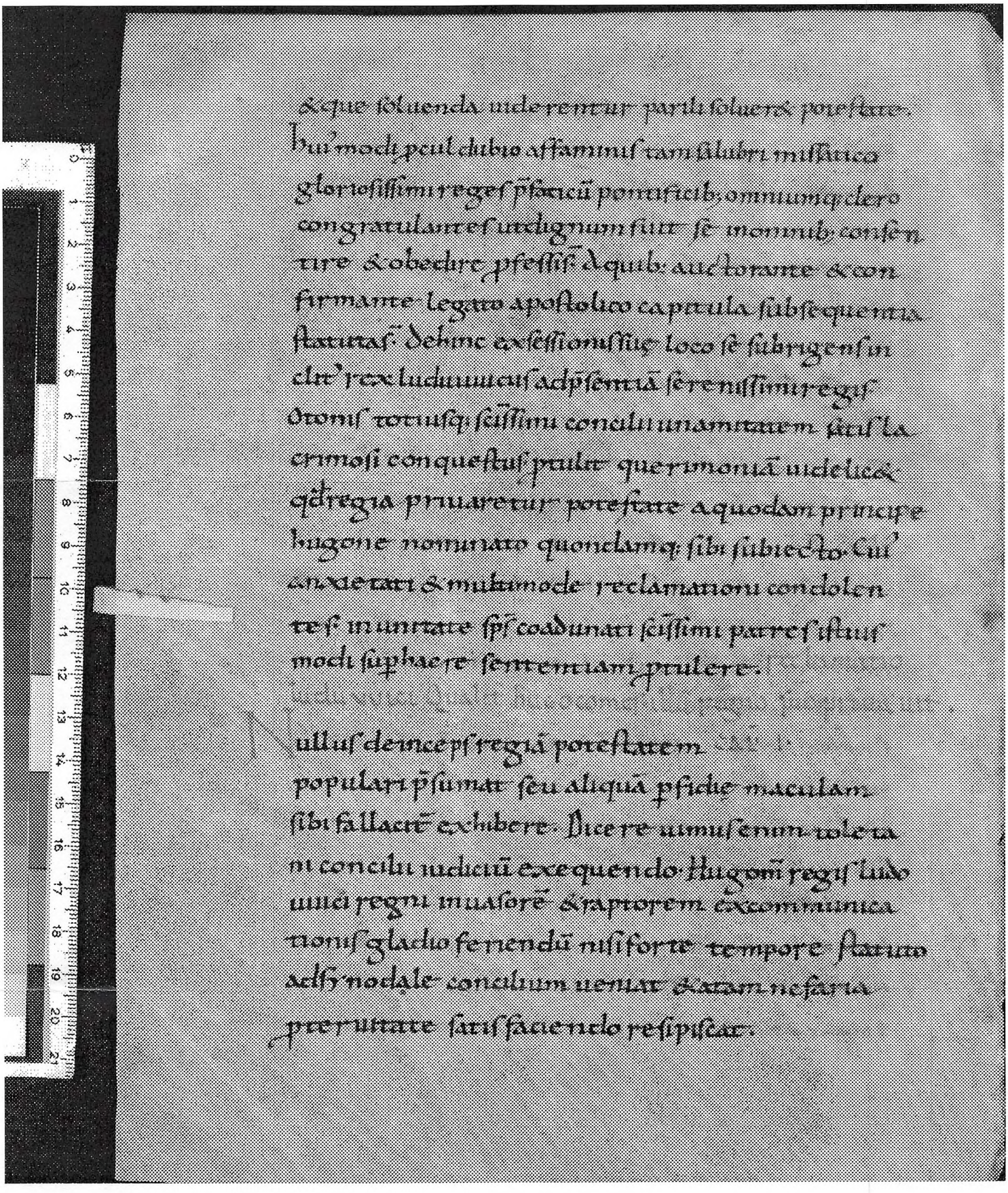
ęcctę epō· Fberiſo mimidonenſiſ ecctę epō· Hildiboldo
mimigarde uurdenſiſ ęcctę epō· Uaraberto tun
grenſiſ ecctę epō· Ųolgberto camaracenſiſ ecctę
epō· Ruodulfo lugdunenſiſ ęcctę epō· Michaele
radeſbonenſiſ ęcctę epō· Adalberto lauriacenſiſ eccte
epō· Liopdago ripuenſiſ ecte epō· Oredo ſleuucenſiſ
ecctę epō· Reginbrando aruſuenſiſ ecte epō· Cūcoetu
abbatum· canonicoꝝ· necn̄ & monachoꝝ· unuſ ſpſamo
re feruentiū· quatenuſ cęlit' adminiculatiꝫiꝫania
diuini cultuſ agro abinimica manuſuperſita· Canonica
rum ſarculiſ ſententiarū radicit' extirparent'· lgit'
recitato primit' euuangelio oramineq; finito & ſcōꝝ
canonū quāplurimiſ inſtitutionib; linguarū clauib;
corā recluſiſ miſſuſ apoſtolicę ſediſ cartam ſuę lega
tioniſ honorifice ptulit· Inquapdebito reuerentie
dono romano pontifici exhibendo cōmonitiſ ut uni
uerſaliſ ęcctę puppiſ exoptate tranquillitatiſ por
tu ſecura ſuccedat· ſeq; ꝑ celoſo tribulationū turbi
ne uexari diutiuſ n̄ timeat· Significatum ē aut'
ꝺ eiuſdē recitamin ſententia ꝑdictū ꝑſulem· ma
rinū abipſo uniuerſali papa tali tenore adnrōſſi
neſ directū fuiſſe quoinomni ecctaſticarū legum
diſcuſſione ipſiuſ exiſtens uicariuſ quecumq; li
ganda eſſent apoſtolica auctoritate ligare &·

StHgA. LB. HB VI 114, f. 132r

Reproduktionsrecht bei der
Württembergischen Landesbibliothek Stuttgart
Signatur:
Film Nr:
Aufnahme

HB VI 114

fol 132r

Sk-Hgl. LB. HB VII 114

Stuttgt. LB Fragm 76

hominem quoq· iudeum stantē cū eis qui
a[illegible]mus fuerat nichil potuerunt contradice
re[illegible]untem cor forte eos conci
lium accedere · et conferebant ad unum
dicentes · Quid faciemus uiris hom
nibus hīs · qm quidem notum signū factum
est per eos omnib· habitantib· ierlm · Ma
nifestum est · et non possumus negare
Sed ne ea amplius diuulgetur inpplm · co
minemur eis ne ulla loquantur in nōe hoc
ullis hominum · Et uocantes eos denun
tauerunt ne omnino loquerentur · neq·
docerent in nōe ihū · Petrus uero et ihs ·
respondentes dixerunt ad eos · Si iustū
est in conspectu dī uos potius audire
quam illum · iudicate · Non enī possumus
que uidimus · et audiuimus non loqui ·
At illi cōminantes dimiserunt eos · nomin
uenientes quomodo punirent eos propter
pplm · quia omes clarificabant id quod fac
tum erat in eo quod · xl · annorū
erat amplius · homo in quo factum erat
signum istud sanitatis ·

Dimissi autē uenerunt ad suos et annun
tauerunt eis quanta ad eos principes
sacerdotū et seniores dixissent · Quib
audissent · unanimiter leuauerunt uocē
ad dm et dixerunt · Dne · tu qui fecisti
caelum et terram et mare et omia que in eis
sunt · qui spū sco per os patris nri dauid
puer tui dixisti · Quare fremuerunt gen
tes · et populi meditati sunt inania · Adsti
terunt reges terre et principes conuene
runt in unum · aduersus dm et aduer
sus xpm eius · Conuenerunt enī uere
in ciuitate ista aduersus sctm puerum tuū
dm quem unxisti · Herodes et pontius
pilatus cum gentib· et populis israel · facere
manus tua et consilium tuum decreue
runt fieri · Et nunc dne · respice in
minationes eorum · et da seruis tuis cum omi fiducia
loqui uerbum tuum · in eo quod manum
tuam extendas ad sanitatem · et signa et
prodigia fieri per nomen sci filii tui ihu · Et
cum orassent · motus est locus in quo erant
congregati · Et repleti sunt omes spū sco ·
et loquebantur uerbum dī cum fiducia ·

Multitudinis autē credentiū erat cor unū
et anima una · Nec quis quam eorum
que possidebat aliquid suum esse dicebat ·
sed erant illis omia communia · Et uirtute
magna reddebant apli testimoniū resur
rectionis ihu xpi dni · et gra magna erat in
omnibus · Nec enim quis quid egens erat
in illos · quotquot enim possessores
agrorum aut domorum erant · uendentes
afferebant pretia eorum que uendebant et
ponebant ante pedes apl̄orum · diuidebatur
autem singulis prout cuiq· opus erat ·
Ioseph autē qui cognominatus est barna

bas qui est interpretatus filius con
solationis leuites cyprius genere · cū ha
beret agrum uendidit illum et attulit
pretium et posuit ante pedes apl̄orum ·

Uir autē quidam nōe ananias cum
safira uxore sua · uendidit agrum
et fraudauit de pretio agri conscia uxore sua
et detulit partem quandam ad pedes
apl̄orum posuit · Dixit autē petrus ad eū ·
Anania · cur tentauit satanas cor tuum
mentiri spū sco et fraudare de pretio agri ·
Nonne manens tibi manebat · et uenun
datum in tua erat potestate · Quare po
suisti in corde tuo hanc rem · non es men
titus hominib· sed deo · Audiens autē ananias
hec uerba cecidit et exspirauit · et fac
tus est timor magnus in omes qui audie
runt · Surgentes autē iuuenes amouerunt
eum · et efferentes sepelierunt ·

Factum est autē quasi horarum trium et
uxor ipsius nesciens quod factum fuerat
intrauit · Respondit autē ei petrus ·
Dic mihi · mulier si tanti agrum uendidisti ·
At illa dixit · Etiam tanti · Petrus autē
ad eam · Quid diuq· conuenit uobis
tentare · spm dni · Ecce pedes eorum
qui sepelierunt uirum tuum ad hostium
et efferent te · Confestim cecidit ante
pedes eius · et expirauit · Intrantes autē
iuuenes inuenerunt illam mortuā · et ex
tulerunt et sepelierunt ad uirum suum ·
Et factus est timor magnus in uniuersa
ecclia et omes qui audiebant hec ·

Per manus autē apl̄orum fiebant signa
et prodigia multa in plebe · erantque una
nimiter omes in porticu salomonis ·
Ceterorum autē nemo audebat conungere
se illis · sed magnificabat eos plus ·
Magisque augebatur credentium ui dno
multitudo utrorumque · ad mulierum uero
inplatus eicerent infirmos · et ponerent
in lectulis et grabatis · ut uniente
petro saltem umbra illius obumbraret
quoquo eorum · et liberarentur ab infirmi
tate · Concurrebat autē et multitudo
uicinarum ciuitatum hierlm · afferentes
egros et uexatos a spiritib· immundis ·
qui curabantur omes ·

Exurgens autē princeps sacerdotum
et omes qui cum illo erant que est heresis
saddduceorum · repleti sunt zelo · et miserunt
manus in apl̄os · et posuerunt eos
in custodia publica · Angls autē dni per
nocte aperiens ianuas carceris · et
cent eos dixit · Ite et stantes
in templo plebi · omia uerba uite hui
Et cum audissent · intrauerunt diluculo in templum et docebant · Aduenit
ens autē princeps sacerdotū · et qui cum eo
erant · conuocauerunt concilium

Stuttgt. LB. Fragm. 76

Act 4,14 – 5,21

fol. 1 recto

Act. 5,21 – 7,5 Stuttgart LB. Fragm. 76 fol. 1 verso

Stuttgart. LB. Fragm. 76

trangere et calcauit calige[s] tuas et fecit
ira[m] tibi uehementissimam et
non multo[s] post sequebantur eam
tenebre[s] et caligo et circumiens quodfiebat
angelu[m] querebat ait scansum
uidere. Transeuntes aut[em] prima et secunda
custodia[m] uenerunt ad portam ferream
que ducit ad ciuitatem que ultro aperta
est eis. Et exeuntes processerunt uicu
unum et continuo discessit angelus abeo.
Et petrus ad semetipsum reuersus dixit. Nunc
scio uere quia misit dns angelum suum
et eripuit me de manu herodis et de omni
exspectatione plebis iudeor. Consideranso
uenit ad domum marie matris
ioh[an]is qui cognominatus est marcus
ubi erant multi congregati orantes.
Pulsante[m] autem ostium ianue puella
adhidendum nomine rode. Et ut
cognouit uocem petri pre gaudio non aperuit
ianuam sed intro currens nuntiauit stare petru[m]
ante ianuam. Illi dixerunt ad eam. Insa
nis. Illa aut affirmabat sic se habere.
Illi aut dicebant. Angelus eius est. Petrus
aut perseuerabat pulsans. Cui aut aperuissent
uiderunt eum et obstupuerunt. Annuens aut eis manu ut ta
cerent narrauit quomodo dns eduxisset eum de carcere. Dixitq; nuntiate
iacobo et fratribus. Et egressus abiit in aliu[m]
locum.

Facta aut die erat non parua turbatio
inter milites quidnam de petro factum
esset. Herodes aut cum requisisset eum
et non inuenisset. inquisitione facta de
custodibus iussit eos duci. Descendenso
inde a iudea in cesaream ibi commoratus est
erat aut iratus tyriis et sidoniis. At illi
unanimes uenerunt ad eum et persuadentes blasto qui erat super cubiculum
regis postulabant pacem eo quod alerentur regiones eorum ab illo. Statuto aut
die herodes uestitus ueste regali sedit pro tribunali et concionabatur ad eos.
Plebs aut acclamabat diuo[m] et non
hominis. Confestim aut percussit eum
angelus dni eo quod non dedisset honorem deo. et consumptus a uermibus expirauit. Verbum aut dni crescebat et multiplicabatur.

Barnabas aut et saulus reuersi sunt
ab hierosolimis expleto ministerio
assumpto iohe qui cognominatus est
marcus. Erant aut in ecclesia que erat
antiochie doctores. inquibus
Consenserunt autem cum eis et reuersi sunt hierusalem assumentes secum iohannem
qui cognominatus est marcus. Erant aut in ecclesia antiochena prophete et doctores
Et illi aut. Ministrantibus aut illis dno
et ieiunantibus dixit illis spiritus. Segregate mihi barnabam et saulum in opus

quod assumpsi eos. Tunc ieiunantes et orantes
et imponentes eis manus dimiserunt illos.
Et ipsi quidem missi a spiritu sancto abierunt in se
leuciam. Et inde nauigauerunt cyprum.
Et cum uenissent salamina predicabant
uerbum dei in synagogis iudeorum. Habebant
aut et iohannem in ministerio. Et cum peram
bulassent uniuersam insulam usq; ad paphum. inuenerunt quendam uirum ma
gum pseudoprophetam iudeum cui nomen
erat bariesu. qui erat proconsuli sergio
paulo uiro prudente. Hic accersitis barnaba et paulo. desiderabat audire uerbum dei. Resistebat aut illis elimas magus
sic enim interpretatur nomen eius querens
auertere proconsulem a fide. Saulus autem
qui et paulus repletus spiritu sancto. intuens in eum
dixit. O plene omni dolo et omni fallacia fili diaboli. inimice omnis iustitie. non desinis subuertere uias dni directas. Et nunc
ecce manus dni super te et eris cecus. non uidens solem usq; ad tempus. Et confestim
cecidit in eum caligo et tenebre. et circumiens
querebat quem manu duceret. Tunc proconsul cum uidisset factum credidit. admirans
super doctrina dni.

Et cum a paphon nauigassent paulus et qui
cum eo erant uenerunt pergen pamphilie.
Iohes aut discedens ab eis reuersus est hierosolimam. Illi uero permeantes pergen ue
nerunt antiochiam pisidie. et ingressi
synagogam die sabbatorum sederunt.
Post lectionem aut legis et prophetarum miserunt principes synagoge ad eos dicentes.
Uiri fratres si quis est in uobis sermo exortationis
ad plebem dicite. Surgens autem paulus
et manu silentium indicans ait. Uiri israhelite et qui timetis dm audite. Deus plebis
israhel elegit patres nros et plebem exaltauit
cum essent incole in terra egypti. et in brachio excelso eduxit eos ex ea. et per quadraginta annorum tempus mores eorum sustinuit in deserto. et destruens gentes septem
in terra chanaan sorte distribuit eis terram eorum
quasi post quadringentos et l annos.
Et post hec dedit iudices usq; ad samuhel
prophetam. Et exinde postulauerunt regem
et dedit illis deus saul filium cis uirum de
tribu beniamin annis xl. Et amota
illo suscitauit illis dd regem cui et testi
monium perhibens dixit. Inueni dauid
filium iesse uirum secm cor meum qui
faciet omnes uoluntates meas. Huius deus
ex semine secm pmissionem eduxit israhel saluatorem iesum pdicente ante faciem
aduentus eius baptismum penitentie omni
populo israhel.

Cum impleret aut iohes cursum suum dicebat.
Quem me arbitramini esse non sum ego.
sed ecce uenit post me cuius non sum dignus

Stuttgart. LB. Fragm. 76 Act. 12,8 - 13,25 f. 2v

Cod. Fragm. 76

adtabolo qm dr̃ cui cumillo. Et nos restet
[illegible]
[illegible] ad dedit cum manifestum fieri non omīppla
sed rebb. pr̃ordinatus ade. Nobis qui
man[illegible] cumur ad bibimur cumille post
quam resurrexit a mortuis. Et p̃cepit
nobis p̃dicare pplo & testificari. qua
ipse est qui constituit dñs a deo iudex uiuo
rum & mortuorum. huic oīes pphe testimo
nium perhibent remissionem peccatoꝝ
accipere p nomen eius oīm qui credunt
in eum. Adhuc loquente petro uerba hec
cecidit sps̃c̃ super oīs qui audiebant
uerbum. Et obstupuerunt ex circumcisio
ne fideles qui uenerant cum petro. quia
& in nationes gr̃a spūs̃c̃ effusa est. Audie
bant enī illos loquentes linguis & magnifi
antes dñm. Tunc respondit petrus
Numquid aquam quis prohibere potest
ut non baptizentur hi qui spūm̃ sanctum
sicut & nos. Iussit eos in nomine ihu
xpi baptizari. Tunc rogauerunt eum
ut maneret apud eos aliquot diebus.

Audierunt autē apli & frēs
qui erant in iudea quia & gentes recepe
rint uerbum dei. Cum autē ascendisset pe
trus hierosolimā. discep̃tabant aduersus
illum qui erant ex circumcisione dicentes.
Quare introisti ad uiros p̃putium habentes
& manducasti cum illis. Incipiens autem
petrus exponebat illis ordinem dicens.
Ego eram in ciuitate ioppe orans. & cum
in excessu mentis uisionem. Descendere
uas quoddam uelut linteum magnum quat
uor initiis submitti de celo. & uenit usq.
ad me. In quod intuens contemplabar
& uidi quadrupedia terre. & bestias. &
reptilia celi. Audiui autē & uocem dicen
tem mihi. Surge petre occide & manduca.
Dixi autē. Nequaquā dñe quia c̃ommune
aut immundum nūquā introiuit in os
meum. Respondit autē uox de celo secūdo
dicens. Quod deus mundauit tu ne c̃o mune
dixeris. Hoc autē factum est per ter. & recep
ta sunt rursum oīa in celum. Et ecce
uiri tres uenerunt in domo in qua
eram missi de cesarea ad me. Dixit autē spūs̃
mihi ut proficiscerer cum illis. nichil hesitans. Vene
runt autē mecū. & ingressi su
mus in domum. Nunciauit autē nobis
quomodo uidisset angelum in domo sua stan
tem & dicentem sibi. Mitte uiros in
troiuit quiloquimur ubi uerba in quib. sal
uus eris tu & uniuersa domus tua. Cum
autē cepisset loqui. cecidit spūs̃c̃ super eos
sicut & in nos in initio. Recordatus sum autē
uerbi dñi sicut dicebat. Iohes quidem bap

[illegible] ihm xpm. ego qui
dem [illegible]
redm. Hi audita
[illegible] ecclie
fica uerunt dñm dicentes. [illegible] qui & gen̄b
dispoenitentiam ad uitam [illegible]

Et illiquidem qui dispersi fuerant tri
bulatione que facta fuerat sub ste
phano. pertransierunt usq; fenicen
& cipprum et antiochiam. nemini loquen
tes uerbum nisi solis iudeis tantum
quidem & cipprii & cirenei qui cum introissent antiochiam lo que
bantur ad eos. annunciantes dñm ihm
Et erat manus dñi cum eis multusq; numc
rus credentium conuertit ad dñm
Peruenit autē sermo ad aures ecclie que
erat hierosolimis super illis. et misc
runt barnaban usq; ad antiochiam. Qui cū
uenisset & uidisset gauisus est
& hortabatur omnes ut proposito cordis manc
rent in dño quia erat uir bonus & plenus spu
sco & fide. Et apposita est turba multa
dño. Profectus est autē barnabas in quere
re saulum. quem cum inuenisset per
duxit antiochiam. & factum est ut con
uersatus sit in ecclia & docerent turbā
multa. Ita ut cognominarentur primū
in antiochia discipli

In illis autē diebus supervenerunt ab hierosoli
mis pphe antiochiam. & surgens
unus eorum nomine agabus significabat per
spm famē magnā futuram in uniuer so
orbe terrarum. que & facta est sub claudio
dio. Discipuli autē pro quisq; habeb at
proposuerunt in ministerium mittere ha bi
tantib. in iudea fr̃ibus. quod & fecerunt. mit
tentes ad seniores per manus barnabe
& saulī.

Eodem autē tempore misit herodes re
manus ut [illegible] quosdā de eccle
Occidit autē iacobum fratrem [illegible] gladio
Videns autē quia placeret iudeis apposuit
adprehendere & petrum. Erant autē dies
azimorum. quē cum adprehendisset mi
sit in carcerem. Iudeis q; quatuor qua
turniōnib. militum ad custodiendum
uolens post pascha producere eum ppl̃o.
Et petrus quidem seruabatur in carcere
Oratio autē fiebat sine cessatione ab ec
clia ad dñm pro eo. Cum autē produxisset eum
Herodes [illegible] petrus do
[illegible] in duobus militi
bam carcerem. Et ecce
& lumen refulsit in habitac
culo. & [illegible] latere petri excitauit
Surge uelociter. Et ceciderunt
manib. eius. Dixit autē angelus ad

uus quiloquimur ubi uerba in quib. sal
uus eris tu & uniuersa domus tua. Cum
autē cepisset loqui. cecidit spūs̃c̃ super eos
sicut & in nos in initio. Recordatus sum autē
uerbi dñi sicut dicebat. Iohes quidem bap

Stuttgart. LB. Fragm. 76

Act. 10,38-12,8

f. 2ª

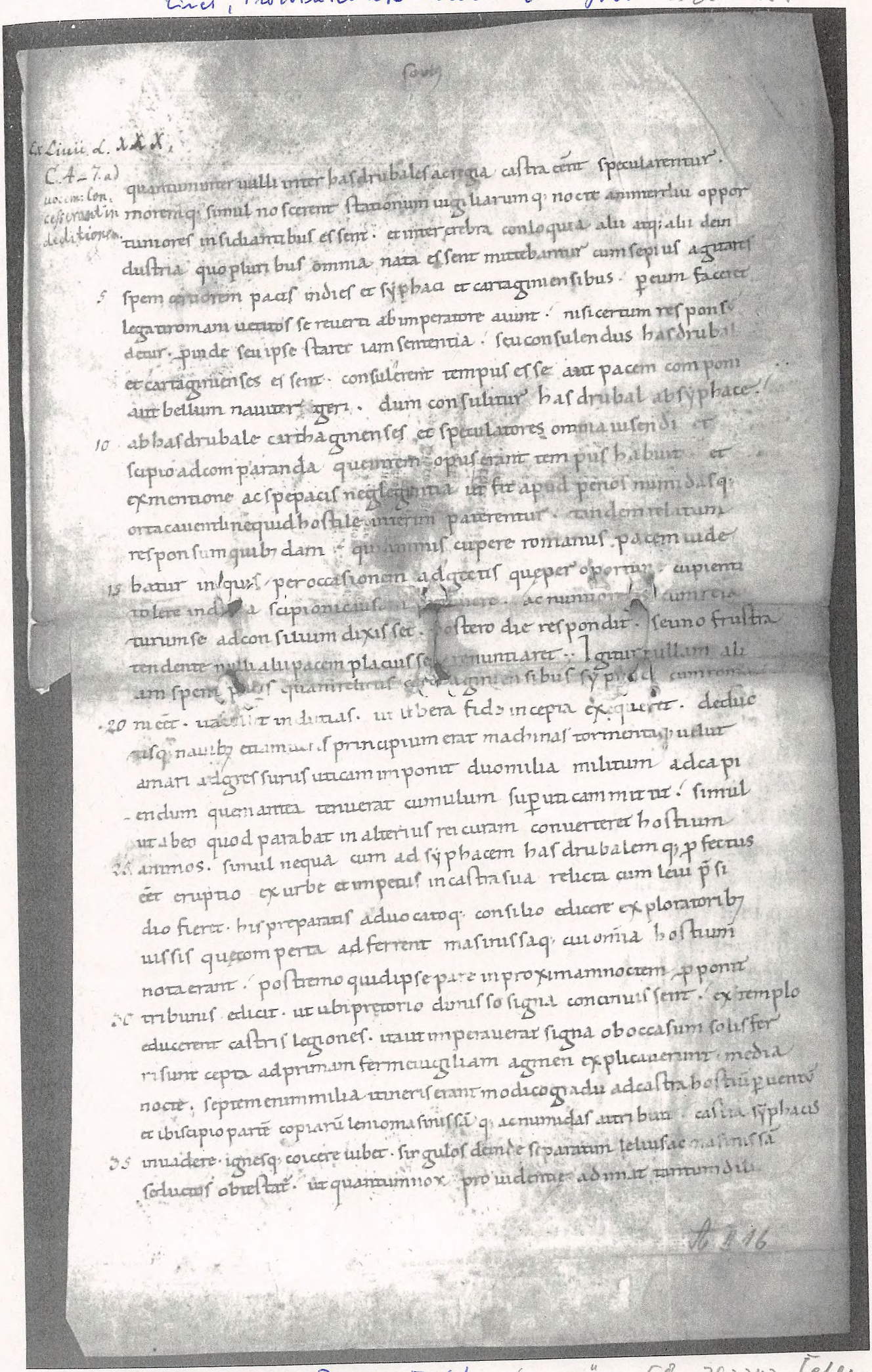

Abb. 6

Stb Hgt LB. Dom A II 16 r (zugehörig Clm 29242 [ehem 23491])

MittelalterStudien

des Instituts zur Interdisziplinären Erforschung des Mittelalters
und seines Nachwirkens, Paderborn

Herausgegeben von
Jörg Jarnut, Stephan Müller
und Matthias Wemhoff

Schriftleitung:
Nicola Karthaus, Susanne Röhl

Band 20

München 2010

Stephan Müller · Jens Schneider (Hrsg.)

Deutsche Texte der Salierzeit – Neuanfänge und Kontinuitäten im 11. Jahrhundert

Wilhelm Fink

Strasbg BN. Ms. 343, fol. 1v

2

e Eufemie. urg̃.

f Tiburcii. & ualeriani. 14. Mai Agril

g Quiriaci. epi.

A

H b

I c

k d

l e Hilar. Scī. Philippi apti. Iuseg.

M f

N g

o a Georgii. mr̃. Cepusinne. urg̃.

p b ☩ Eucharduſ. plr̃. as ꝑ. pria manoria dignuſ.

q c Letania maior. Marci euuangt. Ulam̃ pascha.

R d

ſ e

t f Uitalis mart̃. 28. Ag

A g

B a

Quinti mar̃. Ugt. aptor. Philippi. Iacobi.

Manuſ agenore regi imperatur cornua tauri.

[redacted]

c b ... Nat. aptor. Philippi. Iacobi. de Ualtburgis. Sigismundi. regis

d c Translatio scōr. Caſſij. florentij. Gallusij. & socior. eor. In bonna

Ms 343, 1v

k. d

l. e — Depoſit ſcī. Simeonis.

M. f — Paſſ ſcī. Pantaleonis. martr. 8 7. Julii

N. g — Paſſ ſcoꝝ. Felicis. Simplicii. Fauſtini. & Beatricis.

o. d — Paſſ ſcoꝝ. Abdo. & Sennes.

p. b — Natt ſcī. Germani. epi.

Augustūmensē leo feruidus igne purus.

q. g — Aduincula ſcī. Petri. 1. Aug.

r. d — Paſſ ſcī Stephani. epi. 2

s. e — Inuentō corporis ſcī Stephani. primartr. 3

t. f

u. g

a a — Paſſ ſcoꝝ. Sixti. epi. Felicissimi. & Agapiti.

b b — Paſſ ſcī Donati. epi.

c cc — Paſſ ſcī Ciriaci. martr. 8.

d d — Vigta ſcī Laurencii. Natt ſcī Romani. martr.

e e — Natt ſcī Laurencii. diaconi. 10

f f — Paſſ ſcī [illegible]

g g

h d — Paſſ ſcī Ÿppolyti. martr. & ſociorꝝ eꝝ. 13

i b — Vigta ſcē Marie. 14

Straßbg BN Ms. 343, fol. 42

MA 343, 4°

STUTTGART LB Bibl. 2° 21 | fol 10

Nouum opus excudere me facere cogis. utpost exemplaria scripturarum toto orbe dispsa. quasi quidam arbiter sedeam. et quia inter se uari ant. quaesint illa quae cum greca consentiant ueritate decernam. Pius labor sed periculosa pre sumptio. iudicare decreueris. ipsum abomnibus iudicandum. Senis mutare linguam. et canescentem iam mundum adinfima retrahere paruulorum; Quis enim doctus part ud indoctus cum inman? uolumen assumpserit. et saliua qua semel inbibit. uiderit discrepare quod lecutet. nstatum ejum pat inuocem. me falsarium. me clamans esse sacri legum. qui audeam aliquid inueteribs libris addere. mutare. corrigere. aduersus quam inuidia duplex causa me solatur. quod etti qui sum mus sacerdos et fieri iubes. et uerum nesse quod uaria. et iam maledicorum testimonio compbatur. Si enim latinis exemplaribs fides est adhibenda. respondeant quibs tot sunt exemplaria pene quot

BILDARCHIV FOTO MARBURG
IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT
DER PHILIPPS-UNIVERSITÄT MARBURG
D-35004 MARBURG · POSTFACH 1460
TEL. 06421/283600 · FAX: 06421/283910

ARCHIVNUMMER: 235.971

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR MIT
GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK DES ARCHIVS
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

IN PURIFICATIONE SCE MARIE BENEDICTIO

Deus qui creator celi atque terre rex regum atque dns dominantium
exaudi nos indignos famulos tuos clamantes ac orantes ad te;
Precamur ergo te dnm sce pater omps eterne de qui omnia
ex nihilo creasti. atque tuo suo opera apum hunc liquorem
ad perfectionem cere huius et ceteorum euenire fecisti.
atque hodierna die p ritionem sci symeonis iussa implesti.
te humiliter deprecamur ut has candelas a diuus hominum.
ad sanitatem corporum et animarum. siue in terra.
siue in aqua p inuocationem tui sci ssimi nominis. atque p intercessionem
sce marie genitricis tue. cuius hodie festa
deuote p colimus. et p interc essionem omnium scorum
tuorum benedicere. † atque sci ficare. † digneris. ut huic
plebs tua illas honorifice in manibus portantes. cantando.
teq; laudando. tu exaudies uoces illius de celo
sco tuo. atque de sede maiestatis tue p picuus; sis omnib;
clamantibus ad te. quos redemisti pretioso san
guine tuo. Qui uiuis et regnas

StGgt. LB. Bibl. fol. 21, f. 3a

BILDARCHIV FOTO MARBURG
IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT
DER PHILIPPS-UNIVERSITÄT MARBURG
D-35004 MARBURG · POSTFACH 1460
TEL. 06421/283600 · FAX: 06421/283910

ARCHIVNUMMER: LA 2242/6

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR MIT
GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK DES ARCHIVS
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

In septuagesima legi debet epiaticū usq; in xv^ma^ die ante pascha. Deinde hieremias
pphera usq; ad pascha. A pascha ℣ lectū uri oportet actus apłoꝝ et .vi. epłis canonicas
et apocalypsin usq; in pentecosten. Post octab pentecosten legat̄ liber regū et paralyppe-
menon usq; in dominicā primā mensis augusti. et exinde salomon usq; in kł septb. A dnica
i^a^ pma septb usq; in kł octob ponī cuenit tobiā. Judith. Hester. et hesdrā. A kł octob
machabeoꝝ liber legi debet usq; in kł novemb. Abinde aut̄ iezechihel et danihel et
minores pphetæ .xij. usq; in kł decemb. A dnica ij^a^ kł decembriū legat̄ isaias pphera
usq; ad nat̄ dnī. Die. i^a^ natalis dnī et ceterarū festivitatū ptē pactis. Post octabas
theophanię ponī debet paulus apłs usq; in septuagesimas.

Anno dnicæ incarnationis millesimo sexagesimo vii^mo^ Indict̄. v. .xi. kł novemb dedi
cata est inferior capella ab Annone coloniensis cuitatis archiepō. in honore dnī nr̄i
ihū xp̄i. et vnifice crucis. et sc̄æ mariæ ppetuæ virḡ. et sc̄i clemētis mart̄. Innocentiuꝝ.
Mauroꝝ. et sc̄oꝝ confessoꝝ Severi. Nicolai. et sc̄æ Mariæ magdalenæ. Qd huc dc̄e uerso folio inuenies ad istud signū. ☞.

Anno incarnationis dnicæ. ix^no^. lx^mo^. viii^no^. Indict̄. vii. .iij. kł septemb. Dedicatū
est hoc templū ab Annone archiepō. Et zelino sibi auxiliante. in honore dnī nr̄i
ihū xp̄i. et uiuifice crucis. et sc̄æ mariæ ppetuæ virḡ. et sc̄i iohannis baptistæ. et scoꝝ
apłoꝝ Petri et Pauli. Iohannis apłi et euangelistæ. et sc̄i Stephani prom̄r. et sc̄i Gereonis.
Victoris. Cassii. Florentii. et sociorū eoꝝ. Ciriaci et sociorū ei⁹. Dionisii. Rustici. Eleutherii.
Laurentii. Xp̄ophori. Symphoriani. Hermetis. et scōꝝ Mauroꝝ. et scōꝝ cōfessorū.
Martini. Severini. Spei. Fortunati. Galli. et sc̄arū uirginū. Scolasticæ. Anastasiæ.
Eulaliæ. Agathæ. Waltburgis. Sabinæ.

Innouo altari cruc^em^ de ligno. s. crucis. Desudario dnī. De sepulchro dnī. Die incenso

BIBLIOTHEC. P. R. STATIG.

Stadtl. LB. Bibl. fol. 21

BILDARCHIV FOTO MARBURG
IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT
DER PHILIPPS-UNIVERSITÄT MARBURG
D-35004 MARBURG · POSTFACH 1460
TEL. 06421/283600 · FAX: 06421/283910
ARCHIVNUMMER: L42242/2
REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR MIT
GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK DES ARCHIVS
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

qđ scificatū est in sepulchro dñi. De ueste & sepulchro scę osarię. De ueste et capillis
scī iohannis baptistę. De capillis stephani ꝓtomr. De lapide cū quo idem lapidat est.
De lapide sup quē decollat est scs Gereon. In eo etiā cōtinent reliquię Elisei
ꝓphetę. et reliq scōr sup nominatōr.

Eodem die dedicata est supior capella ab ezelino epo. Inhonore dñi nri ihu xpi.
et uuuifię crucis. & scę osarię ꝑpetuę virg. et scōr aplōr Petri & Pauli. Blasii.
Crispini. Crispiniani. Victoris. Osaurę. & scī Galli cf. Seuerini. et scę Verenę.
Sabinę virg.

F Anno incarnat dnicę. o. mo lx. mo viii. vo Induct. vi. xi. kl novēb. dedicata ē cripta
ab arnone archiepo. Inhonore dñi nri ihu xpi. et uuuifię curcis. et scę marię
ꝑpetuę uirginis. & scōr martirum Georgii. pancratii. scōr Osaurorū.

St-Hyt. LB. Bill. fol. 21, fol. 2v

BILDARCHIV FOTO MARBURG
IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT
DER PHILIPPS-UNIVERSITÄT MARBURG
D-35004 MARBURG · POSTFACH 1460
TEL. 06421/283600 · FAX: 06421/283910

ARCHIVNUMMER: LA 2242/4

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR MIT
GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK DES ARCHIVS
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

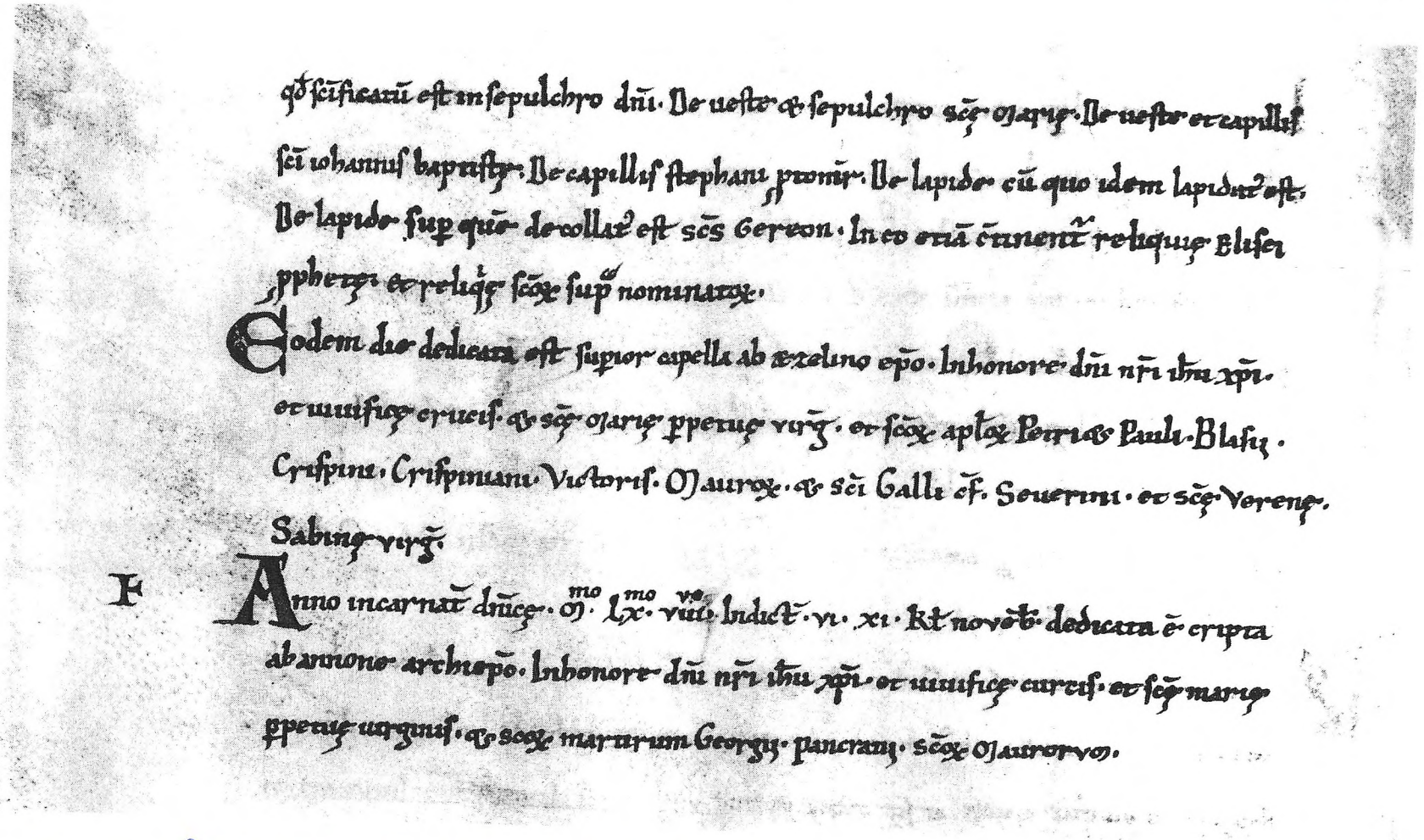
In septuagesima legi debet epistolicū usq; in xv^ma die ante pascha. Deinde hieremias
pphera usq; ad pascha. A pascha ℣ lectū iri oportet actus apl̄oꝝ et .vi. epl̄is canonicis
& apocalypsim usq; in pentecosten. Post octab pentecosten legat̄ liber regū et paralyppe-
menon usq; in dominicā primā mensis augusti. & exinde salomon usq; in kl̄ septb. A dnica
p̄ma septb usq; in kl̄ octob ponī cuenit tobiā. Judith. Hester. et hesdrā. A kl̄ octob
machabeoꝝ liber legi debet usq; in kl̄ novemb. Abinde aut̄ iezechihel et danihel et
minores pphetæ. xij. usq; in kl̄ decemb. A dnica g̊ kl̄ decembrīū legat̄ isaias pphetā
usq; ad natl̄ dnī. Die. i^g natalis dnī et ceterarū festivitatū p̄ter pactis. Post octobas
theophanie ponī debet paulus apl̄s usq; in septuagesimas.

Anno dnīcæ incarnationis millesimo sexagesimo vii^mo. Indict̄. v. .xi. kl̄ novemb dedi
cata est inferior capella ab Annone coloniensis ciuitatis archiepō. in honore dnī nr̄i
ihū xp̄i. et vniuersæ crucis. et sc̄æ mariæ ppetuæ virg̃. et sci clementis mart̄. Innocentiū.
Mauroꝝ. et sc̄oꝝ confessoꝝ Severi. Nicolai. et sc̄æ Mariæ magdalenæ. Adhuc deē uerso folio
istud

Anno incarnationis dnīcæ. ix^no. Lx^mo. viii^no. Indict̄. vii. .iij. kl̄ septemb. Dedicatū
est hoc templū ab Annone archiepō. & Zelino sibi auxiliante. in honore dnī nr̄i
ihu xp̄i. et uniuersæ crucis. et sc̄æ mariæ ppetuæ virg̃. & sci iohannis baptistæ. & sc̄oꝝ
apl̄oꝝ Petri & Pauli. Iohannis apli & euangelistæ. et sci Stephani prothomr̄. & sci Gereonis.
Victoris. Cassii. Florentii. et sociorū eoꝝ. Ciriaci et sociorū ei⁹. Dionisii. Rustici. Eleutherii.
Laurentii. Xp̄ophori. Symphoriani. Hermetis. et sc̄oꝝ Mauroꝝ. et sc̄oꝝ c̄fessorū.
Martini. Severini. Spei. Fortunati. Galli. & sc̄ārū uirginū. Scolasticæ. Anastasiæ.
Eulaliæ. Agathæ. Walburgis. Sabinæ.

Innouo altari cōnect̄ de ligno. s̄. crucis. De sudario dnī. De sepulchro dnī. De incenso

Abb. 4 Stiftgs. LB. bibl. fol. 21, fol. 2r
dazu v. Euw, Ant. Buchmal. Evangelienbücher in Siegburg
S. 25

qꝫ ſcīſſicarū eſt in ſepulchro dñi. De ueſte & ſepulchro ſcę oſarię. De ueſte et capilli
ſci iohannis baptiſtę. De capilli ſtephani ꝓtomr. De lapide cū quo idem lapidat eſt.
De lapide ſup quē deſcollat eſt scs Gereon. In eo eccl̄ā ē manentē reliquię Eliſei
ꝓphetę et reliq̄ę ſcōꝝ ſup̄ nominatarū.

Eodem die dedicata eſt ſuprior capella ab exelino epō. In honore dñi nr̄i ihu xpi.
et uiuifice crucis. & ſcę oſarię ꝓpetue virg̃. et ſcōꝝ apl̄oꝝ Petri & Pauli. Blaſij.
Criſpini. Criſpiniani. Victoris. Oſaurię. & sci Galli cf. Seuerini. et ſcę Verene.
Sabinę virg̃.

F Anno incarnat̄ dñice. oſ. mo Lx. mo vo. viii. Indict̄. vi. xi. Kl̄ nouēb. dedicata ē cripta
ab annone archiepō. In honore dñi nr̄i ihu xpi. et uiuifice crucis. et ſcę marię
ꝓpetue virginis. & scōꝝ martirum Georgij. pancratij. scōꝝ Oſaurorum.

Abt. 5 Stiftsbibl. Cod. fol. 21, fol. 2v

Anton von Euw, Früh- und hochmittelalterliche Evangelienbücher im Gebrauch, in: Christel Meier, Dagmar Hüpper u. Hagen Keller, Der Codex im Gebrauch (Akten des Internat. Kolloquiums 11-13. Juni 1992) (Münstersche Ma.-Schriften 70 (x, 1996) S. 21-30

Incip capitular euangeliorum. Dianni circulo.

In uigilia nativitatis dni.

Secdm matth. Cap. i. Cum esset desponsata. Usq; a peccatis eorum.

In nativitate nativitatis dni innocentium.

Secdm lucam. Cap. iii. Exiit edictum. Usq; pax hominibus bone voluntatis. Prima.

In adscam anastasiam mane

Secdm luc. Cap iii. Pastores loquebantur. Usq; sicut dictum est ad illos.

In adscm petrum in die.

Secdm ioh. Cap. i. In principio. Usq; plenum gratiae et veritatis.

In nativitate sci stephani.

Secdm matthm. Cap cc xl. Dicebat ihs turbis iudeorum. Ecce ego mitto. Usq; benedictus qui venit in nomine dni.

In nativitate sci ioh.

Secdm ioh. Cap cc xxxii. Dixit ihs petro. Usq; qm verum est testimonium ej.

In nativitate innocentium.

Secdm matthm Cap vi. Angelus dni. Usq; quo nazareus vocabitur.

In nativitate sci silvestri.

Secdm matth. Cap cc lxiii. Dixit ihs discipulis suis. Vigilate. Usq; sup omnia bona sua constituet eum.

In octab dni.

Secdm luc. Cap iii. Postquam consumati sunt dies viii. Usq; prius quam concipereris in utero.

In domc. i. post nativitatem dni.

Secdm lvc. Cap iii. Erat ioseph. Usq; gra dei erat in illo.

In uigilia epyphaniae.

Secdm matth Cap vii. Defuncto herode. Usq; nazareus vocabitur.

In epyphania. Preg sua.

Secdm matth. Cap iii. Cum natus esset ihs in bethleem. Usq; reversi sunt in

Domc. i. post theophaniam.

Secdm luc. Cap iii. Cum factus

Stuttgart. LB. Bibl. fol. 21

BILDARCHIV FOTO MARBURG
IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT
DER PHILIPPS-UNIVERSITÄT MARBURG
D-35004 MARBURG · POSTFACH 1460
TEL. 06421/283600 · FAX: 06421/283910

ARCHIVNUMMER: LA2242/42

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR MIT
GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK DES ARCHIVS
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

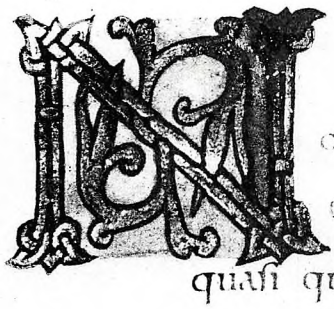
Et verbum erat apud dm̄. et dś erat verbum. Hoc
erat inprincipio apud dm̄. Omnia ꝑipsum facta
sunt. et sine ipso factum est nihil. Quod factum est.
in ipso vita erat. Et vita erat lux hominum. et lux
in tenebris lucet. et tenebre eam nō conprehenderunt. Fuit
homo missus ad̄o. cui nomen erat iohannes. Hic ve
nit in testimonium. ut testimonium ꝑhiberet de lumine.
ut oms̄ crederent ꝑ illū. Non erat ille lux. sed ut testimo
nium ꝑhiberet de lumine. Erat lux vera. que illuminat
omnē hominē venientē in mundum. In mundo erat. et
mundus ꝑ ipsū factus ē. et mundus eū nō cognouit. In ppria
venit. et sui eū non receperunt. Quotquot aut̄ receperūt
eū. dedit eis potestatē filios dei fieri. his qui credunt in nomine
eius. Qui nō ex sanguinib⁹. neq; ex uoluntate carnis. neq; ex uo
luntate uiri. sed ex dō nati sunt. Et verbū caro factū ē. et habi
tauit in nobis. Et vidimus gloriā eius. gloriā quasi unigeniti
a patre. Plenū gr̄e. et veritatis. Iohannes testimoniū ꝑhibet de
ipso. et clamabat dicens. hic erat quē dixi. qui post me venit
rus ē. ante me factus ē. quia prior me erat. Et de plenitudine
ei⁹ nos oms̄ accepimus. et gram ꝑ gra. Quia lex ꝑ moysen data
est. gr̄a et veritas ꝑ ihm̄ xp̄m facta est. dm̄.

Stc #5 1. LB. Bibl. fol. 21. f. 157v

BILDARCHIV FOTO MARBURG
IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT
DER PHILIPPS-UNIVERSITÄT MARBURG
D-35004 MARBURG · POSTFACH 1460
TEL. 06421/283600 · FAX: 06421/283910

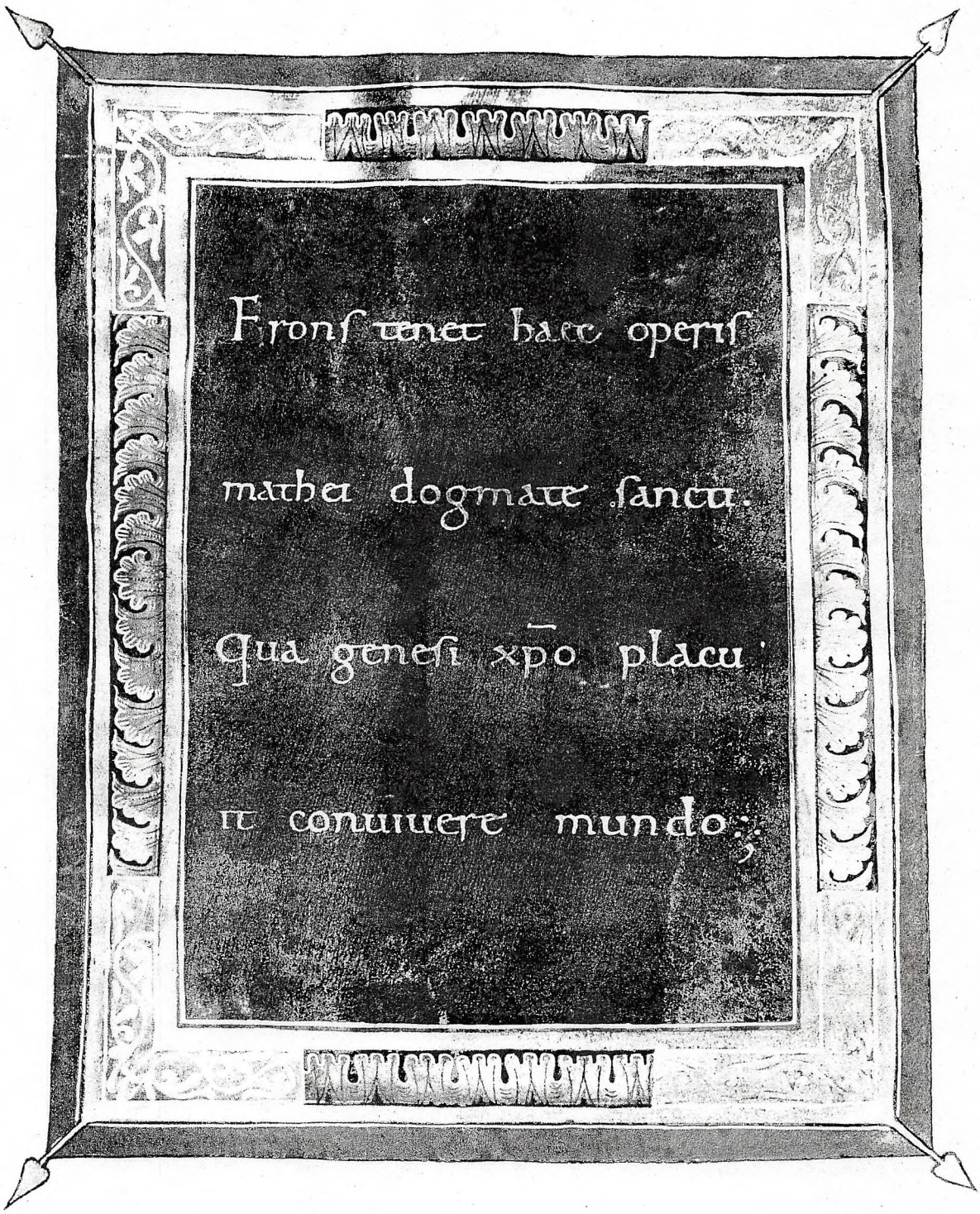
ARCHIVNUMMER: LA2242/36

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR MIT
GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK DES ARCHIVS
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

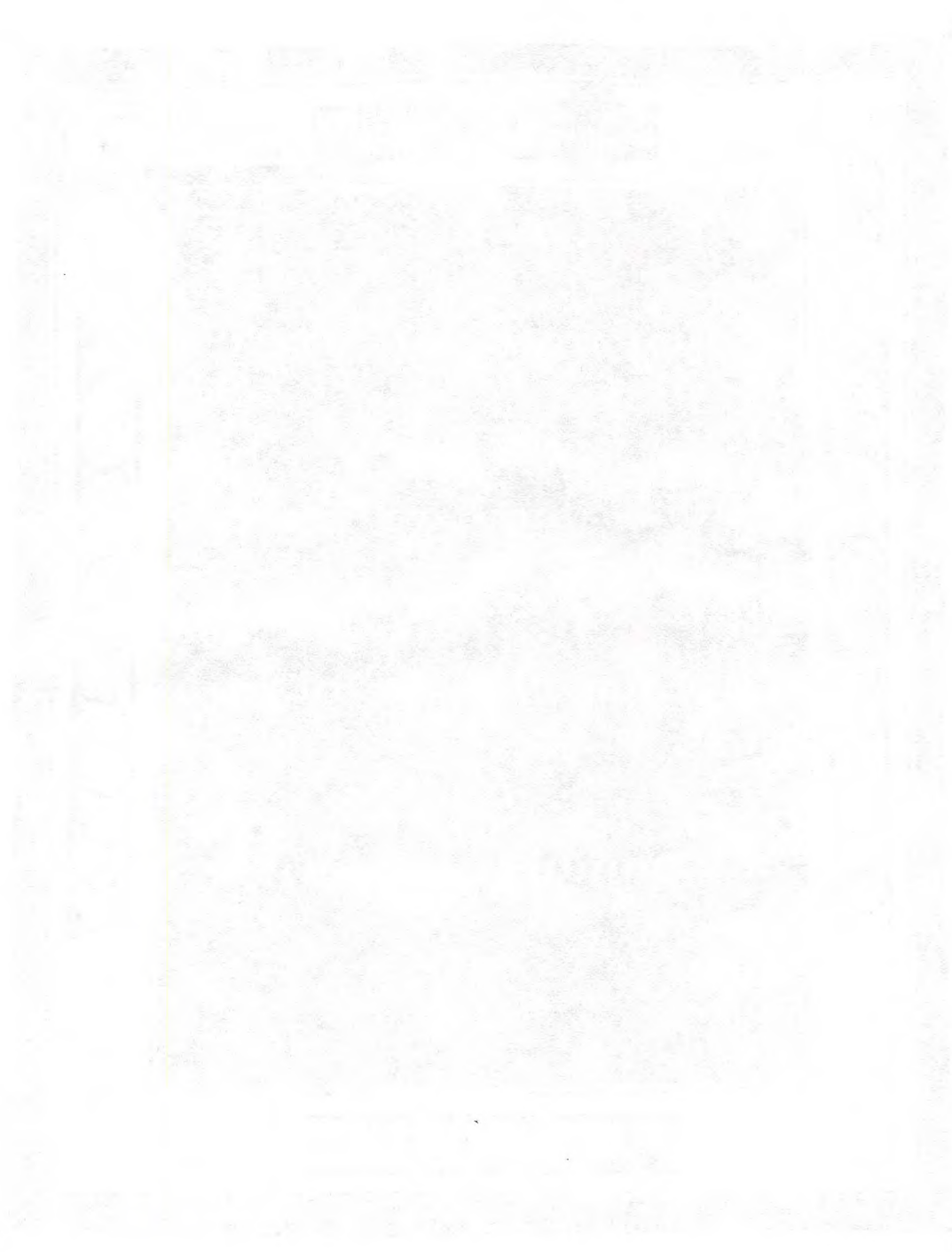
ouum opus exuere me facere cogis. utpoſt exemplaria ſcripturarum toto orbe diſpſa. quaſi quidam arbiter ſedeam. et quia interſe uari ant. quaeſim illa quae cum greca conſentiant ueritate decernam. Prius labor ſed periculoſa pre ſumptio. iudicare de ceteris. ipſum abomnibus iudi candum. Senis mutare linguam. et anciſcentem iam mundum adnima reparare parnulorum; Quis enim doctus parit̄ uel indoctus cum inman? uolumen aſſumpſerit. et aſaliua qua ſemel inbi bit. uiderit diſcrepare quod lectitet. nſtanm cum pat inuocem. me falſarium. me clamans eſſe ſacri legum. qui audeam aliquid mutetrib⁹ libris adde re. mutare. corrigere. aduerſus quam mundia duplex cauſa me ſolatur. quod emi qui ſum mus ſacerdos et fieri iubes. et uerum nesse quod ua riat. etiam maledicorum teſtimonio comprobatur. Si enim latinis exemplarib⁹ fides eſt adhibenda. reſpondeant quib⁹ tot ſunt exemplaria pene quot

P. Bloch und H. Schnitzler, Die ottonische Kölner Malerschule (1967)

XIV, fol. 18v Zierseite
Evangeliar aus St. Gereon in Köln
Stuttgart, Württembergische Landesbibliothek:
Bibl. fol. 21

P. Bloch und H. Schnitzler, Die ottonische Kölner Malerschule (1967)

congregatiunnominemeo·ibisuminmedioeor·

Tunc accedens petrus adeūdixit· Dnē·quoti
ens peccabitinme fratīs· etdimittam illiusq·
septies· Dicitilliihs· Non dico tibi usq·septa
es· sed usq· septuagies septies·

Ideo adsimulatū ē regnum cęlor homini regi·
quuuoluit rationem ponere· cumseruussiuus·
Et cum coepisset rationem ponere· oblatusē
ei unus· quidebebat decemmilia talenta·
Cūautē nonhaberet undereddere· iussit eū
dominus uenundari· etuxoremeius· etfilios·
etomnia quahabebat etreddi· Procidensautē
seruus ille· orabateūdicens· Patientiāhabein
me· etomnia reddamtibi· Miseritus autē domi
nus seruiilluus dimisit eū· et debitū dimisitei·
Egressus autē seruus ille· inuenit ūnum decon
ser uussiuus· quidebebat ei centū denarios·
Et tenens· suffocabat eū dicens· Reddeqdd debes·
Et procidens conseruus eius· rogabateū dicēs·
Patientiam habe inme· etomnia reddātibi·
Illeautēnoluit· sed abiit et misiteū incarce
rem· donec redderet debitū· Uidentes autē

Stuttgart. LB. bibl. qu. 2a. fol. 51r

VIIIa, fol. 20r Evangelieninitial

Stuttgart LB Bibl. 4° 2

Bleek / Schuetzler 1, S. 225

VIIIa, fol. 20r Evangelieninitial

Bloch/Schmitz 1

sicut dixꝛ uob· t ille exeuntes· fugerꝛ demonu
mto· Jnuaserat enꝫ eas tremor et pauor· æ nemini q̄c
quā dixerꝛ· timebant enꝫ· Surgens autē ihc p̄ma sab
bati mane· apparuit p̄mo marię magdal· de q̄ ieceratꝫ vii·
dęmonia· Illa uadens· nunciauꝫ his q̄ cū eo fuerant lugen
tib⁹· & flentib⁹· t illi audientes q̄a uiueret & uisa ēet abea· n
crediderꝛ· ost hęc autē duob⁹· ex illis ambulantib⁹· ostensꝰ ē·
in alia effigię· euntib⁹· in villā· t illi euntes nunciauerꝛ
cęteris· nec illis crediderunt· ouissime· Recūbentib⁹·
xi· discipulis apparuit illis ihc· æ exp̄brauit incredulitatē
illoꝝ & duriciā cordis· q̄a his q̄ uiderant eū resurrexisse
et nunciantib⁹· illis n̄ crediderāt· t dixꝛ eis ihc· Euntes
in mundū uniūsū· p̄dicate euangliū oni creaturę·
Q̄ crediderit & baptizat⁹ fuerit· saluus erit· Q̄ aū n̄ cre
diderit· cōdēpnabit̄· Signa autē eos q̄ crediderunt· hęc se
quent̄· Jn nomine meo dęmonia eicient· linguis loq̄n
tur nouis· serpentes tollent· t si moruferū q̄d biberint·
n̄ eos nocebit· Sup ęgros manꝰ imponent· æ bene ha
bebunt· t dns q̄dē ihc p̄ quā locut⁹ ē eis· assūpt⁹ ē in
cęlū· & sedit adextris di· Illi autē, pfecta p̄dicauerunt
ubiq;· dño cooperante & sermonē cfirmante· seq̄nt⁹·

℣ signis·

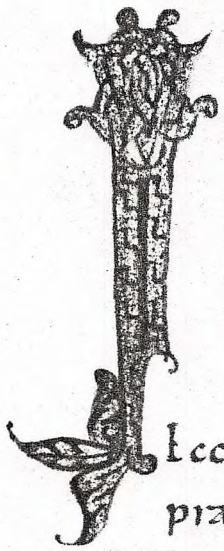
Stuttgart. LB. Bibl. qu. 2a, fol. 109r

ideo errauis nonscientes scripturas neq; uirtutē
dī. Cūenī amortuus resurrexerint neq; nubent
neq; nubentur sedsunt sicut angli incaelis. De
mortuis autē quodresurgant nonlegistis in li
bro moisi supr rubū quomodo dixerit illi dī
inquiens ego sū dī abrahā et dī isaac et dī iacob
non est dī mortuoꝝ seduiuorū. Uos ergo mul
tū erratis
R m cxxxi. quiaudierat illos conquirentes et uidens qm
t m cc xxxiii. benerallis respondisset interrogauit eū quod ē
primū omniū mandatū Ihs autē respondit eq;
quia primū omniū mandatū ē. Audi israhel
dns dns r̄ dī unus ē; et diliges dnm dm tuū
extoto corde tuo et extota anima tua et ex
tota uirtute tua hoc ē primū mandatū
Sedm autē simile ē illi. Diliges pximū tuū
tāquā teipsū Mauis horū aliud manda
R m cxxxii tū nest Et tait illi scriba Bene magist
Sot in ueritate dixisti quia unus ē et nō est
alius preter eū et ut diligatur extoto cor
de et extoto intellectu et extota anima
et extota fortitudine et diligere pximū

Stuttgart. LB. bibl. qu. 2a, fol. 100r

In ecclesiastico. Tunc simile erit regnum celorū decem uirginib, /
Sot. X
quae accipientes lampades suas exierunt obuiā
sponso et sponsae. Quinq; autē exeis erant fatuę.
et quinq; prudentes. Sed quinq; fatuę acceptis
lampadib, non sumpserunt oleū secū Prudes
aut uero acceperunt oleū in uasis suis cū lāpadib,
Moram autē faciente sponso dormitauerunt
omnes et dormierunt. Media autē nocte clamor
factus est. ecce sponsus uenit. exite obuiā eq.
Tunc surrexerunt omnes uirgines illae. et or
nauerunt lampades suas. Fatuae autem sa
pientibus dixerunt. Date nobis de oleo uestro.
quia lampades nostrae extinguuntur. Respn
derunt prudentes dicentes. Ne forte non
sufficiat nobis et uobis. ite potius ad uenden
tes. et emite uobis. Dum autem irent emere
uenit sponsus. et quae paratae erant. intra
uerunt cum eo ad nuptias. et clausa ē ianua.
Nouissime uero. uenunt et reliquę uirgi
nes dicentes. Dne dne aperi nobis. At ille
respondens ait. Amen dico uobis. Nescio
uos. Vigilate itaq; quia nescitis diem neq; horā.

Stuttgart. LB. bibl. qt. 2a. fol. 63a

INITIVM EVANGELII IHV XPI
filiideq; sicutscriptū ē in esaia proph&a.
Ecceemitto angl'mmeū antefaciemtuā. qui
praeparabit uiamtuā antete.
Voxclamantis indeserto. paratteuiā dñi. rectas
facite semitas eius. Fuit iohannes. indeserto
baptizans. etp̄dicans baptismū p̄enitentię.
inremissionem peccatorū. Etegrediebatur
adillum omnis iudeę regio. etiherosolimę
universi. etbaptizabantur abillo inior
dane flumine. confitentes peccatasua.
Erat iohannes uestitus pilis
camelı. etzona pellina circalumbos eius.
Etlocustas. etmel siluestrę edebat. etpraedi
cabat dicens. Venit fortior mepostme. cuius
nonsum dignus p̄cumbens soluere corrigiā
calciamentorum ej. Ego baptizauuos aqua.
illeuero baptizabit uos spūsco.

Bloch/Schmitzler 1, S. 227

Stuttgt. LB. B.Gr. 4° 2

t

Nc .1.

M QUIDEM MULTI CONATI
sunt ordinare narrationē
quae in nobis completa sunt
rerū sicut tradiderunt nobis qui ab in
itio ipsi uiderunt · et ministri fuerunt
sermonis · uisū est et mihi assecuto ab
cipio omnibus diligenter exordine tibi
scribere optime theophile · ut cognos
cas eorum uerborū de quib, eruditus es
ueritatem ·

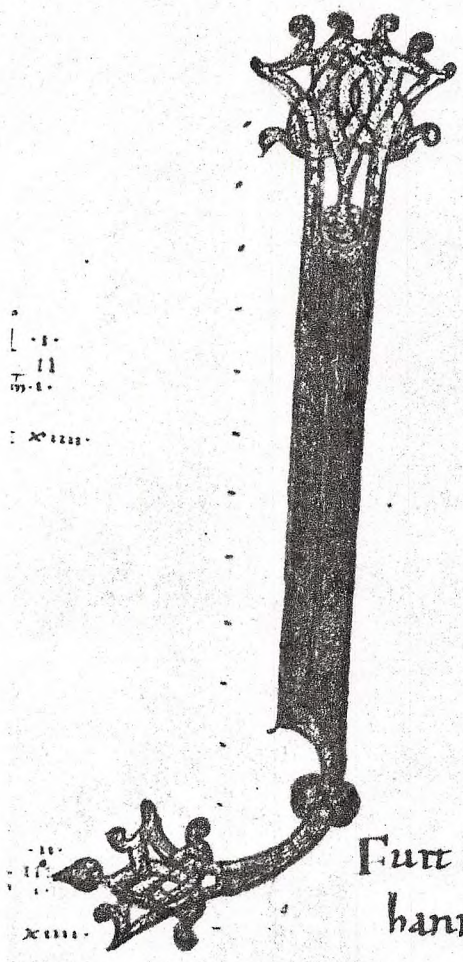
S. I

Fuit in diebus herodis regis iudeae sacer
dos quidā nomine Zacharias de uicea bia
et uxor illi de filiabus aaron · et nomen
eius elizabeth · Erant autē iusti ambo
ante dm̄ · incedentes in omnib, manda
tis et iustificationibus dnī sine querela ·
Et non erat illis filius · eo quod esset eli
zabeth sterilis · et ambo p cessissent in
diebus suis · Factū est autē cū sacerdo
tio fungeretur Zacharias in ordine

VIII b, fol. 9v Evangelieninitial

Stuttgart LB. Bibl. 4° 2

Bibl. Schwenkfeld 1, S. 230

N PRINCIPIO

erat uerbum. Et uerbum erat apud dm̄. et dś erat uerbū. Hoc erat ip principio apud dm̄. Omnia p ipsum facta sunt. et sine ipso factum ēnihil. Qd factum est in ipso uita erat. et uita erat lux hominū. et lux in tenebris lucet. et tenebre eā non cōprehenderunt. Fuit homo missus adō. cui nomen erat iohannes. hic uenit in testimoniū. ut testimoniū phiberet de lumine. ut omnes crederent p illū. Non erat ille lux. sed ut testimonium phiberet de lumine. Erat lux uera. quae illuminat omnē hominē uenientē in mundū. In mundo erat. et mundus p ipsum factus est. et mundus eum non cognouit. In ppria uenit. et sui eū non receperunt. Quotqot

VIII b, fol. 72v Evangelieninitial

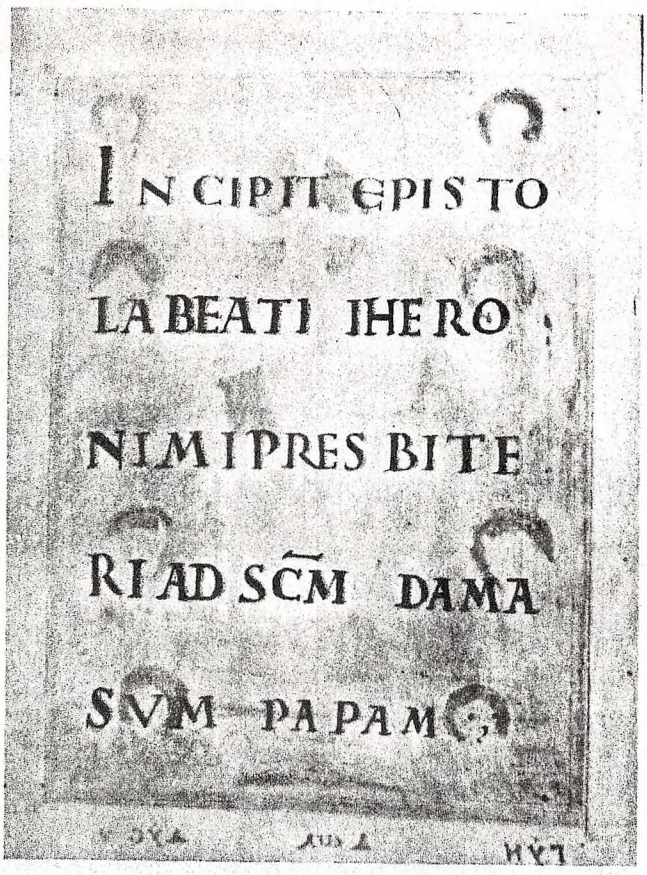
Stuttg. LB. Bibl. 4° 2

Block / Schmitzler 1, S. 234

Matheus ex iudea sicut in ordine
primus ponitur. ita euangelium
in iudea primus scripsit. cuius uocatio
ad dm̄ ex publicanis actibus fuit; Duoꝝ
in generatione xp̄i principia p̄sumens
unus cuius prima circumcisio in carne
alterius. cui⁹ sc̄dm cor electio fuit. & ex
utrisq. partibus xp̄s; Sicquequater denario
numero uti formiter posito. principium
accredendi fide in electionis temp⁹ porri
gens. et ex electione usq. in transmigratio
nis diem dirigens. Atq. a transmigratio
nis die usq. in xp̄m. definiens. decursa
aduentus dn̄i ostendit generationē.
Ut & numero. satis faciens et tempori.
et quod eē ostenderet et dī in se opus
monstrans etiam in his quorū genus
posuit. xp̄i operamis a principio testimo
nium non negaret; Quarum omnium rerū
tempus. ordo. numerus. dispositio. t̄ratio.
qđ fidei necessarium ē. D̄s xp̄s ē; qui
factus ē ex muliere factus sub lege. natus

StBHgA. LB. Bibl. 4° 2

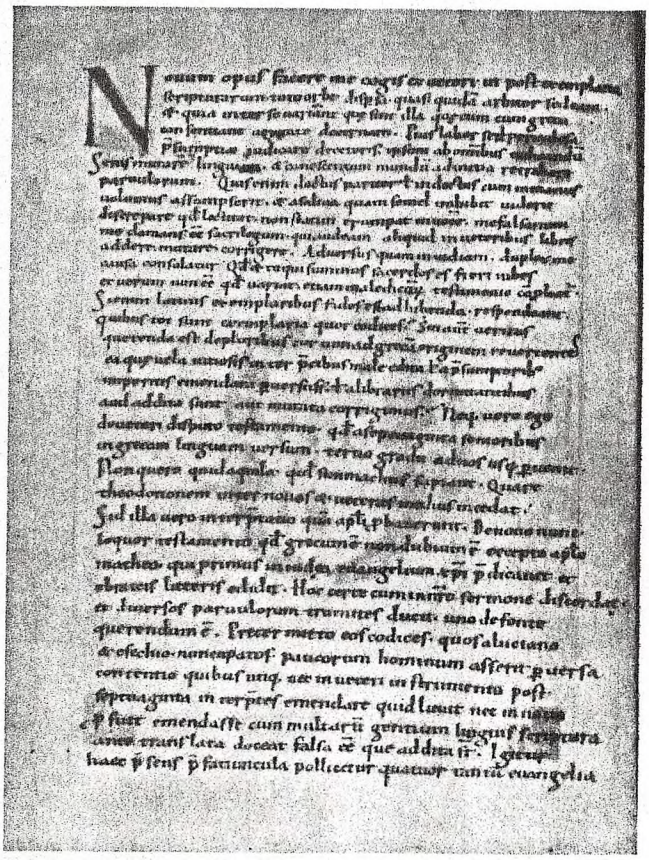
Block/Schnyder 1

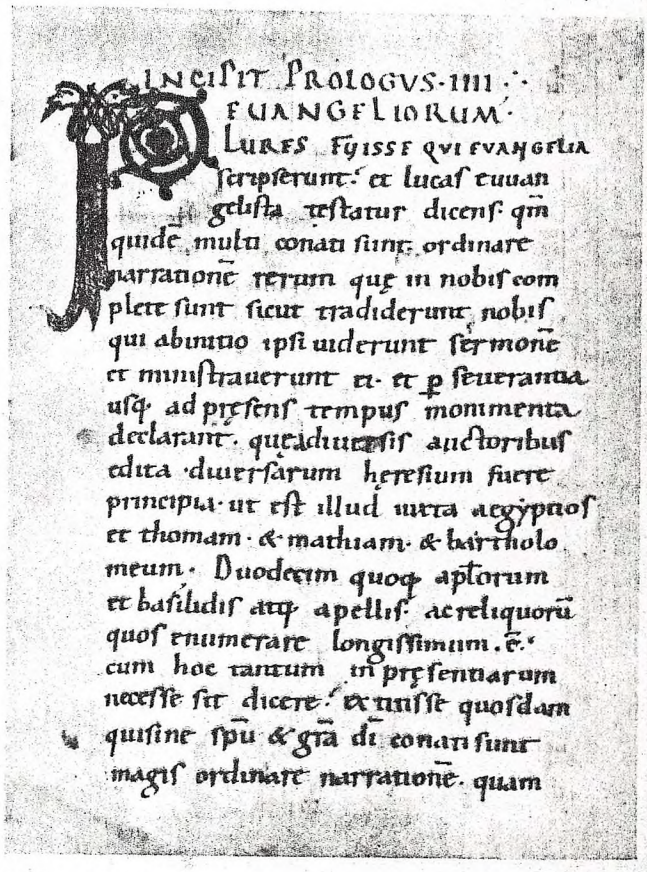
VIIIa, fol. 10v Zierseite zur Ersten Vorrede

VIIIa, fol. 11r Zierseite zur Ersten Vorrede

VIIIa, fol. 11v Erste Vorrede

VIIIa, fol. 13r Dritte Vorrede

Stuttgart LB Bibl 4° 2

Block / Schultheiß 1

p̄bẽ Q ant & aserne. f ALIA. Aduuũ & nos qs dñe sc̃i ma
ri e īt cessio uenerãda cui & iam die q̃ felix ẽ inchoata natalitas
celebramus. f HATAT SCI ABRIA HI. FODEM. DIE.
P resta qs omps ds. ut quibeati Adriani martiris tui natalicia
colimus. ei īt cessionibus liberem̃. f SECRETVM.
M unera qs dñe tibi dicata sc̃ifica. & īt cedente beato adriano mar ti
re tuo. p ea dẽ nos placatus intende. f AD CŌ
G ratã Adriani mar
tiris tui dñe īt cessione placat̃. p̄sta qs. ut quę tẽporalit̃ gerimus.
p̄ p̄ea salutacione capiamus. f HATAT. SCI. GORGO HII. MAR.
S ecr dñe gorgonius sua nos īt cessione lętificet. & pia faciat sollem
tate gaudere. f SECR
G rata tibi sit dñe nr̃e seruitutis ob
latio. p qua sc̃r gorgonius martyr īt uenit. f AD CŌ
F amilia tua ds. sua uitas illa ẽ tangat. & uegetet. qua martyre tuo
gorgonio. xp̃i tui bono iugit̃ honore pascatur. f HAT AT. SCORV.
B eati. pti nos dñe & iacineti foueat p̄ciosa f ROTI. ET IACIHCTI.
confessio. & pia iugit̃ īt cessione tueatur. f SE CRETV.
P roscorũ tuo. pti & iacineti munera tibi dñe cõmemoracione que
debemus ex soluimus. p̄sta qs. ut remediũ nob p̄ea ue salutis operent̃.
Ut p cepta nos dñe tua purificent. beati pti & iacineti AD CŌ.
qs implor & oratio. f EXALTATIO. SCE. CRVCIS.
O s qui unigenti tui dñi nr̃i p̄cioso sanguine humanũ genus
redimere dignatus es. ẽcclem p̄prium ut qua adorandã uenisti cru
cem aduenient. a peccatorũ suo. nexibus liberentur. f eũd. SECR.
D euotas dñe humilitatis nr̃e p̄ces & hostias miserę tuę p̄cedat aspectu.

Stuttgart. LB. Don B II 4. f. 1a

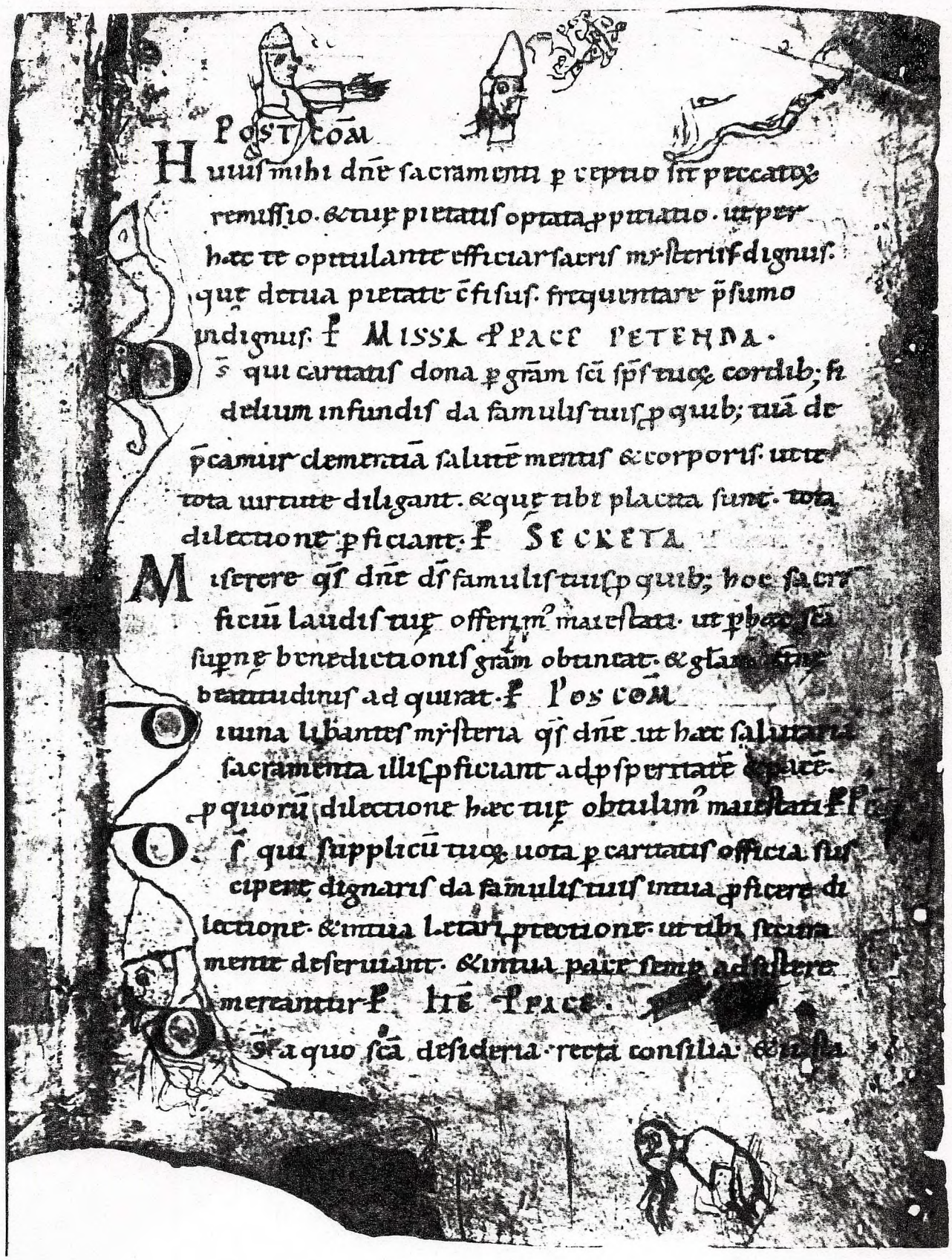
Aus Cod. Theol. et philos. Fol. Nr. 6 Hinterlassen. = Vetter Fundus B 2.

facere· quorū primus ego sū· Sed ideo misericordiam con
secutus sum· ut in me primū ostenderet xps ihs omnē
patientiā ad informationē eox qui credituri st illi in
uitā ēternam· Regi aut̄ sclox immortali inuisibili
soli dō honor & gla· in scla sclox amen·

GRA diutor mis· V confundamur· Alta D ypsundis clama
nillo tēpr· D ixit ihs discip suis· Oīa quęcūq; LVCAM
cūq; orantes petitis· credite quia accipietis· & uenient uobis· Et cū stabitis ad adorandū dimittite
si quid habetis aduersus aliquē· ut & pat̄ uester
qui in cēlis ē· dimittat peccata uīa· of Ceressus meos·
Suscipe clementissime pat̄ hostiā placationis SECRE
& laudis· quā ego indignus & peccator famulus tuus
tibi offerre psumo p sanitate corporis & animę mee·
ut omniū delictox meox uenią ēsequi mereat· P
GO Implorans tuę magestatis misericordiam ut m P FACT
famulo tuo mole peccatorū grauato uenią mox
largiri digneris delictox ut ab omnib; inimici peri
culis liberatus· tuis toto corde mandatis inhereā·
& te solū tota uirtute diligā· & ad tuę quandoq;
beatitudinis ussionē pueire merear· P IHF RA CT
Hanc igt̄ oblationē seruitutis mę· quā tibi offero
ego indignus famulus tuus· p remissione omnium
peccatox meox· supplicit̄ te dne dep cor· ut placatus

Beiron
(St-Hgl. L B.) Fragm. 30

Beuron Fragm. 30

POST COM

Huius mihi dñe sacramenti p̄ceptio sit peccatoꝝ remissio. & tuę pietatis optata p̄mutatio. ut per hæc te opitulante efficiar sacris mysteriis dignus. quę de tua pietate cōfisus. frequentare p̄sumo indignus. ℣ MISSA ℣ PACE PETENDA.

S̄ qui cuncta dona p̄ gr̄am sc̄i sp̄s tuę cordib; fidelium infundis da famulis tuis p̄ quib; tuā de p̄camur clementiā salutē mentis & corporis. ut te tota uirtute diligant. & quę tibi placita sunt. tota dilectione p̄ficiant. ℣ SECRETA

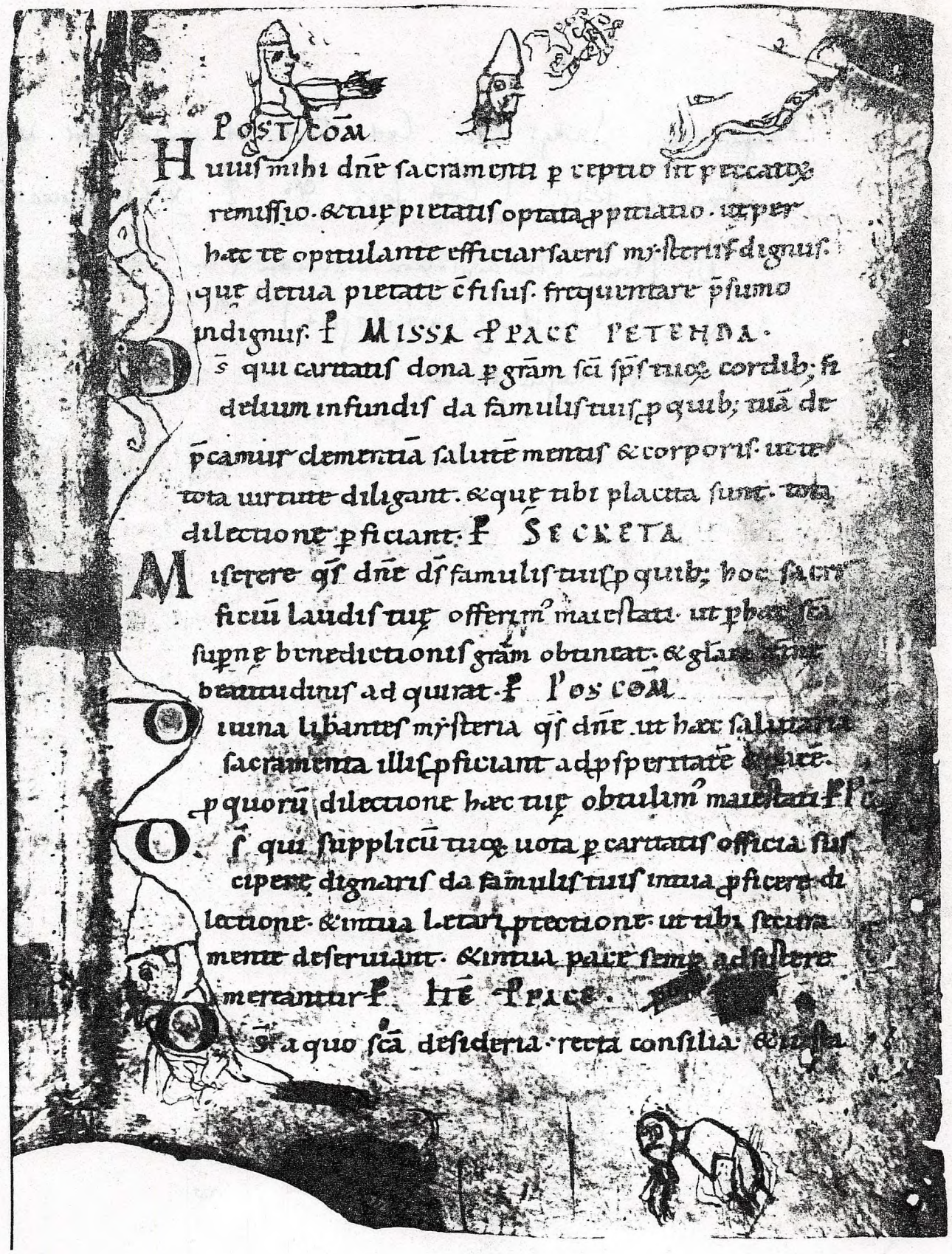
Miserere qs dñe ds famulis tuis p̄ quib; hoc sacrificiū laudis tuę offerim⁹ maiestati. ut p̄ hæc sc̄a supnę benedictionis gr̄am obtineat. & glor̄iæ tuę beatitudinis ad quirat. ℣ POST COM

Diuina libantes mysteria qs dñe. ut hæc salutaria sacramenta illis p̄ficiant ad p̄sentitatē & p̄cē. p̄ quorū dilectione hæc tuę obtulim⁹ maiestati ℣ OR

Os. qui supplicū tuoꝝ uota p̄ cuncta officia suscipere dignaris da famulis tuis inmua p̄ficere dilectione. & inmua lectari p̄fectione. ut tibi secura mente deseruiant. & inmua pace semp adsistere mereantur. ℣ ITE PACE.

Ꝑ quo sc̄a desideria. recta consilia. & iusta

Beuron (eigentl. Stiftgl.)

POST COM

HUius mihi dñe sacramenti p̄ceptio sit peccatoꝝ remissio. & tuę pietatis optata p̄ficiatio. ut per hęc te opitulante efficiar sacris mysteriis dignus. quę dętua pietate ẽ fusus. frequentare p̄sumo indignus. ℣ MISSA ℣ PACE PETENDA.

S qui cuncta dona p̄ gr̄am sc̄i spūs tuoꝝ cordib; fidelium infundis da famulis tuis p̄ quib; tuã de p̄camur clementiã salutẽ mentis & corporis. ut te tota uirtute diligant. & quę tibi placita sunt. tota dilectione p̄ficiant. ℣ SECRETA

MIsere q̄s dñe dẽs famulis tuis p̄ quib; hoc sacrificiũ laudis tuę offerim⁹ maiestati. ut pharetę sc̄ę supnę benedictionis gr̄am obtineat. & glorię tuę beatitudinis adquirat. ℣ POS COM

OMnia libantes mysteria q̄s dñe. ut hęc salutaria sacramenta illis p̄ficiant ad p̄speritatẽ & pacẽ. p̄ quoꝝ dilectione hęc tuę obtulim⁹ maiestati ℣

O. S qui supplicũ tuoꝝ uota p̄ cuncta officia suscipere dignaris da famulis tuis inuia p̄ficere dilectione. & inuia lętari p̄fectione. ut tibi secura mente deseruiant. & inuia pace semp̄ adsistere meritantur ℣ HĒ PRECE.

S a quo sc̄a desideria. recta consilia. & iusta

Fragm. aus Stuttgt. LB. Cod. theol. et phys. fol. Nr. 6
(= mail Facs. (Cod. facs. 4° 2, IX 6) gemacht
Or. (kann Beilage sein vorhanden) in Bern
(in 2. Stellung ausgelegt)
Berner Fragm. Nr. 30

facere· quorū primus ego sū· & caidē mysteriam con-
secutus sum· ut inme primū ostenderē xpc· ihc omnē
patientiā ad informationē eoꝝ qui credituri sūt illi in
uitā· etiam· Regi aūt seculoꝝ immortali inuisibili
soli· dē honor & gla in secla seclōꝝ amen·

Ad uos mis· V confundantur· Alia Ipse fundus clamā
in illo tēpr· Dīc ihc discīp suis· Mā quæ LV cāli
cūq; oraueris petens· credite quia accipietis· & uen-
ient uobis· Et cū stabitis ad orandū dimittite
si quid habetis aduersus aliquē· ut & pāt uester
qui in celis ē· dimittat peccata uīa· ō Ipressus meos·

Suscipe clementissime pāt hostiā placationis Secre
tationis· quā ego indignus & peccator famulus tu-
us offere presumo p sanctate corporis & animæ mee·
ut omniū delictoꝝ meoꝝ uenia ē sequi merear· Et
Exoramus tuæ magestatis misericordiam ut famulo tuo mole peccatorū grauato uenia meoꝝ
largiri dignetis delictoꝝ ut ab omnib; inimici peri
culis liberatus· tuis toto corde mandatis inhereā
& te solū tota uirtute diligā· & ad tuæ quandoq;
Hereditatis diuisionē puenire merear· Et IXFRIAT
Hanc igit̄ oblationē seruitutis meæ· quā tibi offero
ego indignus famulus· tuus· p remissione omnium
peccatoꝝ meoꝝ· supplicit̄ te dne· deprecor· ut placatus

Bacon (agent. Stettgt.)

facere· quorū primus ego sū· Sed ide[illegible] tam con-
secutus sum· ut inme primū ostenderē xp̄s omnem
patientiā ad informationē eoz qui credituri sunt illi
unā etiam· Regi aut̄ seculoz immortali inuisibili
soli deo honor & gla in secla seclorū amen

Ad uotū nr̄m V confundamur· Illa Ep̄s functus dicit
nullo tp̄r· D̄e ihū dispēsatōr suis· Ma quę Iv cuncta
cuncq; omnes petimus· credere quā accipere· & uenire
ent uolus· Et cū sabeus ad ad dominū dicunt
Aliquid habeas aduersus aliquē· Et ep̄s ut ess
qui in celis ē· dimittat peccata ura· Oī· Et ressus meos·
Suscipe clementissime pat̄ hostiā placationis Secre
dis· quā ego indignus & peccator famulus
tuus offero· pfumo pfectāe corporis & animę mee·
ut omnia delicta mea uenia ūsequi merear·
Et gloriam tuę magestatis muscdiam ut̄ f
Multo tuo mole peccatorū grauato· uenia meę
largiri dignetis delictoq; ura bomnib; inimica pēs
cutis liberatus tuis toto corde mandatis inhęra
& te solū tota uirtute diligā· & ad tuę quandoq;
Beatā diuisionē puenire merear· P ip̄m
Hanc tuę· oblationē seruitutis meę· quā tibi offero
ego indignus famulus tuus· p̄missione omniū
peccatoq; meoq; supplicit tr̄e dne dep̄cor· ut placat

eusdē deferens pacē terris reddita nuntiaret. nec non
innocens turba spū scō afflata unigenito tuo dño
nro ihu xpo. p̄cursus mundi salute passuro obuiā cur
rens. palmarū & oliuę ramos abscidens. ac uestigijs eius
substernens. iam quasi triumphatorē de mortis prīci
pe ostendebat. Te supplices dep̄camur. qui anniua
deuotione eiusdē redēptoris nri sacratissima passio
nem p̄uenire nitimur. Ipso adiuuante palmā uic
torię tenentes. atq; oleo misericordię intrinsecus reful
gentes. in die scā resurrectionis p̄mium uitę et immortali
tatis coronā uitę p̄poetuę mereamur accipere. Per eund
dm̄ nm̄ ihm xp̄m filiū tuū dñm nr̄m.

Oratio.

Deus qui salutē nr̄a in hunc mundū nasci uoluit. ut se
humiliaret ad nos. & nos reuocaret ad se. cui & iam
de bethsalem ueniret. ut scripturā adimpleret. etc
Da nobis q̄s. p̄cor. ut qui ramos palmarū in uia sternebant. p̄rota
illi fidei uiā p̄parent. de quarum lapidū offen
sionis & petra scandali frondarent apud te opera
mundentur. ut ad uestigia sequi mereamur. p̄

Oratio.

Omnipotens sempiterne deus. qui dñm nr̄m ihm xp̄m. hodi
erna die pullū asinę sedere fecisti. & tibi p̄ tanto
uestimenta & ramos arborum in uia sternere. & osanna pue
ros cantare in laudem ipsius docuisti. da q̄s ut illorū

BIBLIOTHEC. P.R. STUTTG.

Stuttgart. L.B. theol. et philos. 6 fol., f. I^v

adoramus. tu dignare nos cū esse cū inimicos
nros. Kyrieleyson. Kyrieleyson. kyrie
leyson. Pater nr. Ego dixi dne miserere
mei. Ad dutorium nrm. In nomine dni. Do mi
ne exaudi oratione mea. Misereat mei. Ga
patri & filio. Salvum fac ppm tuū. Dns custo
diat nos ab omi malo. & eripiat nos in omi bono.
& ppducat nos in uitā eternā AMEN.
In nomine dni nri ihu xpi. qui pulsum ppriū
omnem mundū redemit. & te impiissimū sata
nas in profundū abyssi protrect. Iste pugnet
& brachiū excelsū oms tuos. in ecclesi
one destruat. Per ipsum te adiuro. ut in loco
isto. & in isto barrochio. nec p aquā. malignā.
nec p glacem. nec p tempestate ualidā. nec
p murmurationem incantatorū nocere ualeas.
nec ledere. Ad te satanas dr hoc loco dei. &
ministroū dei. & de sanctuario di. Cumq; ingressi
essent undecim discipuli dni nri ihu xpi. in mar-
tinc collectionem fecerunt demones. & aduersi
os cōmouerunt uentū. & turbine maris. & tempes
tatem ualidā. Tunc contristati sunt oms discipuli
dni nri. ut influctib; perirent. de prece sua
oms. una uoce dicentes. Salua nos magister nr.

Stiftgs.L.B. theol. et philos. 6 fol. f. 11a

īī ccxviii. Iacob annorum xc. genuit ioseph. Mem
phis in aegipto conditur.

īī cccviii. Joseph. cx annis uixit. Cretia segetes
subargo coepit habere.

īī cccc Liii. Hebreorum seruitus annos. cLxv. cecrops
athenas conditur.

īī ccccxciii. Moyses annis xL. rexit israhel. Lacede
mon conditur.

īī dc viii Josue annis. xxvi. Iudices amorse usq.
samuel prefuerunt israheli.

īī d Lviii. Othoniel annis xL. cathmus thebarum
rex cretas litteras inuenit. fruit.

īī dc xxxviii. Aoth annis Lxxx. Amphion musicus cla
īī dcLxxviii. Debbora annis xL. primus latinis regnat
picus.

īī dccxviii. Gedeon annis xL. orpheus linusq. musici
claruerunt. [illegible] (febit).

īī dcc xxii. Abimelech annis iii. iste Lxx frs suos inter
īī dcc xLv. Thola annis. xxiii. primus regnat in troia.
īī dccLxvii Jair annis. xxii. Carmenta latinas litteras
reppertt. pietit.

īī dccLxxiii. Iepthe annis vi. Hercules se flammis in
īī dccLxxx Abessa annis vii. Bellum troiae decenna
(le surrexit

1 2 3 4 5 6 7 8
Mikroverfilmung WLB-STUTTGART

Stuttgt. LB. HB V 20, fol. 3v

ii Dcc xc. Achialon annis x. Hic in Lxx int̄pt̄ib. n̄habet.

ii Dcc xc viii. Labdon annis viii. Aeneas uenit in italiam.

ii Dccc xviii. Samson annis xx.

ii Dccc Lviii. Heli annis xL. Regnum sicionorum finitur.

ii Dccc Lxx Samuel annis xii.

ii Dcccxc Saul annis xx. Lacedemoniorum reg
num exoritur.

QUARTA AETAS CONTINET AN

nos iuxta hebreos. cccc Lxx iii. Septuaginta
translatores adiecunt xii.

ii Dcccc xxx. David annis xL. Cartago adidone c̄ditur.

ii Dcccc Lxx Salomon annis xL. qui templum aedifi
cauit anno. cccc Lxxx egressionis exe
gipto ex quo appar& samuhel & saul
Lx L annis prefuisse.

ii Dcccc Lxxx viii. Roboam annis x vii. Regnum iuda &is
rahel diuiditur.

ii Dcccc xc. Abia annis iii. pontifex abimelec insig
nis hab&ur.

iii xxx i. Asa annis xLi. Hieu proph&is occiditur
abasa rege israhel.

iii L vi. Iosaphath annis x̄v. Helias abdias miche-

Stiftgs. LB. HB V 20, f. 4r

Dccc viiii	ii	i	vii	viiii	
Dccc x	iii	xii	i	x	L eo papa obiit.
Dccc xi	iiii	xxiii	ii	xi	H atto epſ sup mare transiuit.
ß Dccc xii	v	iiii	iiii	xii	
Dcccxiii	vi	xv	v	xiii	E gino cſtamensis epſ obiit.
Dcccxiiii	vii	xxvi	vi	xiiii	K arolus imperator obiit. Annꝰ. j.
Dcccxv	viii	vii	vii	xv	L hludouuici impr.
ß Dcccxvi	viiii	xviii	ii	xvi	C ōꝑtus abba efficitur

ANNDNI. INDICT. EPACT. CONC. CYCL LVN

Dcccxvii	x	NVLLE	iii	xvii
Dcccxviii	xi	xi	iiii	xviii
Dcccxviiii	xii	xxii	v	xviiii
ß Dccc xx	xiii	iii	vii	i
Dccc xx i	xiiii	xiiii	i	ii
Dcccxx ii	xv	xxv	ii	iii
Dcccxx iii	i	vi	iii	iiii
ß Dcccxx iiii	ii	xvii	v	v
Dcccxx v	iii	xxviii	vi	vi
Dcccxx vi	iiii	viiii	vii	vii
Dcccxx vii	v	xx	i	viii
ß Dcccxx viii	vi	i	iii	viiii
Dcccxx viiii	vii	xii	iiii	x
Dccc xxx	viii	xxiii	v	xi

H atto. erlobald successit.

V uetanus obiit.

I nitiū basilicę scī Galli.

Stiftgs. LB. HB V 20. f. 15v

	Dcccxxx i	viiii	iiii	vi	xii
	B Dcccxxx ii	x	xv	i	xiii
F rancorū dedecus.	Dcccxxx iii	xi	xxvi	ii	xiiii
	Dcccxxx iiii	xii	vii	iii	xv
D edicatio basilicę sči galli.	Dcccxxx v	xiii	xviii	iiii	xvi

ANNŌ DNĪ. INDICĪ. EPACT. CONC. CY. CT LUN.

H atto epš obiit.	B Dcccxxx vi	xiiii	NULLE	vi	xvii
Tudaismū.	Dcccxxx vii	xv	xi	vii	xviii
P ato diac palatii lapsus ē in	Dcccxxx viii	i	xxii	i	xviiii
	Dcccxxx viiii	ii	iii	ii	i
H ludouuic imp̄r ob. Eclipsis	B Dccc xl	iii	xiiii	iiii	ii solis. iii non mus. in octaua. &
P rimi ann lothrii imp̄r. Bellū	Dccc xl i	iiii	xxv	v	nonā horā. Inuigilia ascensionis d. iii trium fratrū.
D iuisio regn inchoata.	Dccc xl ii	v	vi	vi	iiii
I udith obiit.	Dccc xl iii	vi	xvii	vii	v
	B Dccc xl iiii	vii	xxviii	ii	vi
	Dccc xl v	viii	viiii	iii	vii
	Dccc xl vi	viiii	xx	iiii	viii
T atto a erlobaldš ob.	Dccc xl vii	x	i	v	viiii
Tobiit.	B Dccc xl viii	xi	xii	vii	x
T errę motꝰ. Vualahfredus	Dccc xl viiii	xii	xxiii	i	xi
	Dccc l	xiii	iiii	ii	xii
	Dccc l i	xiiii	xv	iii	xiii
	B Dccc l ii	xv	xxvi	v	xiiii

Stuttg. LB HB V 20, fol. 16r

	DCCCL III	I	VII	VI	XV	
	DCCCL IIII	II	XVIII	VII	XVI	

ANN DNI. INDICT. EPACT. CONC. CYCL LUN.

	DCCCL V	III	NULLE	I	XVII	rabanus obiit.
B	DCCCL VI	IIII	XI	III	XVIII	Leo papa. Lothrius imp. truago. &
Serenissimi Ludo	DCCCL VII	V	XXII	IIII	XVIIII	regis filia Hildigast obiit.
	DCCCL VIII	VI	III	V	I	Folcuuinus abba obiit.
	DCCCL VIIII	VII	XIIII	VI	II	lium.
B	DCCCLX	VIII	XXV	I	III	Hiems magna. & mortalitas ann.
	DCCCLX I	VIIII	VI	II	IIII	fames validissima.
	DCCCLX II	X	XVII	III	V	gressa est.
	DCCCLX III	XI	XXVIII	IIII	VI	Gens hunor. xpianitatis nom. ag
Eberhst. Liutolf.	B DCCCLX IIII	XII	VIIII	VI	VII	Crehanger. Liutfrid. Ruadolf.
Purghst. & alii qm plu	DCCCLX V	XIII	XX	VII	VIII	rimistus regn. principes obierunt.
Karoli sereni regis	DCCCLX VI	XIIII	I	I	VIIII	soror. irmingast obiit.
Terre mot. Papanco	DCCCLX VII	XV	XII	II	X	laus ob. & inna superfluitas imbriu.
Stella comet. fames	B DCCCLX VIII	I	XXIII	IIII	XI	acerrim. & mortalitas hominu. & anim.
Lothrius rex de beneuend	DCCCLX VIIII	II	IIII	V	XII	ta uenens in placentia obiit.
Rafanzius dux alu do	DCCCLXX	III	XV	VI	XIII	uuicorege. & soltan ab imp. capt e.
Hludouuic. & karol.	DCCCLXX I	Salomon .I. epis obiit IIII	XXVI	VII	XIIII	cu patre pacificati. data retia karolo.
	B DCCCLXX II	V	VII	II	XV	Grimaldus abba obiit.
	DCCCLXX III	VI	XVIII	III	XVI	Inaudita locustarum multitudo de exit.

ANN DNI. INDICT. EPACT. CONC. CYCL LUN.

Stuttgart. LB. HB V 20, fol. 16v

Adelfrid. Raxold. Crmrics epi.	d cccLxxx iiii	vii	NULLAE	iiii	xvii
Pernold comes obiit.					
Hludouuicus impr. filius lo	d cccLxxv	viii	xi	v	xviii
tharii in italia obiit.					
Hludouuicus rex Hemmaq.	B d cccLxxvi	viiii	xxii	vii	xviiii
regina. & karlmann filius karoli obierunt.					
Besta filia regis hludouuici	d cccLxxvii	x	iii	i	i
obiit. karolus impr ob. iii non oct.					
Papa iohannes in francia ve	d cccLxxviii	xi	xiiii	ii	ii
xt. & in kl noũ eclipsis solis facta ẽ.					
karoli impr filius hludouuid	cccLxxviiii.	xii	xxv	iii	iii karolus italiã intrauit
cus rex obiit.					
Carlomann rex ob	B d cccLxxx.	xiii	vi	iiii	iiii
karolus rex italie ingredit	D cccLxxx i	xiiii	xvii	vi	v hiems dura
& rome caesar effiertur					
karot impr apd uuangionũ	d cccLxxx ii	xv	xxviii	vii	vi ciuitatem gubẽr
pucula regni francor suscepit. Quo &					

quo anno & pontifex apd magunciã impto xpiano multa mala fecerunt.

	d cccLxxx iii.	i	viiii	i	vii
	B d cccLxxx iiii.	ii	xx	ii	viii
Vualdo epc effectus.	d cccLxxx v	iii	i	iiii	viii Et salomon fr ei diacon

Stuttgart. LB. HB V 20, fol. 17r

d cccLxxxx vi	iiii	xii	v	iiii xc	
d cccLxxxx vii	v	xxiii	vi	xci	
d cccLxxxx viii	vi	iiii	vii	xcii	Arnolfus in regnū eleuatur
d cccLxxxx viiii	vii	xv	.ii	xciii	
d cccxc	viii	xxvi	iii	xciiii	Salomon abba efficitur
D cccxc i	viiii	vii	iiii	xv	Ipse episcopali honore coronat'
d cccxc ii	x	xxviii	v	xvi	

ANN DNI · INDICT · ERACT · CONC · CYCL LUN

d cccxc iii	xi	NULLA	vii	xvii	
d cccxc iiii	xii	xi	i	xviii	Arnolfus rex coepit italiā simul cū burgondia
d cccxc v	xiii	xxii	ii	xviiii	
d cccxc vi	xiiii	iii	iii	i	Arnolf romā uemens simp̄ efficit'
d cccxc vii	xv	xiiii	v	ii	
d cccxc viii	i	xxv	vi	iii	
d cccxc viiii	ii	vi			

...nuaser' & longobardos
... bello uicer'
... & ludouuic filiu'
...untur

fo[illegible] Salomon
fuper
nominat
N. abb. s. ga[illegible]

St Gall. LB.
HB V 20
fol. 17v

St=Hgst. LB. HB V 20

D cccc viii	xi	xv	iiii	xiii	
D cccc viiii	xii	xxvi	vi	xiiii	
A dalbero epſ ob. D cccc x	xiii	vii	vii	xv	
C huonradus rex conſtituitur D cccc xi	xiiii	xviii	i	xvi	

ANN DNI. INDICT. EPACT. CONC. CYCL LUN.

D cccc xii	xv	NULLAE	ii	xvii
D cccc xiii	i	xi	iiii	xviii
D cccc xiiii	ii	xxii	v	xviiii
D cccc xv	iii	iii	vi	i
D cccc xvi	iiii	xiiii	vii	ii
D cccc xvii	v	xxv	ii	iii
D cccc xviii	vi	vi	iii	iiii
Chuonradus rex obiit VI K DEC D cccc xviiii	vii	xvii	iiii	v
Salomon tertius epſ NON IAN obiit D cccc xx	viii	xxviii	v	vi
Ipſe epſ effect eſt D cccc xxi	viiii	viiii	vii	vii
D cccc xxii	x	xx	i	viii
D cccc xxiii	xi	i	ii	viiii
D cccc xxiiii	xii	xii	iii	x
D cccc xxv	xiii	xxiii	v	xi
D cccc xxvi	xiiii	iiii	vi	xii
D cccc xxvii	xv	xv	vii	xiii
D cccc xxviii	i	xxvi	i	xiiii
D cccc xxviiii	ii	vii	iii	xv

Heinricus rex constitu
Nouus aut electr eſtan

Stuttgart. LB

HB V 20

D cccc xxxx	III	XVIII	IIII·	XVI·

ANN DNI· INDICT· EPACT· CONC· CYCL LUN·

D cccc xxxx I	IIII	NULLAE	V	XVII·
D cccc xxxx II	V	XI	VI	XVIII·
D cccc xxxx III	VI	XXII	I	XVIIII·
D cccc xxxx IIII	VII	III	II	I
D cccc xxxx V	VIII	XIIII	III	II
D cccc xxxx VI	VIIII	XXV	IIII	III
D cccc xxxx VII	X	VI	VI	IIII
D cccc xxxx VIII	XI	XVII	VII	V
D cccc xxxx VIIII	XII	XXVIII	I	VI
D cccc xL	XIII	VIIII	II	VII
D cccc xL I	XIIII	XX	IIII	VIII
D cccc xL II	XV	I	V	VIIII
D cccc xL III	I	XII	VI	X
D cccc xL IIII	II	XXIII	VII	XI
D cccc xL V	III	IIII	VII	XII
D cccc xL VI	IIII	XV	VIII	XIII
D cccc xL VII	V	XXVI	IIII	XIIII
D cccc xL VIII	VI	VII	V	XV
D cccc xL VIIII	VII	XVIII	VII	XVI

ANN DNI· INDICT· EPACT· CONC· CYCL LUN·

D cccc L	VIII	NULLE	I	XVII

emmricus Lekarenos imfe-

IDVS MAR

enricus rex obiit· & filius
ius loco q̄us gran regnū
cepit·

Stuttgart. LB. HB V 20, f. 18v

Multo pluriuſ. & adtentiuſ. & p̄ ſingulaſ quaſq; ſicut ſupra oſtendimuſ ſpe-
cieſ anobiſ qui uerit̄atem ſequimur teneat̄ur. Comagiſ quo apud noſ
obſeruantia eiuſ. premia ꝑnia ſunt poſita. Aliter enim nemo ſaluuſ
ee poterit niſi obſeruationib; puris operā dederit. Dſ uobiſ in ſua
uoluntate unū quemq; in ſuo ordine ſemp̄ cuſtodiat frēſ. & ſibi placere
in omnib; concedat. amen.

Clemenſ romanę urbiſ epūſ. kariſſimiſ fratrib;. Iulio. & Iuliano.
ac reliquiſ conſodalib; nr̄iſ. gentib; quęq; circa uoſ ſunt.
O poſtq̄ frēſ om̄ſ doctoreſ qui ad ſalutē animarū inſtituti ſt̄. Et ad lu
crandaſ animaſ epi ſunt conſecrati. p cunctuſ ſollicitudinē gerere. & er-
rantēſ. ad uiā ueritatiſ. Et ad poſtū ſalutiſ reducere. Et hic & ꝑter
gentēſ quę circa uoſ ſunt. Immodico uoſ eraſſe contigerit. Meliuſ tam̄
eſt redire ad ueritatiſ uiam quā diutiuſ in ipſo errore ꝑdurare.
Q uoſcūq; enim debiſ qui uoſ errare fecerint. uel debiſ qui adhuc uer-
bū p̄dicationiſ n̄ audierunt. Si poteſtiſ uobiſcū aſſummite. & ad uiā
ueritatiſ reducite. ne in fructuoſi. ſed fructuoſi dn̄o inueniamini.
E t quo quidē ſic̄ t̄ra cultore neglecta ſpinaſ. & tribuloſ neceſſario pro
ducit. Ita ſenſuſ ur̄ longi temporiſ incuria. multaſ & noxiaſ opinio
neſ rerū. & intellegentiaſ falſę ſcientię germinauit. Opuſ ē nunc
multa diligentia. ad excolendū ruſ mtiſ urę. & hunc ſermo ueritā
tiſ. qui ē ueruſ & diligens cordiſ colonuſ. aſſiduuſ excolat diſcipliniſ.
U rm ergo eſt p̄bere oboedientiā. & occupationeſ ac ſollicitudineſ ſup
fluaſ amputare. ne bonū uerbi ſem̄. ene & noxium germen. Poteſt

Stuttgart LB. HB VI 105, f. 12ᵛ

&fructuosos manipulos dño reportare nitamini; Paulus enũ apls de
fide loquitur ita dicens: Quod ante promiserat ait pphas suos in
scripturis scis de filio suo qui factus ẽ ei exemine dauid secm carnẽ;
Item ipse adgalathas; Post quã aũt uenit plenitudo temporis misit
ds filiũ suũ natũ exmuliere factũ sublege. &adphilippenses. In
similitudinẽ hominũ factus &habitu inuentus ut homo; Et in psal
mo tricesimo: Infirmata ẽ inpaupertate uirtus mea &ossa mea con
turbata sunt; Et sup omes inimicos meos factus sum obprbriũ. Item
ibi obliuioni traditus sum tamquã mortuus a corde; Factus sum
tamquã uas perditũ; &in septuagesimo tamquã pdigũ factus
sum multus &tu adiutor fortis; Et in septuagesimo secundo. ut
iumentũ factus sum apud te &ego semp tecũ; Et in octuagesimo
sexto. mater sion dicet homo &homo ifactus est in ea. &ipse fun
dauit eã altissimus. Et in octuagesimo septimo. factus sum sic
homo sine adiutorio inter mortuos liber; Et in centesimo nono.
&factus sum obprbriũ illis uidẽ me &mouẽ capita sua; Et in cen
tesimo primo; Uigilaui &factus sũ sicut passer solitarius in tecto;
Et in euangelio; Uerbũ caro factũ ẽ &habitauit in nobis; Filius
igitur ante secm carnẽ dicit factus; Nam secm diuinitatem
aptte nusquã legi factus sed genitus; Dũ enim pater loquitur fili
us loquitur. &cũ filius loquit pater in ullo loquens documentis
celestib; cõprbatur. Paulo adtestante qui ait; Multis partibus mul
tisquemodis olim ds locutus ẽ patrib; in pphetis; Nouissime aũt
locutus ẽ nob in filio. &ut eundẽ filiũ excepto patris precepto

Stuttgart. LB. HB VI 105, f. 50a

dilectione. & scā religione mores ppros cōseruare. & in cōmune alterutrū adiuuare. & in caritate pmanere. & indū uoluntate indesinenter studeat inhęrere; Ut simul laudantes dn̄m. indefessas illis sęp gr̄as agam̄; Ualete in xp̄o bñi. & p̄dicta piumelius peragitis dn̄o op̄e ferente adimplere studete; Data kł uit maximo & africano.

VV cc con ss.

Abianus epūs urbis rome. omnibus orientalibus epīs. & cunctis fidelib; in dn̄o salt;

Exigit dilectio ura sedis aplicę cōsulta. quę uob denegare nō debem̄. nec possumus; Hoc uū & dēp̄cessorib; nr̄is multarū rationū epīs egisse liquet. qđ & nos qmeande sedē dn̄o largiente conlocati sum̄. agere debere firma caritas. & obedientię debitū cōpellit;

c ura in nō ergo urāe sollicitudini. adhibenda: ut ea quę sunt abaptis. eorūq. successoribus ordinata. & instigante scō spū instituta: nec dissimulatio neglegere. nec aliqua p̄sumptio. ualeat p̄turbare; Sed sicut hoc qđ rationis exigebat utilitas. oportuit definire. ita qđ diffinitū ē p̄ deb& uolari. Lateris uero uris. inter cętera Inseritū Inuenimus. quosdū regionis unę epos. auro nr̄oq; ordine discrepare. & n̄p singulos. annos. Incarnadn̄i chrisma cōficere. sed duos aut tres annos confectionē sci chrismatis semel actū seruare;

d icunt enim ut inmemoratas repperimus apicib; nec balsamū p̄ singulos annos posse reperire. nec necesse fore p̄ singulos annos chrisma cōficere. Sed dū una cōfectio chrismatis abundat. aliū fieri necesse n̄ habere; Errant oñ qui talia excogitant. & mīte uo sana potius quā recta sentientes haec audiunt. Inilla duo dns ihs. p quā cenauit cū discipulis suis. & pedes eor lauit. & sicut a sūs aplis praedecessores n̄ri acceper̄ not̄q reliquer̄. chrisma conficere docuit; Ipsa enim lauacro pedū nr̄oq. significat baptismū. qđ sci chrismatis unctione p̄ficit̄. atq. confirmat̄; Nunciat in ipsius diei sollemnitas p̄ singulos annos ē agenda. & de anno in ann renouanda. & fidelib; tradenda. qi nouissa cramentū est. & p̄ singulos ann in ia dicta die innouandū. & ut eius in sanctas ęcclas ē celebrandū; Ista a scis aplis. & successoribus eor̄ accepimus. uob̄q tenenda mandam̄; Hęc sca romana ęcla & antiochena. a tempore aplor̄ custodit. hęc hierosol[illegible] mox & ephesiano[illegible] tenet; Inqb; apli p̄sidentes hęc docuer̄. & uerus christ[illegible]ne fidelium ma incendi. & n̄ amplius qua uno ann uti p̄mis̄. atq. deinceps nouo [illegible]is efficiant̄ frui & n̄ uideri.

Stiftsgl. LB. HB VI 105, f. 71v

dequib; parat nullatenus potuissem · quantū inuenio · nonum̄ē · sed quidā hominū con
trame pacē uram excitare uoluerunt · utmh qđ absit · uolūtatis uīe gram subtraherent;
Et ppt ea quesiuī capitulū · dequo uobis quasi inobediens inuentus ; Sed inomptu dño
confido · qa nullomodo benignissimę uolūtati uīe subtripī; Et scōs aplōs uīos um̄
quos casto corde & mente diligitis · non ex corporali psentia sed expectione semp
habebitis; Sudariū uero quod similiter transmitti iussistis · cū corpore eius est · quod
ita tangi nonpotest; Sicut autē nec adcorpus illius accedi · Sedquia serenissime dnē
tam religiosū desiderū esse uacuū nondebet · decatenis quasipse sēs paulus aplūs in
collo et inmanibus gestauit · & quibus multa miracula in populo demonstrantur;
Ptem uobis aliqua transmittere festinabo · sitamen hanc tollere limando ualu
ero; Quia dū frequenter & catenis eisdem multi ueniunt · & benedictionē petūs ·
utpartū quid & limaturā accipiant · assistit sacerdos cū lima · & aliquib; petentibus ita
concitē aliqđ de catenis ipsis excutitur ut mora nulla sit; Quib; dā uero petentibus
diu p catenas ipsa lima ducitur · & tamen ut aliqđ inde excat nonobtinetur ··

Regorius mauricio aug;

Inserenissimus uestionib; suis · domino pcās dūme dequib; dum relargiere studuit
parcendo mihi minime pepcit; Nam inepts urbano simplicitatis uocabulo · me fatuū appel
lat; In scriptura deni sacra · aī bona intellegentia simplicitas ponitur uigilanter
sepe prudentię aut rectitudini sociatur; Unde & ia debeat ob scriptū est: estote uri
simplices & rectus; Et beatus paulus apūs admonē dicens; Estote simplices in malo · & pru
dentes in bono; Et ipsem̄ ipsa ueritas in euangelio admonē dicens; Et estote prudentes
sicut serpentes & simplices sicut columbe; esse ualde inutile indicans · sicut simplicitas
prudentia · aut prudentię simplicitas desit; Ut ergo seruos suos adeuncta pfectos
efficeret · esse eos & simplices sicut columbas · & prudentes ut serpentes uolu
nus ineis et serpentis astutia columbe simplicitatē aceruē · & columbe simplicitas
serpentis astutia tēperare; Ego igitur qui inserenissimus domino iussionibus
ab augustalfi astutia deceptus · non adhuc prudentia simplicē denuntior; Constat
pcul dubio qua fatuus appellor; Nam si hoc ipsa pcās taceat · causę clamant ··

Stuttgart L.B. HB VI 105, f. 162v

peccauit Inconspectu omnipotentis di ēt nonualē mundus; Cur psalmista exlegitimo
coniugio platus: Inīniquitatē conceptus est; Cur: nisi quia qui mundatur aqua bap
tismatis fuerit. mundus noneſt. Cur nadam omis homo mortē. sionglia lis pec
cati uinculis nonnenet; Sedquia gen humanū inparente primo uelud inradice
putruit. ariditatē traxit inramus; Et inde omis homo cū peccato nascit. unde
primus homo pmanere uoluit inpeccato; Debis aū subtilius aliquis loqui debu
eā; Sedclemme &curarū tumultus pmus. &harum portitor utlaxari debuisse &
Importunus exstitit. unde multa debui. pauca locutus sum; Rogo aū omnipotentē
dm. utsua te gratia pregat. utbeati petri aplor principis intercessione amalis
omnibus inlaesum seruet. Quatenus feruor celestis desiderii. intima mente cottidie
ardentius excrescat. utsemp nouus &semp seipso robustior. adcelestia premia. mul
tiplicius pcipienda pertingat: Transmisi aū duos omeliarū codices. quas dixi
mecta. dum adhuc loqui pualerem; Utquia ipse te uidere tibi que secrete
colloqui nonpossum. cartam tuae utel pmea quę scribere ualui. absens nonsū;
Exiguum quoq. uestimentum transmittere studui. pqđ ma tua cartas. quia
australi inanimo calore ardet. foris acorpore arctius frigora repellat; Peto
aūt. utpme orare enixius debeas. ut tuę intercessionis ope. &amalis psentib;
eripi. &ęternis mertar gaudiis pesentari;

Regorius syagrio. hęretio. uergilio &adesiderio epis. ac patribus gall; Caput
nrm quod. eps ē adhoc sua ēt membra nos uoluit utpcompagem carnatis. &
fide unum nos inse corpus efficere. cui ita corde adhęrere nos conuenit. utq
a sine ipso ēt nil possimus pipsum possimus ēt quod ducitur. abarte capitis
nri res nulla nos dumplat neab ea si. cui ēt membru refugimus re
linquamur; Et uelut deserti deinde palmites arescamus. ut ergo redęp
toris nri ē habitaculum mertam indilectione ipsius toto mentis studio
maneamus; Ipse nāq; ait; Qui di ligit me sermonē meū seruabit. &pat
mis diliget eū. &adeum uenemus &mansionē apud eum faciemus; Sed quo
bonorū auctori hęrere alter nonualemus. nisi cupiditatē anobis quę omnium

Stuttg. LB. HB VI 105, f. 174^

174?

Incip
incipiat

DICTA AMBROSII SCI EPI

Nos patrem et filiū & spm scm unum dm cont
hanc inter inmitate & pler. tudo diuinitatis nr
potestatis; Nam deos tres dicit qui diuinitate
trinitatis; Pater dr. & filius dr & spūs scs dr & tr
sunt. Tres itaque forme. seduna potestas. Ergo
stas plures facit uniuersitas plures facit unu
potestatis excludit numeri quantitatem q
tas numerus non est. Sic itaq unus dr una
unū baptisma; Siquis uero hanc fidem non
catholicus non potest dici. Qui catholicam n
fidem alienus est aduersus ueritatem rebe

INCIPIT SYMBOLUM APOSTOLORUM.

petrus Credo in dm patrem omp̄m creatorē cel
Iob Credo & in ihm xp̄m filiū eius unicū dnm n
Ysa Qui conceptus ē de spu sco natus ex maria
AND Passus sub pontio pilato crucifixus mor
philip Descendit ad inferna.
thom Tertia die resurrexit a mortuis.
Bart Ascendit ad celos sedet ad dexterā dei patris
Mathi Inde uenturus iudicare uiuos & mortuos
Jacob Credo in spm scm
SYM Scam ecclesiā catholicam.
Iud Scōrum communionem
Ierthom Carnis resurrectionem uitā eternā amen

Hec IIII. Concilia euangel comparant Nicen
Constantinopolitanū. Effesinū. Calcedon

Ex decr. p. gim pp
hviii Simoch fue
rit altare de nuo
consecretur eccla
si par et es mutant
e nonaltare salub
rantum ex orbi-
betur. Rue con
suetudo in eccla
sie credenda.
Ex regesto scī
gregorii k. lxv.
Nos quidē iux
ta serie relati
onis nre. c sue
tudinē que
tamen contra
fidē catholicā
nihil usurpare
dinoscitur. im
moderā esse con
cedimus.

Stuttg. LB.
HB VI 112, f. 1v

aũ inferiores exsistunt. accipiant aũ exordine eucharistiam
post presbiteros. aut episcopo eis dante aut presbitero. § sed
nec sedere eis in medio presbiterorũ liceat pter canonũ
enĩ et preter ordinem est si hat. § quis aũ optemperare nolue
rit hanc dfinitionem cesset adiaconio [illegible] uenium

XVIIII. Debis que apaulo rõmo sitteno adecclesiam

De paulianistis refugientibus adecclesiã cath definitio pla
ta est rebaptizari eos omnino. § si qui uero ex eis pter tco
tempore fuer inclero. § si quidẽ sine querella et reprehensio
ne fuerint. post baptismũ ordinentur abepiscopo ecclesie.
§ si uero discussio eos minus idoneos inuenerit deponi eos con
uenit. § similiter aũ et dediaconibus. et omnino debis qui in
eodem canonem uersantur eadẽ forma seruabitur. Me
minimus aũ dediaconissis que ineadẽ specie s. quia ma nus im
positionem aliquã nhabent. ut omnino inter laicas conpu
tentur. XX. Deflectendo genu

Quoniam sunt quidã quidie dominico flectant genu. et
in diebus pente costes placuit de hoc scę et magnae sy
nodo cunctos inomnib; locis consonanter. et consentienter
stantes dnm orare debere. GRIGORIUS. DICIT.

Quotiens enĩ debaptismo aliquo uel confirmatione quã & de ecclesiarũ
consecratione dedicationum inclubiũ habetur. & nec scriptis nec
testib; certa ratio habetur utrum baptizati uel confirmati siue
ecclesie consecrate sint. ut baptizentur tales ac confirmentur. atq;
ecclesie canonice dedicentur. ne talis dubitatio ruina fidelis fiat.
Quo non monstratur tractatum. quod n certis indiciis ostenditur
rite per actum. ITEM. IDEM. GRIGORIUS. DICIT.

Ne quis eã quã aliquis exppria cosanguinitate cugem habuit uel
aliqua inlicita pollutione maculauit. inconiugiũ ducere ulli
xristianoq; licet. ut licebit. quia incestuosius est talis coitus
& abhominabilis do & cunctis bonis hominibus.

Stiftsbibl. LB. HB VI 112, f. 44v

St. Hg f. LB.

I Debis qui se abscederunt aut castiuerunt plicuit
II Debis qui ex ethnicis post baptismatis adclerū ap
III De cōmunicatione manentibus cum mulieribus.
IIII De ordinatione episcoporum.
V De excommunicatis.
VI De primatibus quia dquasdam pertinent ciuitates
VII De episcopo helie ideſt hierosolimitano
VIII Debis qui nominantur catharoe sunt
VIIII Debis qui adsacerdotiū sine examinatione pmoti
X Debis qui negauer in psecutione et poste a adclericatū
XI Debis qui negauer et habentur in laicis pmoti sunt
XII Debis qui abrenuntiauerunt & terū adsclm reuersi
XIII Debis qui in extru communionem requirunt
XIIII De cathecuminis lapsis
XV De clericis ne decuritate ad aliam transeant
XVI Debis qui in ecclesiis suis in quib; pmoti nonmorantur
XVII De clericis qui usuras accipiunt
XVIII De priuilegiis presbiterorum
XVIIII Debis que a paulo samosateno ad ecclesiā uenium
XX Deflectendo genu

I N CONCILIO AGATENSE CAP LXVIII

Multa contra canonē constituta sic ecclesias quas edi
ficauerunt postulant consecrari ut dote quā
eius eccl̄e contulerint censeant adepi ordinatio
nē non putare qd factū & in p̄terītū displicet
& in futuro p̄hibetur. sed oma secdm constitutio
nē anti quā adepi ordinationē p̄ueniant.

Aug ad bonifa
ciū. Ne inqt in
ecclā scirēt ne q̄sq
post alicuī criminis
penitentiā cle
ricatū acciperet
t ad clericatū
redeat t inclerī
catu maneat. non
desperatione end
ulgentiq; rigore
factū ē disciplinę.

Alioq̄n contra claues ecclē
datas disputaret. De q̄b; di
cit. Quę soluentis sūma. s.
e. & in ecclo. S; ne
forsitan decriminib
spe honoris ecclāstici
immemescens an
mis supbe agera
penitentiā. seueris
sime placuit v
post pactā decrim
ne damnabili pe
nitentiā nemo
sit clericus ut de
peratione cēpto
talis altitudinis medici
na maior adhuc erat hu
militatis. Nā a dd decrimib; mortiferis eque penitentiā, eram in honore
p̄ manser. S; non ideo sup uacua putanda est. posteriq; diligentia. qd ubi
salutis nihil detrahebat. humilitati aliq̄d addidit. q̄ salus tuis munitet. ex
pti credo aliquę sectas penitentiales. passectatas honę. potentiales. Cognit
enim multas inuenire medicinales. multas q; exquisita morbę.

MIKROVERFILMUNG

HB VI 112. f. 45r

fuerit adeptus omnimodis deponatur. Quo & ille eccle
siastice regule disciplinam agere dinoscitur, qui alium prbm
legitime ad predictam ecclesiam ordinatum ppecunia expulerit
eamq; sibi taliter uendicauerit. quod uitium late diffusum summo
studio emendandum est. Ite q; inter dicendum uidetur clericis
siue laicis nequis cuilib & prbro psumat dare ecclesiam sine licen
tia & consensu epi sui;

DE PARRICIDIO.

Parricidium tam quam sit detestabile crimen. In iudicio facto in
ter cain & abel fratrem eius dns ipse ostendit cu ad eum parri
cidam att. Maledictus eris sup terram que aperuit os suum & sus
cepit sanguinem fratris tui de manu tua; Cu operatus fueris
eam non dabit tibi fructus eius uagus & profugus eris sup terram.
In quo etiam posuit signum hoc e ut tremens & gemens semp
uiueret. Nec audere eum uspiam sedes habere quietas. Sed q in
modernis temporib; parricidae phibi discurrunt p diuersa loca &
rauarissimis uicis atq; gule inlecebris deseruiunt. Melius mihi ui
detur ut in uno loco manentes penitentia districta semet
ipsos castigent. si forte a dni bonitate indulgentiam facinoris
sui percipere mereantur. Non enim eis licebit ultra militiae
cingulum sumere. & nuptias atq; coniugii uti copula q sacri
canones hoc eis non consentiunt; CANON NEOCESAR CAP III

De his qui frequenter uxores ducunt. et de his qui sepius nubunt
tempus quidem quod his constitutum est obseruabunt. coniugium
autem et fides eorum tempus breuiabit. Item ead can cap IIII.

Si quis con capite mulierem et iam concubitus eius desiderium
habeat. non au subsequatur effectus. manifestum est
tunc fuisse per diuinam gratiam liberatum me esse.
Epi presbiteri si ambulando non tollat aliud. CALIX BRACARENS II.
nisi ppter honorem sedis duos solidos neq; requirat terciam partem oblationum
populi aparrochialib; ppter luminaria & singulis annis a bepondere
rint nec cogendi sernire;

Stiftsbibl. LB. HB VI 112, f. 48r

Stiftsb. LB. HB VI 112, f. 132v

opus fecit ipse impleuit. Quando filius fit peccauerunt moyses & leuit tres gladios ad unum dictum. sup eos acceperunt. Quod fecit xps cum dicit. Non ueni pacem mittere sed gladium & implere. Idē quod minus erat. Idē quod uetus lex. si quis adulteras set & puniri iubeat. Nunc aūt non soluit cūctis sed implet. Qui uiderit mulierem ad concupiscendum eam &c. rlq. & reddet de omni uerbo ocioso. racionem reddere. In die iudicii. Ecce non ueni soluere legem sed augere quod uetus non dixit. Amēn amen dico uobis. Amēn. Id est uere siue fideliter. Iota unū nomen littere. qui uno duc tus fit. det littera. Idē decem uerba legis apud grecos. X. littera quod nos unū dicimus. Unus apex uno puncto ad littera ad sensum aūt minima mandata legis donec omnia fiant quia qui legem minima fuerunt. plena mysteriis fiunt. Iota uetus lex. apex nouus. Quicunq; soluerit unū de mandatis istis minimis. Idē qui mutuū docet & minime implet. pharisei exeuntes culicem & camelum gluciebant. Idē quia uis minima pdicat & sibi maiora committit. Minimus uocabit in regno celorū. Id est in ecclā. Nisi abundauerit iusticia uestra plus quā scribarū & phariseorum. Quia illi magna docebant & modica faciebant. t quia alia mandata. De lege repudiebant que nona amabant. & que amabant dicebant. CAPITE LA. XXX. V.

Audistis quia dictū est antiquis non occides qui autē id est non soluere legem. Qui irascit fratri suo id est ira in corde sine uoce reus erit iudicio. id est in iudicio. In die iudicii. Racha id est uacue. t manis. Id est sine cerebro. reus reus erit gehenne ignis. Idē gehenna duplex pena. eo quod corp & animā punit. Si offeres munus tuum ad altare. &c. rlq. Vade reconciliari fratri tuo. Idē munus. oracionem & oblacionem. ante ipsum ad cōmunionem offeres. Num quam ad ecclam

Mogontiacensis ecclesie. pis. Agrippinensis. que & Coloniensis. Treuerensis. Argentinensis. Tullensis. Tullensis. Curiensis. Basiliensis. Strazburgensis. Spirensis. Wormacensis. Turonensis. Wirzburgensis. Eistetensis. Bambergensis.

aut ipsi non manifestauerint quod aliud agendum est nisi quod ineo ceu apertius con
cilio sancto capitulo legitur ac demonstratur tam suipsi iuramento se non uolentes
purificare licentia habeatur. Simili autem & diaconi si fuerint accusati
eminas scilicet que sacro sunt uelate mine . viii. pagan.
conuersate si fuerint quod nolumus fornicate uelam deponere non
presumant sed poenitentie iugo submisse sumopere decertare
festinent ut ad indulgentie & remissionis ualeant gratiam peruenire.
De patricidis & fratricidis primo capimus ut per unum annum . viii.
circulum ante fores basilice orantes dominum clementia perseuerent.
Completo uero anni capitulo integro ducantur ecclesia tam intra audientes
usque dum unius anni spatium finiatur stent cum admissarum sollemnia ad
alia sacra audire officia ueneruntur. Hi tamen per actus si poenitentie
fuerint ineis conspicatus. corporis & sanguinis domini nostri ihu xpi participes
fiant ut desperatione non inducatur caligine. Carnem non manducent om
nibus diebus uite illorum. ieiunent autem usque ad nonam diei horam exceptis
exceptis festis diebus atque dominicis. Uinum atque pulmentum sumere non
presumant nisi tres dies per ebdomada. arma gerere non audeant. et arma re
re nisi contra paganos & ubi cumque ire maluerint nulla uehiculo de
ducantur sed pedestri more proficiscantur absque uxoribus. si habuerint non separen
tur si autem non habuerint & recipere re nuluerint legitimas in coniugio
accipiant feminas ne fornicationis uoragine incidere uideantur
Si autem ante quam duarum annorum finiatur curricula ante dictorum
finis uite illos aduenerit uitam illis non neget. x.
Si quis cum duabus sororibus fuerit fornicatus aut cum his personis de quibus
sacra scriptura prohibet si digna egerit poenitentia & castitatis non

Stiftsbibl. LB. HB VI 112, f. 139r

Siquis infantē suū oppresserit .iii. annos pēn inpane & aqua & abstineat se aliquanto tēpus poenitentiae. Mulier inuenerit iuxta se infantē mortuū si tenet conscientia eius ut p eū mortuū fuisset infans tamen uel purificandum animā suā ebdom .iiii. ieunet. Siqua mulier infantem fidelem suffocat nolendo ieuna ebdom .xiiii. Siqua mulier gentilē infantē suffocat ieunet .xiiii. Si autē posuerit infantem suū secundum consuetudinē siue in cuna siue in alium locum & inuenerit mortuū non iuxta se sed ubi consuetudo ē infantem iacere. non est mulieri culpa. Si autē mulier dura suffocauerit infantem fidelem per neglegentiā suā illa ieuna ebdom .xx. Si autem adhuc gentilis fuit ieuna ebdom .xxxv. Quae autem uolendo suffocat gentilē infantē ieunet ebdom .xl. cum lacrimis & gemitu. Si autē mulier multa pecit infantē suum siue in hoste uel ubicumq. qua eū non portare potuit illa non est culpanda sed tamen ieunet ebdom .iii. Siquis ceptum mulieris decperit annum unum poenitet inpane & aqua. Si qua mulier duos tenuum ferens quatuor annos poenitet si noluerit .iii. quadrag. Deus laudes martyrum cum canamus uoce supplici
uorum sacra hodie festa colimus quos gloriosa pnomine xpi passio
Nunc coronat caelestibus ornat laureis. Te paule simul poscimus
clerto sacro foedere germanos. Qui duo accas ante dm candelabra
clarius potestis quibus est celum cludere. Minas fulgorum atq. tonitrua pcul
pellite. Dic serenas pluuias terris ubertate pariter
[illegible] aequa

Excellentissimus oñi decennia decoratus Henrico sublimissimo regi ac habitato
rhuiepe diomnibus ẽpis illius imperii: romanenib. Petrus xpi munere imperialis
consul & senator atq; nenebroñ dux una cu manno uenerãe patriarch nostro ẽpiscopis suo
laudem magnificentia fecit. Cu deuotissima amicitia exoptam quamus corpoñlr longo te
rarum multitudo aquaru diuidamur spacio: iungat nos xpi caritas quæ unanimes habitare
facit domo. q'linquas infantium fec dissertas aperit os. mutoru decore infantu / lactantium p
fectu laude. Quo p sacro regenerationis cnsmate cuius lauacro pgrãm redemptionis cunctis delen
anguinalia peccata credimus suscipiendu. Cst bellu pua unia oma spiritalis nequitie ineclesiab
sforis subsidere ceramine dimittendu. Nemeri addunabilis peducimur peccata. Auchuimus
nagi uiquidam iudeus qui fuerat ueroslima aduenisse inregionib ipsis infiguris ammi pri blasphe
mabat nom dominum nri ihuxpi & dicebat magno scelere desco sepulchro. Iratus ponuisset
euacuare pegrin xpianos. Texabatur synagoga iudeoꝝ. Unde mirum desipientia uira
repe sit uros sibi hoc credere dignaminu. Iun nagi contemto ut xpianoꝝ / iudeoꝝ delegat q"
colebam. Sednudei inuidia ducti UT NEMO PROSECVLTORIS DEFENCIO
QUICALIA REQUIRE FAUT EXIGERE PSUMAT.
Liquales nimse pcul e ascensionis officio prius de terra conse
quereris ecclesiis nolle facere hoc lucrifice compendiu
enos postquã do auctore adepiscopatus honore accessim? decli
no uerum & prius denuo ẽ suscipiendu nequaquã usurpare pmisim
reliquis diu abrahã abiuit efron hoc ẽ filiis soꝝ sepulcrum prius ubi
diu corpus ẽ tangi postulare prius accipere rennuit nec cõmodu uidere
cecidisse confecit Si ergo tante ẽ sidelionis pegrinis fuit fur
gis fidelibus seruoꝝ dicimur hoc facere ñdebem? Unde nobis
ne illi uolenti denuo tempora pfumamur ammonet. Sed quando
sepulcrum ẽ cedit. siquidẽ parentes ipsius pximi ut ecclesi
adoptare uoluerint accipere nuerant prius uero
do p ibem neqꝫ uulde religiosi
uidemus

Sc: Hgl. LB. HG VI 112, f. 141r

Stiftsbibliothek St. Gallen

HS VI 112, f. 141v

scripturarum uerritatem debe
mus sequi noncontentionem.
In isto loco. bama. apud hebre
os nonexcelsus dicitur. sedex
celsum. idest ipsa altitudo atq;
sublimitas. Quasi sidealiquo di
camus; non est diuinus. sed diui
nitio. non est riuus. sed fons. non
est homo. sedipsa humanitas.
Origenes hunc locum ita inter
pretatus est. Qui singulari
ter deuno homine dicitur.
referri potest. &addnm̃ sal
uatorem. iubente prophta
ut quiescat abeo quiinmagno
aliquo reputatus est. Luc&
inpresentiarum uideatur.
ut homo. &spiramen habere.
sicut &ceteri spirant homi
nes. EXPLICIT LIB. I. AM̃.

INCIPIT LIBER. II.

FINITO IN ESAIAM PRI
mo uolumine quod
utpotiu non ut uolu
celeri sermone dictaui. sen
sum potius scripturarum
quam compositę orationis
uerba pquirens. nunc transi
cendam ad secundum. &quic
quid inme uirium est pronęq;
indnō uoluntatis offeramei
qui per prophtam locutus
est. Ego uisiones multipli
caui. &inmanibus prophtā
rum adsimilatussum. Vnde
obsecro te uirgo xpi eusto
chium. ut nobis inscriptura
rum explanatione certan
tibus. Tucummo se ad
dnm̃ eleues manus. ut qui
exeuntes de egypto mare
transiuimus rubrum. uinca
mus amalech. quiinter prae
tatur deuorans. &elingens.
&possimus tecum dicere.
Benedictus dns̃ ds̃ meus. qui
doc& manus meas ad proe
lium. &digitos meos ad bellū
ECCE ENIM DOMINATOR
DS̃ AUFERET AB HIERUSALE̅ ET
AB IUDA VALIDU̅ ET FORTE. OMNE
ROBUR PANIS. ET ONE ROBUR AQ
Huc usq; deiudicio dicipu
tant. quod sequitur. decap
tiuitate uentura. Quam
alii adbabyloniosalii ut
ferunt adromanos.

Stiftgs. LB. HB VII 6, f. 25ra

urbs desolata sedebit interra; ꝛ
quodusq. hodie oculis cernim.
Faciles secundum tropologiā
interpretatio est. quodquicū
que locum dederit diabolo.
& non omni custodia seruauer
it cor suum. lugeant pa
tre eius. et absente sponso
semp in luctu sit. ac deexcel
sis corruens. interre pulue
re sedeat.

ET AD PRE HENT SEPTEM
MVLIERES VIRVM VNVM
IN DIE ILLA DICENTES. PANEM
NRM. COMEDEMVS. ET VESTI
MENTIS NRIS OPERIEMVR.
TANTVMMODO INVOCETVR NOMEN TVVM
SVPER NOS. AUFER
OPPROBRIVM NRM.

Cumpulcherrimi urbis
hierusalem gladio ceci
derunt. & fortes perierunt
in prelio. & meruerunt luxe
runtq. portę eius. & ipsa fue
rit desolata. obnimiam ho
minum raritatem. inter fec
tis bellatoribus. septem
mulieres adprehendent u
rum unum. cupientes habe
re semen sion. & domesticos
in hierusalem. cibum & uesti
mentum se habere dicentes.
tantum ne absq. marito cē
uideantur. & subiacere illi
maledicto quod scriptum ē;
maledicta sterilis. & quę non ꝛ
facit semen in ista; Zacha ꝛ
rias quoq. huic congruit
sensui: In diebus illis ap ꝛ
prehendent decem homi ꝛ
nes. ex omnib. linguis gentiū ꝛ
fimbriam uiri iudęi dicen ꝛ
tes; ibimus uobiscum. Audi ꝛ
imus enim quō dś uobiscū ꝛ
est; Septenarius & dena
rius numerus propter sab
batum & decem precepta
legis iudeis familiaris est.
& ideo hoc frequenter abu
untur. Licet iuxta hę
bręi sermonis ambiguitatē
quiuerbum. saba. nunc sep
tem. nunc plures. nunc
iuramentum interpretan
tur. possit in hoc loco non
septem significare. sed plu

Stuttgart. LB. VII 6, f. 37r

linteo quod de cęlo dimissum est
seu dissę testatur. Habentem
quatuor principia. quasi qua
tuor mundi plagas intelligi
mus. ut repletam terram di
scientia cognoscamus; in quo
uasę erant quadrupedia. &
serpentes. & bestię. & uolatilia
celi. ut quod arca in diluuio.
hoc ecclesia prestet in mun
do. INDIE ILLA. RADIX IES
SE QUI STAT. IN SIGNU
POPULORUM. IPSUM
GENTES DEPRECABUN
TUR. ET ERIT SEPUL
CHRUM. EIUS GLORIOSUM
xxc; & erit in die illo radix
iesse. & qui consurgit ut prin
ceps sit gentium. in ipso gen
tes sperabunt. & erit requies
eius honor. Petro requie
eius. in hebraico positum est.
OMNIATHO. quod omnes simi
liter transtulerunt; pro bo
nore quoq; in hebreo legitur.
CHABOD. quod perspicue gloriam
sonat. & est sensus. erit mors eius
gloriosa. ut impleri & illud
quod saluator in euangelio depre
cabatur. Pater glorifica me
gloria. quam habui priusquam
mundus fieret apud te. Dictum
est de natiuitate eius. Dictum de
cęteris in medio sacramentis.
Venit ad mortem. quę non con
sueto mortalium nomine. sed
quia in xpo erat uita perpetua
requies appellatur. nos autem
ut manifestum legenti sensum
faceremus. pro dormitione
& requie. altero uerbo sepulchrum eundem sensum uertimus;
in tempore igitur illo quan
do xpi in toto mundo euange
lium coruscauerit. & replta
fuerit omnis terra scientia
dni. Sicut aquę maris terram
operientes. erit radix iesse &
qui de eius stirpe consurget ad
insignum omnium populorum

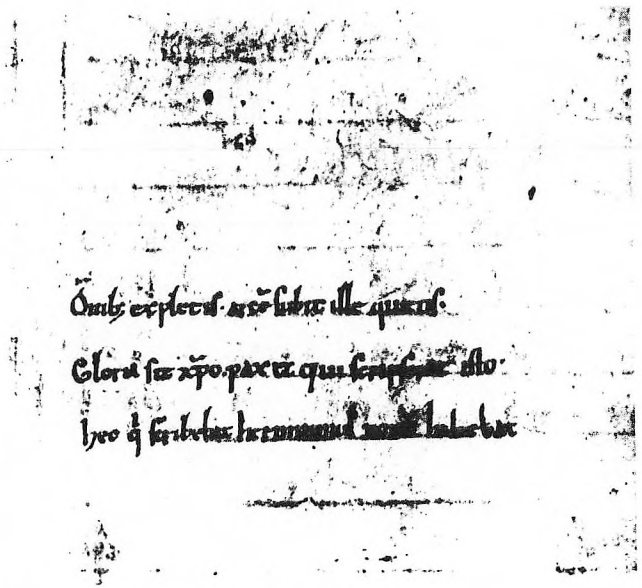
StuttgA. LB. HB VII 6, f. 100v

HB VII 37
37v

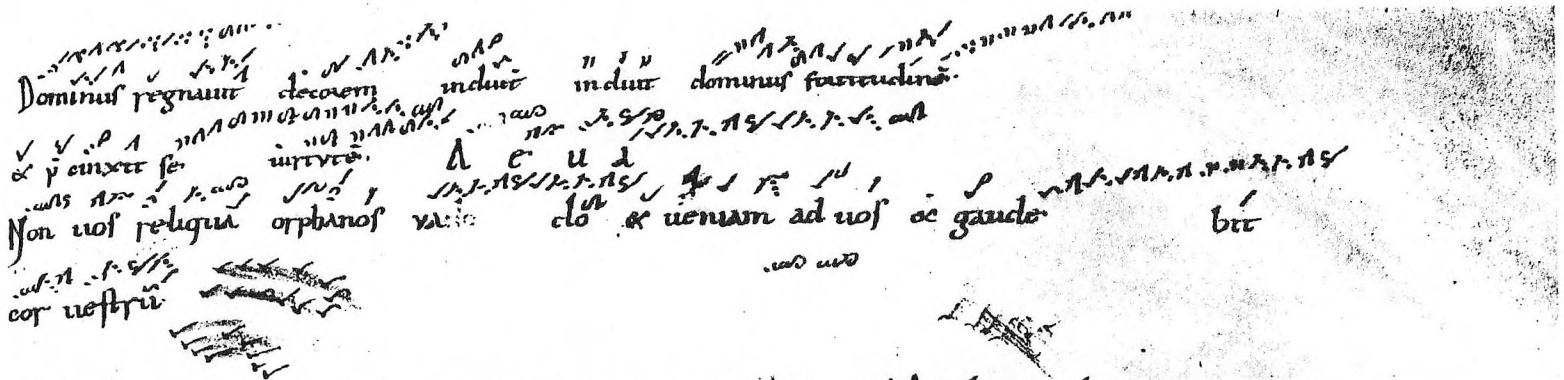
ceptū quod possidere uidebantur· obliti sunt· Negotiatores nūri sci
apli ppetuā angelorū untā datis reb⁹ & nauimercati sunt· Estimatio
nem quippe· pcii non hab& sed tamen regnū di ual& tanti quantū
habet· Sci apli p mediatorē di atq; hominū uocati· studuerunt· in hoc
scło· amare· nihil· nihilumquā appetere· Quos bene· elatas intuens·
qui sunt istiarū· qui ut nubes uolant· & quasi columbę· ad fenestras
suas· uidit· quippe· eos tei rena despicere· mente· celestib; ppinquare·

H. Spilling, Die datierten Hss. d. Stadtbibl. Ms. Stuttgart 1 (1991)

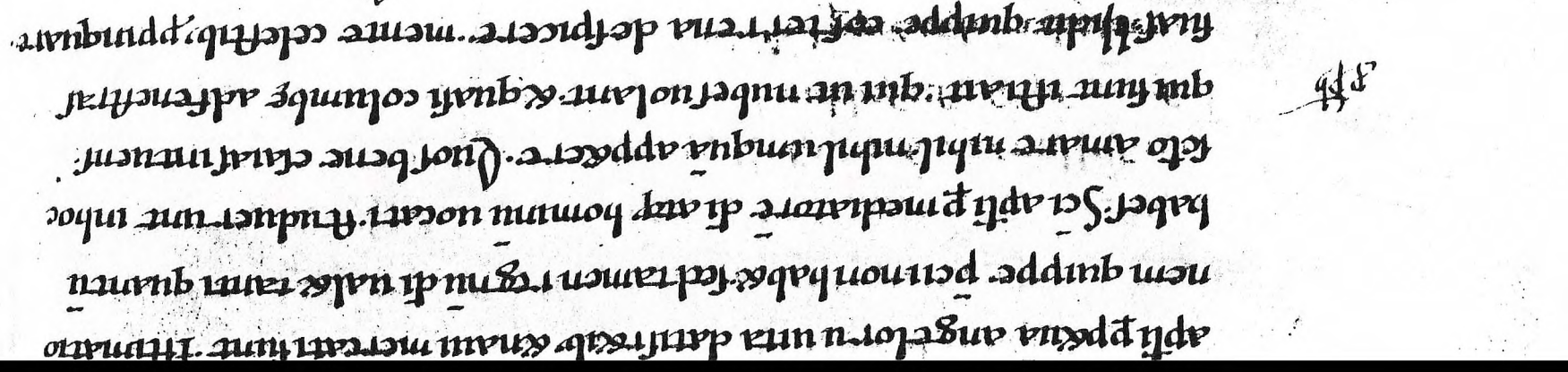
4 Spilling, Die deutsche Hs. d. Württ. LB Stuttgart 1, (1991) Abb. 300 - 301 (Text 303)

300 VII 6, 141v [2. Hälfte 11. Jh.]

VII 37, 37v

fol 11 R

Monasterij Weingartenſis 1628.

O rdine multa dico conſperſos emine uatum
C omanq; ingremio digeſtos iſte libellus
A urea dequorum ꝓprio ſudore recuſa.
R ure fauente dō patres cruxere moꝫlla
A quibus eximios ntiadoſermo replꝫus
S umt proprio niſi modulo cō pone libros
E xquibus hunc modicum ſacro carismate plenū
I nſpiranꝫ dō uolus contungere librum
Q uimihi ꝓſpicue diffloruſ dinclema logis
Q ue tenꝫ inſacris monſtrat nudata figuris
A bdita quire ſerꝫ nec non quimuſtica pandat
P roferat in medio ſacro cum dogmate cunctis
Q ui ritualus nocuus pellat demente tenebras
V incula diſrumpat cor diſ elimin& umbras
I rradiꝫ ſacro mentis ſpiramine fibras
V t uale a nobis diuino ſemine lecto
R ore polimadius ductꝫ uomere ſulcos
C ordis opimus ager centenos reddere fructus.

INCIPIT PREFACIO

C ernens in ecclesia plurimꝫ diuinarum ſcripturarum myſticos ſagaciter ꝓquirere ſenſus earumq; typicos mauelle decerpere fructus hunc exmultas unum allegoriarū floribus plenū curauicolligere librum & de magnꝫ tractatibus planaq; ſer

KÖNIGLICHE HAND BIBLIOTHEK
Aus der K. Handbibl. an die K. Landesbibliothek STUTTGART abgetreten 1901
H.B. VII 64.

illos. Bene autē uigilantib: pastorib: angls ap
parēt eosq: declarat circū fulget quia illi prece
abr terr uidere sublimia merentr qui fidelib: gregib:
p̄esse sollicite sciunt. Dum q: ipsi pie sup gregē
dt uigilant diuina sup eos gratia largius coruscat.
Videte ecclesiæ surgentis exordiū xp̄s nascit.
& pastores uigilare coeperunt. & bene pastores
uigilant quos bonus pastor informat; Grex igit
populus noxe seculū. pastores sunt sacer dotes.
aut fortasse ille sit pastor cui dicit. Esto uigi
lans & confirma cetera. quia non solū epi sed
etiā angeli desinunt. Angelus mariā. angelus
ioseph. angelus pastores instruit. & concipiendū
& conceptū & natū. celiciues dominū tetigit.
Ut & mortales sufficienter imbuant. & suū ser ui
tium auctori incessanter impendant. Hā & in
sequentib; temptato. passuro. resurgenti. atq; ad celos
ascendenti semp̄ adesse phibent. Et timuer timore magno
Dixit illis angelus. Nolite timere. ecce enī euangelizo
uobis gaudiū magnū qd̄ erit omni populo. ℣ Non enī
omni populo iudeor. quor plurimi rebelles extitere
sed omni fideliū populo ex omnib: tribub: gentib:
& linguis. in unā xp̄i ecclesiā congregato. & ternū

Ste Hyd. LB. HB. Vu 61

dū qua hiena unde superius in testimonio hieremie
mentio facta ē. bestia facta ē. que noctu cadaueribꝫ mortuoꝝ
uiuit & desepulcris ſolꝫ effodere corpora. Hibil que est
in mundicie qua nō uescat. talis est isrl offendens oīm
ſuū & omniū bestiarū morsibꝫ. tradit nempe. qua a dño
est derelict. Dico enī uobis. n. meu debitis a modo do
Ab nec dicatis. benedict q uenit in nomine dñi. Hec quidē
turbe dicēt dño uenienti ad hierusalē. sī qua lucas non
dicit qđ hinc abscesserit dñs ut non uenire & nisi eo tempo
re quo iam illud diceret. pseuerat quippe in templo suo
donec ueniat hierusalē. Cogit, pfecto hoc mystice intel
legi de illo ei aduentu quo in carnate uenturus ē. Maxime
cū matheus dnm. sī decantatas ei ad turbas laudes ouis
se testet. hē quod dicit. donec dicatis benedict q uenit
in nomine dñi. Hoc uult intelligi. nesi pēnitentiā age
retis. & confessi fuerit ipsū me ee de quo, p phetę cecinēr
filiū omnipotentis. patris mei facie non uidebitis.
Habent iudei datū sibi tēp pēnitentie confitean. benedict
q uenit in nomine dñi. & xpi ora conspicient Concordia
istarū duarū. In hoc fit concordia electionū quia utraq.
de lapidatione iusti una facium mentionē. Io. ē. lectio
actuū apostoli. de beati stephani pspicue. & ppriē iam
tratę. Cgeli uero lectio de quolibꝫ & pphetę lapidatione
absolutę facit. non ppriē mentionē. In natal sci ih euangt
Lectio epti beati paul apti ad efesios

Stiftsbibl. L.B. HB VII 61

Stuttgart. LB.

HB VII 61

nonstatim dat iudicium: sed prius inclinans se deorsū
digito scribit interrcc, desidemū quia obnixe rogat iu
dicat. Nos iudelic& nos typice instituens: uniquiq;
lib& proximoru errata conspicam, Non haec antea
reprehendendo iudicem. quia ad conscienciā nrām. hu
militer reuersi. digito ea discretionis soller ter ex
culpem. & quid inea conditori placeat. quidue dis
pliceat. sedula examinacione derimam, iuxta illud
apti. Frr. & si occupatus fuerit homo in aliquo
delicto. uos qui spirtales estis instruite huius modi
in spū mansuetudinis. considerans teipsū. ne & tu temp
teris. Cū aū psueuarent inter rogantes eū erexit se
& ait illis. Qui sine peccato ē uīm in illā lapidem mittat
Qui hinc & inde oīo scribę. & p bariseī tendebant laque
os insidiaru putantes eū uel in misericordem futurū in
uitorando. t mustū puidens ille dolos quasi fila tran
sitoria aranee inuidiā iusticiae poma & mansuetudinē
pietatis ostendens. ecce temperantia misericordi.
qui sine peccato ē uīm. ecce ter iusticia iudicandi
prius in illā lapidem mittat. Ac sic dixit & iterum se
se mandauit uobis mulierē h umsmo di lapida
re. Vide& quae nonne hoc peccatores. sed iustos
facere precepit. Primo uos ipsi iusticiā legis. &
sic innocentes. & sic innocentes manib;. & mundo cor

Stiftsbibl. LB. HB VII 61

& mandata custodit · vt uxerē p̄uaricationis aboleret & errorem
& post pusillū accesser q̄ stabant & dixer p̄ro uere & uexillus
es · nā & loquela tua manifestū te facit & cetera
Nonquo alterius sermonis ex̄ p̄rus · aut gentes extraneæ
oms quippe hebrei erant · & q̄ arguebant · & q̄ arguebant · sed qđ
una quęq; p̄uinciā & regio · habeat p̄priā tatē suā · & uernā
culū loquendi sonū uitare · n̄ possit · Unde & effratei uni
dicē libro · n̄ poss̄ sinthema dicere ; & continuo gallus cā
tauit & recordatus est p̄rus uerbi dn̄i · uel secundū lucā respex dn̄s
Respiciente dn̄o · p̄rus ad cor · reuersus · maculā negā (p̄rū
tionis penitentię lacrimis tergit · quia · n̄ solū cū agit penitē
tia · ueruā & ia ut agat di mḡsta necessaria ē · Respicere
nāq; ei mḡsterie · mane aut facto · consiliū fecer principes sa
cerdotū · & unctū ihm tradider ponto pilato ·
Non solū ad pilatū · sed & ia ad herodē ductus ē · vt utrq; dn̄o
inluderet · Et ne sollicitudinē sacerdotū in malo totam
nocte uigilauer · vt homicidiū facerent · Et uinctū tradider
pilato · Habebant enī hunc morē · vt quē ad iudicassent
mostri · ligatū iudici traderent · Tunc uidens iudas quī eū
tradidit q̄d damnatus ex̄ · pectus argenteis templo recessit laqueo sesus
Auaritię magnitudinē · impietatis pondus excludit · Videns (pendit
iudas dn̄m ad iudicatū mostri · p̄ua · rēdidit sacerdotib; quasi
in potestate sua ex̄ persecutōr mutare sententiā · Itaq; luce
mutauerit uoluntatē suā · tam uoluntatis primę exitū in mu
tauit ·

Stuttg. LB. HB VII 61

inspicere curabant · ut ei tempore congruo munus possent
deuotionis offerre · Sed & hactenus sce mulieres die parasce
ues · id est ꝑparationis · idem faciunt cū anime humiles & quo
maioris sibi conscientie fragilitatis · eo maiori saluatoris ·
amor feruentes passionis ei uestigiis in hoc sclo quo requies
ē ꝑparanda futura diligenti obsecunt · & si forte ualeant
imitari · & pia curiositate quo ordine sit eadē passio complēda
ꝑpendunt · In euangelio quidā marci scriptū est · parauer
aromata & unguenta & sabbato quidē siluerō secundū mandatū

Mandatū erat ut sabbata silentiū · a uespera usq; ad uesperā
seruaret · & ideo religiose mulieres · sepulto dño quā diu
licebat operari · idē usq; ad solis occasū in unguentis ꝑpa
randis erant occupate · qđ nō solū in die parasceue egerant ·
uerū transacto sabbato · idē sole occidente · mox ut ope
randi licentia remeabat · emer aromata ut mane uenientes
ungerent corp ei · sic marcus euangelista testat · Neq; enī
uespere sabbati ꝑoccupante iā noctis articulo monumētū
adire uoluer · inspecta aū dñi sepultura · reuertentes
parant aromata & unguenta · Quę lecta audita · recordata
passione dominica · mox ad paranda se opera uirtutū
quib; xpō delectē conuertunt · & sabbato quidē paratis
aromatib; silent · uenturi post sabbatū cū muneribus
ad dñm · cū finita presentis uitę parasceue beata mēte
in requę gaudentes exspectant · quando ē sū aq-

Stuttgart. LB. HB VII 61

Lycia puincia est asie. lacrimantes

Media amadai filio iafeht appellata ſ aut inter fluñ mensura t mensurato
mdū regionis iste aracusia. parthia. asiria. quas scrip
ta sacra uniuersas sepe media nomine uocat.

Macedonia puincia grecoꝝ est uir cuius; alteran orientalis
ori magni nobilior facta.

Nazar& uiculus est ingalilea iuxta montē tabor mundicie
unde &dnſ ihſ nazareus est uocatus. hab& ecclesiam
in loco quo angelus adbeatā mariā euangelizaturus
intrauit. hab& &aliā. ubi dnſ est nutritus.

Neapolis ciuitas ē carie que ē puincie asie. cō motio mirabilis

Pontus regio est multarum gentiū iuxta mare pon inchoans
ticum qđ asiā &europā disterminat &ppē pluriā
ostiorum danubii infusionē diuisus c&ersēē cognoscit. conuersa ruina siue diuisio

Pamphilonia puincia est asie ciconf

Paphus ciuitas est in capro insula redemptio eadem

Philippis ciuitas est inprima parte macedonie uerane

Ptholomaias ciuitas est inde iuxta montē carmelum dedicacionis admiram
est &alia in pena poli puincia africe.

Pergen ciuitas est pamphilie puincie

Pitolis ciuitas colonie campanie ēdem dicta archadia declinantes

Rodus cicladū insularū nobilissima distat aut apor uisio audisconf
tu asie unginta milibus passuū.

Regium aut est sicilie marituma. pascua eorum

Stuttgart. L.B. HB VII 61

ercendi quã ludi agendi gratia figurari. Quã literis quasi singul
larum expressis. uerbaque eisdem literis coniungitur alteri qui hanc quoq;
nouerit industriã tam ex ipsi pecul posito legendi atq; intelligendi
contigerit. uel necessaria quoq; oculeus inueniendo significans.
uel inpetuosquosq; quasi diuinando deludens. Cuius ordo ludi
uel loquele talis est. Cum primã alphabeti literã inuenerit cu pol-
licẽ manũ teneto. Cũ secundã duo. Cũ tertiã tria. Cetera ex ordine
cetera. Verbi gratia. Si ami cũ interficiatores positũ inuenire
se agat admonere desiderat. III. & L. & XX. & VIIII. & C. & I. & VII
& C. digitis ostende. Huius nãq; ordinis literæ. cautelage significa
cant. Potest & uas scribi. si causa secretior exigat. Sed hæc grecorũ
qñ numeri. uel literi sigmi bus apud grabsq; geminatione. computo literisq; facilius discimul atq; agi possunt. Qui non ut
Latini pauciis isdemq; geminatis suos numeros solent exprimere literis
Sepisimon. Qcophen. Aennacos. uerũ to alphabeti singularitate. unumeros figuras expensio: tres loci ordine commonent. quinque tres uocẽ interlu. quibus numeros notis singulis depingunt. eundem pene nu
meri figurandi quẽ scribendi alphabeti ordinẽ sequentes hoc mo
do. ΛBΓΔEϵSZHΘIKΛMHȝOΠϘPCTYΦX
ΦΩ Λ Qui eidco mox numeros digitis significare didi
cerunt. nulla interstante mora literis quoq; partẽ isdem
p figere seuunt. Uerum hec hactenus. Nunc ad tempora
quantũ ipse temporũ conditorq; dñs adiuuare dignabit expo
nenda ueniamus. DE PRIMO DIE TEMPORATIONIS.

palem sui retinent appellationē. significantes nomine quoti sint
anno mēse idest martio. t quod imbres incis imminent. Hanc
romuli fuit annua ordinata dimisio. qui annū decē mensiū
duorū trecentorum & quatuor habendum esse constituit. Mensesq
ita disposuit. ut quatuor ex his. martius. maius. quintilis. october.
trecenos singulos. Sex uero reliqui. trecenos haberent dies. Qui
hodie quintanas habent nonas. ceteri septimanas. Septimanas
aut habentibus ab idibus retrorsum kalendæ addē septimum
decimū. Ucrum habentib⁹ quintanas. ad octauū decimū remeabat
initium k t. Sed cū hic numerus neq solis cursu. neq rationibus
lunæ conueniret. nonumquā usu uenibat. ut frigus anni æstuis
mensib⁹. & contra calor hiemalibus succederet. Qd ubi contigisset
tantū dierū sine ullo mensis nomine patiebant̄ absumi. quantum
ad id anni tempus adducerent quo cœli habit⁹ instantis temporis aptus
inueniret̄. Sed secut⁹ numa. l dies addidit. Vt trecentos lx iiii dies
quib⁹ xii lunæ cursus confici credidit annus contineret̄. Atq
his. l asse additus adiecit alios sex retractoq illis sex mensibus qui
xxix habebant dies. idest desingulis singulis factoq. l & vi
dies. Indubios nouos mēses pari ratione diuisit. Ade duobus priorem
ianuarii nuncupauit. Primūq anni esse uoluit. tamquam
bicipitis dei mensē respicientē & prospicientē transacti finē futuriq
principia. Quid amputant ianuarii nuncupatū ex eo quod lunes

Stuttg. LB. HB XI 30

scilicet a- anatholu quē de pascha conposuit astipulatur: ubi p[ro]- scriptū ē. Est ergo inprimo anno·Initiū primi mensis quod est dccc· & nouē annorū circuli principiū· secundū ęg[yp]tios quidem mēsis famenoth· xxvi· dic· secundū macedonas·Dystri mensis· xxii secundū romanos uero· xi kt aprilis &hic enim uicesimā sēm dic·Dystri mensisq; uicesimā secundā martii commendans·Indicat manifeste· quia simul utrq; mensis initiū sumat & utquis dicat quod anatholius inhac sententia conspiret· xi kt sed viii kt aprilis conuenit·· Hoc nonta ee mensis egyptiorum· famenoth· cuius uicesima sexta dies· non octaua kt darum · sed undecimo kt darum· aprilium dies est· utrq; aūt & quoctauus· kt dies· & qui· xi· kt das aprilis inanatholio legunt· uicesimā sextā dic· egi· ptiū mēsis inci dē sententia habent adonicā· q[uo]d absq; ulla dubietate inxi· kt aprilis· deuenire· p[ro]bat· luxta q[uo]d superius cōx annalē describen tes signauimus·

Antiqui aūt anglox populi· neq; enim mihi congruū uidet alia rū gentiū· annalē obseruantiā dicere & mee retinere· uxta cur sū· lunę suos mēses conputare· Vnde & aluna hebreorū & gre cox more nom accipiunt· Siquidē & apud eos· luna· mona· mensis· appelat· monath· Primusq; cox mēsis· que latini lanu rii uocant· dicit· quia deinde· feriarius· sol monath· Martius

Stuttg. L.B. HB XI 30, f. 26v

ceclaũt. ⁊ſe
uerũ. ⁊quib uellibrane ceruen de ⁊ pubrion queq;
ſopera faciendu. his enũ tantũ .vnu. dieb. ceſa mactes inmunis
ſeruãt. acrę reliquus aũt dieb. precisa & ũ ecclẽ anno matrauermũ labe
ceſa impulueẽ uertũt. quibꝰ quoq; obſeruant. utr̃ ſol ſtuũ aeſtuũ. uel
p̃ mſẽ. uel. ecanguſtũ uſq; in ⁊t uañ. mutries ceclant. his namq; m̃ſib aries
cente umore ſuccior. & uelo foramaſ. ligna. ſed & lapis ſilentis in preſcie
potentię lunaris effectũ mirifice demonſtrat. Qui lunę contemens m
gine fulgore candido mutoq; tranſlucẽ. atq; iuncta curſum
aſtri ipſius uel augeri dieb; ſingulis ꝑ bibẽtur uel minu. his
conſentanea baſilius ceſarię capodocę reuerẽdiſſimus antiſ
tes in hexameron libro ſcribit dicens. O puer aũ qd animal ib
crandus. ceteriq; omnib quę ĩ aqꝫ ducit ñ parua ẽ ſert ex lune mu
tatione formatio. modo enĩ laxatora cor corpora uidẽt & uacua cũ
ſe neſcit. Modo mutgra & repleta cũ creſcit. Quo umorẽ quendã
cũ calore p mixtũ matrius his latenter infundit. qd utacẽ demonſtrãt.
hi qui ſubduo dormientes lucente luna ꝑ quã ſurrexer. inuenium
captus ſua largiſſimo rore madentia. ſed & recentes carnes ſi ſubdu
na iacuerint fluuidã mox putredine corrumpunt. Ideoq; ſignifi
cat pecorinũ cerebrũ. tactũ uſcera marinorũ animaliũ quę ſumer
tora. Hec ñ arborũ medullę. & paulo p. ſed acriꝰ motus his dẽ ipſis
commutationib; continẽt. ſicunt lunę nouitas adueſtãt. quę ex lon
ga pleẽq; ſerenitate ſubduo nubiũ glome rationes & per turbationes

Stiftsbibl. LB. HB XI 30, f. 39v